Bodleian Libraries
UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

DIATESSARON:

SIVE

INTEGRA HISTORIA

DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI

GRÆCE,

EX

IV. EVANGELIIS INTER SE COLLATIS

IPSISQUE

EVANGELISTARUM VERBIS

APTE ET ORDINATE DISPOSITIS

CONFECTA.

SUBJUNGITUR EVANGELIORUM HARMONIA BREVIS.

EDITIO QUINTA.

EDIDIT J. WHITE, S. T. P.

LINGG. HEB. ET ARAB. PROF.

VERSIONIS SYRIACÆ PHILOXENIANÆ NOV. TEST.

INTERPRES.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

MDCCCXIV.

BIBLIOTHECA BODLEIANA

Clar. Press.

1. e. 1.

MAXIME REVERENDO

JOHANNI MOORE, S.T.P.

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI

OB

EXIMIAM IN SACROSANCTO MUNERE SUSTINENDO

CONSTANTIAM ET GRAVITATEM,

CUM MORUM MANSUETUDINE

ET FACILITATE SINGULARI CONJUNCTAM,

SPECTATO VIRO, ET SUIS CARISSIMO,

HANC HISTORIÆ EVANGELICÆ

SYNOPSIN,

QUÆ

STUDIIS THEOLOGICIS JUVENUM ACADEMICORUM

ADMINICULO ESSE POSSIT,

MEMORI ET GRATO

ERGA PATRONUM SUUM ANIMO,

DAT DICAT DEDICAT

JOSEPHUS WHITE.

LECTORI BENEVOLO S.

RATIONEM et inſtitutum libelli, qui tibi nunc in manus traditur, ſic paucis accipe. Cum ſanctis Evangeliſtis, qui Domini noſtri Jeſu Chriſti vitam memoriæ tradiderunt, non uno modo materiem ſuam tractare placuerit, ſed pro diverſo conſilio diverſam ſeriem rerum geſtarum exponere; fuerunt qui vel *Harmonias* concinnarent; vel varia monumenta ex quatuor Evangeliis excerpta in *Hiſtoriam perpetuam*, juxta temporum ordinem, diſponere aggrederentur. Et primum quidem locum ſibi vindicat Tatianus Syrus, tertii ſæculi ſcriptor, de quo ita Euſebius, Hiſt. Eccleſ. iv. 29. Ὁ Τατιανὸς συνάφειάν τινα καὶ συναγωγὴν οὐκ οἶδ᾽ ὅπως τῶν Εὐαγγελίων συνθεὶς, ΤΟ ΔΙΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ τȣ̃το προσωνόμασεν. Sequitur Ammonius Alexandrinus, tertii itidem ſæculi, *Harmoniæ* auctor, eodem Euſebio teſte: Ἀμμώνιος μὲν ὁ Ἀλεξανδρεὺς, πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν ϗ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς, ΤΟ ΔΙΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ἡμῖν καλαλέλοιπεν Εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ Ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν Εὐαγγελιςῶν περικοπὰς παραθεὶς, κ. τ. λ.*

* Epiſt. ad Carpianum.

Opus autem et hoc et illud injuria temporis intercidit.*

E recentioribus non defuerunt eximii viri qui eandem provinciam ſtrenue et feliciter administraverunt; quos nimius eſſem nominatim recenſendo. Cum vero omnes hujuſce argumenti libri lingua vernacula editi ſint, viſum eſt mihi, in gratiam juvenum Academicorum, in rebus Theologicis prima tirocinia ponentium, opellam hanc Græce atque ipſis verbis Evangeliſtarum, contexere. Id vero mihi propoſitum fuit, ut ex quatuor Evangeliis integram Domini noſtri Hiſtoriam, quam fieri potuit, uberrimam, et divinis ejus Sermonibus interſtinctam, exhiberem. Ducem interea in rebus digerendis plerumque † ſecutus ſum Virum Cl. GULIELMUM NEWCOME, Archiepiſcopum Armachanum, qui præ aliis hoc ſcribendi genus exornaviſſe videbatur.

Norunt autem Eruditi hiſtoriam omnem animis legentium optime percipi, et memoriæ facillime conſignari, ſi temporum et locorum ac-

* Ammonii opus quod attinet, vide Wetſtenii *Prolegomena*, p. 68.

† Cum virum optimum TOWNSONUM, (WESTIO quidem præeunte,) in libello nuper edito, ſupremam partem Hiſtoriæ Evangelicæ inſigni diligentia atque acri judicio pertractaſſe viderim, et rationes ſuas pleriſque Eruditis probaſſe, temperare mihi non potui quin ad methodum ejus in ea parte mea quoque conformarem. Nolui etiam duas partes Inſtitutionis Euchariſtiæ a ſe invicem ſeparatim exhibere. In cæteris auctorem noſtrum fideliter ſecutus ſum.

curata notitia diſtinguatur. Huc pertinent ſubſidia, quibus marginem ſingulis paginis inſtruendum curavi. Sed et tabulam Palæſtinæ Geographicam amicus quidam, proprio ſtudio deſcriptam, mecum benigniſſime communicavit. *Harmonia* denique in calce ſubjungitur, haud inutilis, uti ſpero, futura, ſi quis *loca parallela* Evangeliſtarum inter ſe conferre velit.

Vale, et conatus meos, ſtudiis Theologicis quomodocunque prodeſſe volentis, in bonam partem accipe.

J. WHITE.

DIATESSARON.

PARS I.

EVANGELICA HISTORIA

ANTE

CHRISTI PUBLICUM MINISTERIUM

QUÆ QUIDEM

TRIGINTA ANNOS ET SEX MENSES

CONTINET.

§. 1. *Præfatio.*

TEMPUS. LOCUS.

[a] ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου· ἔδοξε κἀμοὶ, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε· ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

[a] Luc. i. 1—4.

§. 2.

ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Præ-existentia et Deitas.

TEMPUS. LOCUS.

[b]Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ ΛΟΓΟΣ, καὶ ὁ ΛΟΓΟΣ ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ ΛΟΓΟΣ. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, ϗ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ· ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, ϗ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

[b] Joh. i. 1—18.

TEMPUS. Καὶ ὁ ΛΟΓΟΣ σὰρξ ἐγένετο· ϗ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (ϗ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτȣ̃, δόξαν ὡς μονογενȣ̃ς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος ϗ ἀληθείας. LOCUS.

Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτȣ̃, ϗ κέκραγε, λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μȣ ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μȣ γέγογεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τȣ̃ πληρώματος αὐτȣ̃ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, ϗ χάριν ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη· ἡ χάρις ϗ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησȣ̃ Χριςȣ̃ ἐγένετο. Θεὸν ȣ̓δεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τ̃ κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

§. 3. *Elizabethæ Conceptio.*

[c] Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδȣ τȣ̃ βασιλέως τ̃ Ἰȣδαίας, ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· ϗ ἡ γυνὴ αὐτȣ̃ ἐκ τ̃ θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς ϗ δικαιώμασι τȣ̃ Κυρίȣ ἄμεμπτοι. Καὶ ȣ̓κ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν ςεῖρα, ϗ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τ̃

[c] Luc. i. 5—25.

TEMPUS. ἐφημερίας αὐτῦ ἔναντι τῦ Θεῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς LOCUS.
ἱερατείας, ἔλαχε τῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν Templum Hierofoly-
τοῦ Κυρίου. Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν mitanum.
προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος.
Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίυ, ἑςὼς ἐκ δεξιῶν τῦ θυσιαςηρίυ τῦ θυμιάματος. Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκύσθη ἡ δέησίς σῦ· καὶ ἡ γυνή σῦ Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτῦ Ἰωάννην. Καὶ ἔςαι χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτῦ χαρήσονται. Ἔςαι γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίυ· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ· καὶ Πνεύματος ἁγίυ πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῦ. Καὶ πολλὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιςρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίυ, ἐπιςρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.

Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσομαι τῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεςηκὼς ἐνώπιον τῦ Θεῦ· καὶ ἀπεςάλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδὺ, ἔσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος

TEMPUS. λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα· ἀνθ' ὧν ἐκ ἐπίςευσας τοῖς λόγοις με, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τ̃ καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τ̃ Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. Ἐξελθὼν δὲ ἐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· ϗ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· ϗ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς· ϗ διέμενε κωφός. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τ̃ λειτεργίας αὐτε, ἀπῆλθεν εἰς τ̃ οἶκον αὐτε.

LOCUS. Templum Hierofolymitanum.

Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτε· ϗ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγεσα· Ὅτι ἕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός με ἐν ἀνθρώποις.

Civitas in montanis Judææ partibus fita.

§. 4. *Salutatio ad Mariam.*

Novem menfes ante Chrifti nativitatem.

[d] Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεςάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τε Θεε εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ, πρὸς παρθένον μεμνηςευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ οἴκε Δαβίδ· ϗ τὸ ὄνομα τ̃ παρθένε, Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν, εἶπε· Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σε· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Ἡ δὲ ἰδεσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτε· ϗ

Nazareth.

[d] Luc. i. 26—38.

TEMPUS. Novem mensesante Christi nativitatem.

διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΝ. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπί σε, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ. Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

LOCUS. Nazareth.

§. 5. *Maria invisit Elizabetham.*

Civitas in montanis Judææ partibus sita.

[e] Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο

[e] Luc. i. 39—56.

TEMPUS. LOCUS. Civitas in montanis Judææ partibus sita.

ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ· καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; Ἰδοὺ γὰρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

Καὶ εἶπε Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον· καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί· ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς· πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, (καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ,) εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔμεινε δὲ Μα-

TEMPUS.

ριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

LOCUS.
Civitas in montanis Judææ partibus fita.

§. 6. *Nafcitur Johannes Baptifta.*

Sex menfes ante Chrifti nativitatem.

[f] Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν· ϗ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι ϗ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς· ϗ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν. Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· Οὐχί· ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν· Ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. Καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐθαύμασαν πάντες. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ· ϗ ἐλάλει, εὐλογῶν τὸν Θεόν. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· ϗ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

[f] Luc. i. 57—79.

TEMPUS. Sex menses ante Christi nativitatem.

LOCUS. Civitas in montanis Judææ partibus sita.

Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτȣ͂ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίȣ· ϗ προεφήτευσε, λέγων· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τȣ͂ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο, καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτȣ͂. Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τȣ͂ παιδὸς αὐτȣ͂· καθὼς ἐλάλησε διὰ ςόματος τ͂ ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ· σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, ϗ ἐκ χειρὸς πάντων τ͂ μισούντων ἡμᾶς· ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τ͂ πατέρων ἡμῶν, ϗ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ· ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν· τοῦ δȣ͂ναι ἡμῖν, ἀφόβως ἐκ χειρὸς τ͂ ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ, ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτȣ͂, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Καὶ σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίςȣ κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίȣ, ἑτοιμάσαι ὁδȣ̀ς αὐτȣ͂· τȣ͂ δȣ͂ναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτȣ͂, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν· διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους· ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει ϗ σκιᾷ θανάτȣ καθημένοις, τȣ͂ κατευθῦναι τȣ̀ς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

§. 7. *Angelus apparet Josepho.*

[g] Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριςοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν· μνηςευθείσης γὰρ τ͂ μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Nazareth.

[g] Matth. i. 18—25.

TEMPUS. Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου. Τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΝ· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον. LOCUS. Nazareth.

§. 8. *Christi Nativitas.*

[h] Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. Καὶ

h Luc. ii. 1—7.

TEMPUS. ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεὲμ, (διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ,) ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ. LOCUS. Bethlehem.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

§. 9. *Christi Genealogia.*

[i] Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. ΑΒΡΑΑΜ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ· Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ· Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών· Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών· Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί· Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ τὸν βασιλέα· ΔΑΒΙΔ

[i] Matth. i. 1—17.

TEMPUS. LOCUS.

δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά· Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν· Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ· Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν· Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών· Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν· Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ· Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ· Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ· Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ΙΗΣΟΥΣ ὁ λεγόμενος Χριστός.

Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαβίδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

Alia Genealogia.

TEMPUS. [k] Ἦν ὁ ΙΗΣΟΥΣ, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλὶ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευῒ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ, τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ Ναγγαὶ, τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεῒ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησὰ, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιὴλ, τοῦ Νηρὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἢρ, τοῦ Ἰωσὴ, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευῒ, τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰωνὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, τοῦ ΔΑΒΙΔ, τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ Ὠβὴδ, τοῦ Βοὸζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσὼν, τοῦ Ἀμιναδὰβ, τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ Ἐσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰακὼβ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ ΑΒΡΑΑΜ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχὼρ, τοῦ Σαροὺχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλὲκ, τοῦ Ἐβὲρ, τοῦ Σαλὰ, τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἰαρὲδ, τοῦ Μαλελεὴλ, τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἐνὼς, τοῦ Σὴθ, τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ Θεοῦ. LOCUS.

k Luc. iii. 23—38.

§. 10. *Angelus apparet Pastoribus, qui Christum adeunt.*

TEMPUS. [1] Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες, καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ. Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ. Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

LOCUS. Prope Bethlehem.

Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ

Bethlehem.

[1] Luc. ii. 8—20.

TEMPUS. | LOCUS.

του ϖαιδίου τούτου. Καὶ ϖάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν ϖερὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ϖοιμένων ϖρὸς αὐτούς· Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμϐάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ϖοιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ ϖᾶσιν οἷς ἤκουσαν ϗ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη ϖρὸς αὐτούς. — Bethlehem.

§. 11. *Christi Circumcisio.*

Christus octo dies natus. — [m] Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ ϖεριτεμεῖν τὸ ϖαιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΣ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ϖρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. — Bethlehem.

§. 12. *Christus in Templo præsentatus.*

Christus quadraginta dies natus. — [n] Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, ϖαραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, (καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου· Ὅτι ϖᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται·) ϗ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς ϖεριστερῶν. — Hierosolyma.

Καὶ ἰδού, ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών· ϗ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ϗ εὐλαϐής, ϖροσδεχόμενος ϖαράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ·

[m] Luc. ii. 21. [n] Luc. ii. 22—38.

TEMPUS. Christus quadraginta dies natus.

LOCUS. Hierosolyma.

ϗ Πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· ϗ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, ϗ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεὸν, ϗ εἶπε· Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου· ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν, ϗ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ, οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν ϗ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ϗ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· καί σου δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· ϗ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα ϗ ἡμέραν. Καὶ αὕτη, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολο-

TEMPUS. γεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς LOCUS.
προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ.

§. 13. *Magi. Christi fuga in Ægyptum. Herodis crudelitas. Christi reditus.*

A. D. 1. [o] Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες· Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρώδης, λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε· Πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

[o] Matth. ii. 1—23.

TEMPUS. A.D. 1. Οἱ δὲ, ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· LOCUS
ϗ ἰδοὺ, ὁ ἀςὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔςη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. Ἰδόντες δὲ τὸν ἀςέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εὗρον τὸ παιδίον Bethlehem.
μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ϗ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ· ϗ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, ϗ λίβανον, ϗ σμύρναν. Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον ϗ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ϗ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, ϗ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον ϗ τὴν
μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, ϗ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον· Ægyptus.
ϗ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

A.D. 2. Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν· καὶ ἀποςείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ϗ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς ϗ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Τότε

TEMPUS. ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέ- LOCUS.
A.D. 2. γοντος· Φωνὴ ἐν Ῥαμᾷ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ Ægyptus.
κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ
μέρη τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Nazareth.
πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, Ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

§. 14. *Christus it ad Paschatis festum, 12 annos natus.*

[p] Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς

[p] Luc. ii. 40—52.

TEMPUS. A.D. 12. Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς. Καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· "Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;" Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. — LOCUS. Hierosolyma.

Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις. — Nazareth.

§. 15. *De Johanne Baptista et ejus Ministerio.*

TEMPUS. A.D. 29. — LOCUS:

[q] Ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ἐπ' Ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν, ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. [r] Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ * ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. [s] Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.

Desertum Judææ.

Loca prope Jordanem.

[t] Αὐτὸς δὲ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ

* Τὸ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ. Luc. i. 80.

[q] Luc. iii. 1—3. [r] Marc. i. 2, 3.
[s] Luc. iii. 5, 6. [t] Matth. iii. 4—10.

TEMPUS. A.D. 29.

LOCUS. Loca prope Jordanem.

τὴν ὀσφῦν αὐτȣ̃· ἡ δὲ τροφὴ αὐτȣ̃ ἦν ἀκρίδες ϗ μέλι ἄγριον.

Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, ϗ πᾶσα ἡ Ἰȣδαία, ϗ πᾶσα ἡ περίχωρος τȣ̃ Ἰορδάνου· καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτȣ̃, ἐξομολογȣ́μενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων ϗ Σαδδȣκαίων ἐρχομένȣς ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτȣ̃, εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλȣ́σης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρπȣ̀ς ἀξίȣς τῆς μετανοίας. Καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τȣ́των ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιȣ̃ν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

[u] Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Τί οὖν ποιήσομεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· ϗ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω. Ἦλθον δὲ ϗ τελῶναι βαπτισθῆναι, ϗ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτȣ́ς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν ϗ στρατευόμενοι, λέγοντες· Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς

[u] Luc. iii. 10—17.

TEMPUS. A.D. 29. αὐτὲς· Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. LOCUS Loca prope Jordanem.

Προσδοκῶντος δὲ τȣ̃ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τȣ̃ Ἰωάννȣ, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριςὸς, ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι λέγων· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μȣ, οὗ ȣ̓κ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτȣ̃, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτȣ̃, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτȣ̃· τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέςῳ.

FINIS PARTIS PRIMÆ.

PARS II.

QUÆ ACTA SUNT PER SEX FERE MENSES, A CHRISTI BAPTISMO AD INITIUM SEQUENTIS PASCHATIS.

§. 16. *Christi Baptismus.*

TEMPUS. A.D. 30, qui primus ejus Ministerii est.

LOCUS. Jordanes.

[a] ΤΟΤΕ παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· "Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ "πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην." Τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα.*

* Φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. 2 Pet. i. 17.

[a] Matth. iii. 13—17.

TEMPUS. A.D. 30. [b] Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος. LOCUS. Jordanes.

§. 17. *Tentatio Christi.*

[c] Ἰησοῦς δὲ Πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον, ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων· "Γέγραπται· Ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ "ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ." Desertum.

[d] Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· Γέγραπται γάρ· Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περί σου, τοῦ διαφυλάξαι σε· καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν "Θεόν σου." Hierosolyma. Templum.

[e] Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς

[b] Luc. iii. 23. [c] Luc. iv. 1—4.
[d] Luc. iv. 9—12. [e] Luc. iv. 5—8.

TEMPUS. A.D. 30. — LOCUS.

οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πάντα. Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· "Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σα-"τανᾶ· γέγραπται γάρ· Προσκυνήσεις Κύριον "τὸν Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις."

f Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. g Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

§. 18. *Testimonium Johannis Baptistæ de Christo, et quos illud effectus habuerit.*

Bethabara.

h Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων Ἱερεῖς καὶ Λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; Καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη· Οὔ. Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; Ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. Καὶ

f Luc. iv. 13. g Matth. iv. 11. h Joh. i. 19—52.

TEMPUS. ἠρώτησαν αὐτὸν, ϗ εἶπον αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις, LOCUS.
A.D. 30. εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ προφή- Bethabara.
της; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, ϗ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων· Ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, ϗ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ϗ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Κἀγὼ ἑώρακα, ϗ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, ϗ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο· ϗ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ

TEMPUS. ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, ϗ ἠκο- LOCUS.
A.D. 30. λούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ Bethabara.
θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς· "Τί ζητεῖτε;" Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββὶ, (ὃ λέγεται ἑρμηνευόμενον, διδάσκαλε) ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς· "Ἔρχεσθε ϗ ἴδετε." Ἦλθον ϗ εἶδον ποῦ μένει· ϗ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, ϗ λέγει αὐτῷ· Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὁ Χριστός· ϗ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· "Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κη-"φᾶς." ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.

Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ϗ εὑρίσκει Φίλιππον, ϗ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου ϗ Πέτρου. Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, ϗ λέγει αὐτῷ· Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, ϗ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Ἔρχου ϗ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ

TEMPUS. A.D. 30. αὐτȣ̃· "Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος "ȣ̓κ ἔςι." Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησȣ̃ς, ϗ εἶπεν αὐτῷ· "Πρὸ τȣ̃ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν "συκῆν, εἶδόν σε." Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ· Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τȣ̃ Θεȣ̃, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τȣ̃ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησȣ̃ς, ϗ εἶπεν αὐτῷ· "Ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς "συκῆς, πιςεύεις; μείζω τȣ́των ὄψει." Καὶ λέγει αὐτῷ· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀπ' ἄρτι "ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, ϗ τȣ̀ς ἀγγέλους "τȣ̃ Θεȣ̃ ἀναβαίνοντας ϗ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν "υἱὸν τȣ̃ ἀνθρώπȣ." LOCUS. Bethabara

§. 19. *Nuptiæ in Cana.*

[i] Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· ϗ ἦν ἡ μήτηρ τȣ̃ Ἰησȣ̃ ἐκεῖ. Ἐκλήθη δὲ ϗ ὁ Ἰησȣ̃ς, ϗ οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃, εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑςερήσαντος οἴνȣ, λέγει ἡ μήτηρ τȣ̃ Ἰησȣ̃ πρὸς αὐτόν· Οἶνον ȣ̓κ ἔχȣσι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Τί ἐμοὶ καί σοι, γύναι; οὔπω "ἥκει ἡ ὥρα μȣ." Λέγει ἡ μήτηρ αὐτȣ̃ τοῖς διακόνοις· Ὅ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ, κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰȣδαίων, χωρȣ̃σαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Γεμίσατε τὰς Cana.

[i] Joh. ii. 1—12.

TEMPUS. A.D. 30. — LOCUS. Cana.

"ὑδρίας ὕδατος." Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς· "Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε "τῷ ἀρχιτρικλίνῳ." Καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν, οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Capernaum.

Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

FINIS PARTIS SECUNDÆ.

PARS III.

QUÆ ACTA SUNT PER DUODECIM MENSES, AB INITIO PRIMI PASCHATIS.

§. 20. *Christus Hierosolymam petit tempore Paschatis, et expellit mercatores a Templo.*

TEMPUS. A. D. 30. Pascha primum.

LOCUS. Hierosolyma.

[a] ΚΑΙ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε· καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· "Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον "τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου." Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με.

Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Λύσατε

[a] Joh. ii. 13. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 30. Pascha primum.

LOCUS. Hierosolyma.

" τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ " αὐτόν." Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος· καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὡς δὲ ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τὶς μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

§. 21. *Christi colloquium cum Nicodemo.*

[b] Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. Οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· " Ἀμὴν " ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, " οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." Λέγει

b Joh. iii. 1—21.

TEMPUS. A.D. 30. Pascha primum. | LOCUS. Hierosolyma.

πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· Πῶς δύναται ἄνθρω-
πος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν
κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ
γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Ἀμὴν ἀμὴν
" λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ
" Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασι-
" λείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς,
" σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος,
" πνεῦμά ἐστι. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι·
" Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. Τὸ πνεῦμα ὅπου
" θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ
" οἶδας πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ
" πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος." Ἀπε-
κρίθη Νικόδημος, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται
ταῦτα γενέσθαι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν
αὐτῷ· "Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ
" ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι,
" ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρ-
" τυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε.
" Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε·
" πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε;
" Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ
" τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν
" τῷ οὐρανῷ.

" Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ
" ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου·

TEMPUS. A.D. 30. Pascha primum. LOCUS. Hierosolyma.

" ἵνα πᾶς ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται,
" ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

" Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον,
" ὥςε τ̃ υἱὸν αὐτ̃ τ̃ μονογενῆ ἔδωκεν· ἵνα πᾶς
" ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ
" ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέςειλεν ὁ Θεὸς τὸν
" υἱὸν αὐτ̃ εἰς τ̃ κόσμον, ἵνα κρίνῃ τ̃ κόσμον,
" ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτ̃.

" Ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ
" πιςεύων, ἤδη κέκριται· ὅτι μὴ πεπίςευκεν εἰς
" τὸ ὄνομα τ̃ μονογενοῦς υἱοῦ τ̃ Θεοῦ. Αὕτη
" δέ ἐςιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν
" κόσμον, ϗ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ
" σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ
" ἔργα. Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ
" φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ
" ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν
" ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανε-
" ρωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐςιν εἰρ-
" γασμένα."

§. 22. *Christus commoratur et baptizat in Judæa. Johannes Baptista superiorem Christi dignitatem prædicat.*

TEMPUS. A. D. 30. Post Pascha primum. — LOCUS. Judæa.

[c] Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησȣ̃ς, ϗ οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃ εἰς τ̃ Ἰȣδαίαν γῆν· ϗ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν, ϗ ἐβάπτιζεν.

Ἦν δὲ ϗ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τȣ̃ Σαλεὶμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· ϗ παρεγίνοντο, ϗ ἐβαπτίζοντο. Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τ̃ φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τ̃ μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς τ̃ Ἰωάννην, ϗ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββὶ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε, ȣ̃τος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ἀπεκρίθη Ἰωάννης, ϗ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν ȣ̓δὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ ȣ̓ρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσαλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνȣ. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίȣ, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκȣ́ων αὐτȣ̃, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω

[c] Joh. iii. 22. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 30. Post Pascha primum. — LOCUS.

πάντων ἐστίν. Ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί. Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. Ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ᾽ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ᾽ αὐτόν.

[d] Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν.

§. 23. *Christus secedit in Galilæam, post Baptistæ incarcerationem. Dum transit per Samariam, discipulos colligit.*

A.D. 31. Post Pascha primum.

[e] Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

([f] Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ· Ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν

[d] Luc. iii. 18. [e] Marc. i. 14. [f] Ib. vi. 17—20.

TEMPUS. αὐτῷ, ϗ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ϗ ὐκ ἠδύναʈο. LOCUS.
A.D. 31. Post Pascha primum. Ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον ϗ ἅγιον· ϗ συνετήρει αὐτόν· ϗ ἀκύσας αὐτῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.)

[g] Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Samaria.
Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Συχὰρ, πλησίον τῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼϐ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτῦ. Sichar. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τῦ Ἰακώϐ. Ὁ οὖν Ἰησῦς, κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο ὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Δός μοι πιεῖν." (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.) Λέγει ὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, ϗ εἶπεν αὐτῇ· "Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τῦ Θεῦ, ϗ τίς ἐςιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν, ϗ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν." Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, ὔτε ἄντλημα ἔχεις, ϗ τὸ φρέαρ ἐςὶ βαθύ· πόθεν ὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; Μὴ σὺ μείζων εἶ τῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼϐ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτῦ ἔπιε, ϗ οἱ υἱοὶ αὐτῦ, ϗ τὰ θρέμ-

[g] Joh. iv. 4—12.

TEMPUS. μα τα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, ϗ εἶπεν αὐ- LOCUS.
A. D. 31. τῇ· “Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει Sichar.
Post Pascha primum. “πάλιν· ὃς δ᾽ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ
“δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλ-
“λὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ
“πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.”
Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· Κύριε, δός μοι τοῦτο
τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε
ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· “Ὕπαγε, φώ-
“νησον τὸν ἄνδρα σου, ϗ ἐλθὲ ἐνθάδε.” Ἀπεκρίθη
ἡ γυνὴ, ϗ εἶπεν· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ
ὁ Ἰησοῦς· “Καλῶς εἶπας, Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω·
“πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες· ϗ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ
“ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας.” Λέγει
αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν·
ϗ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος,
ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
“Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε
“οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις
“προσκυνήσετε τῷ πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε
“ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν·
“ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. Ἀλλ᾽ ἔρχε-
“ται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσ-
“κυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι
“καὶ ἀληθείᾳ· ϗ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ
“τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός·

TEMPUS. A.D. 31. Post Paſcha primum. — LOCUS. Sichar.

"ϗ τȣ̀ς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ "ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν." Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριςός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι."

Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει. Οὐδεὶς μέντοι εἶπε· Τί ζητεῖς; ἤ, τί λαλεῖς μετ' αὐτης; Ἀφῆκεν ȣ̃ν τ̀ὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ, ϗ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι ȣ̃τός ἐςιν ὁ Χριςός; Ἐξῆλθον ȣ̃ν ἐκ τῆς πόλεως, ϗ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ, λέγοντες· Ῥαββὶ, φάγε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· "Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς ȣ̓κ οἴδατε." Ἔλεγον ȣ̃ν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλȣς· Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἐμὸν βρῶμά ἐςιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τȣ̃ "πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτȣ̃ τὸ ἔργον. "Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τετράμηνόν ἐςι, ϗ "ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδȣ̀, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε "τȣ̀ς ὀφθαλμȣ̀ς ὑμῶν, ϗ θεάσασθε τὰς χώ-"ρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. Καὶ "ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, ϗ συνάγει καρ-"πὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμȣ̃ "χαίρῃ, ϗ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τȣ́τῳ ὁ λόγος

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha primum.

LOCUS. Sichar.

" ἐςὶν ὁ ἀληθινὸς, ὅτι ἄλλος ἐςὶν ὁ σπείρων, καὶ
" ἄλλος ὁ θερίζων. Ἐγὼ ἀπέςειλα ὑμᾶς θε-
" ρίζειν ὃ ὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκο-
" πιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσελη-
" λύθατε."

Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίςευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς, μαρτυρέσης· Ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. Ὡς ὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῷ πλείυς ἐπίςευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτῦ· τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· Ὅτι ὐκ ἔτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιςεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι ὗτός ἐςιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τῦ κόσμυ, ὁ Χριςός.

§. 24. *Christus exercet in Galilæa suum primum Ministerium. Sanat in Cana unius e regis Herodis ministris filium, qui Capernaumi ægrotabat.*

[h] Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, [i] κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τῦ Θεῦ· καὶ λέγων· " Ὅτι
" πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία
" τῦ Θεῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιςεύετε ἐν τῷ εὐαγ-
" γελίῳ."

Galilæa.

[h] Joh. iv. 43. [i] Marc. i. 14, 15.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha primum. LOCUS. Galilæa.

[k] Καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.

[l] Αὐτὸς [δὲ] ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν· "Ὅτι "προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει." Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Cana.
Καὶ ἦν τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. Οὗτος, ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· "Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα "ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε." Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Πορεύου, ὁ "υἱός σου ζῇ." Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς· καὶ ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν, λέγοντες· Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὅτι χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ

k Luc. iv. 14. l Joh. iv. 44. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 31. Poſt Paſcha primum.

LOCUS Cana.

Ἰησοῦς· Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

§. 25. *Chriſtus petit Nazareth, ubi vitam ſuam miraculo conſervat; ac deinde Capernaumi commoratur.*

[m] Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρὲτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· Nazareth. καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ, ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με· εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν. Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτούς· "Ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη "ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν." Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν

[m] Luc. iv. 15—30.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha primum.

LOCUS. Nazareth.

αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ ϛόματος αὐτȣ͂, κ̀ ἔλεγον· Οὐχ ȣ͂τός ἐϛιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· "Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν· "ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναȣ̀μ, "ποίησον κ̀ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σȣ." Εἶπε δέ· "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός "ἐϛιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτȣ͂. Ἐπ' ἀληθείας δὲ "λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέ"ραις Ἠλίȣ ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ ȣ̓"ρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο "λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· κ̀ πρὸς ȣ̓δε"μίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σά"ρεπτα τῆς Σιδῶνος, πρὸς γυναῖκα χήραν. "Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίȣ τȣ͂ "προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, κ̀ ȣ̓δεὶς αὐτῶν ἐκα"θαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος." Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμȣ͂ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. Καὶ ἀναϛάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς ὀφρύος τȣ͂ ὄρȣς, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ, διελθὼν διὰ μέσȣ αὐτῶν, ἐπορεύετο.

Capernaum.

[n] Καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναȣ̀μ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν

[n] Matth. iv. 13—16.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha primum.

LOCUS. Capernaum.

ὁρίοις Ζαβελὼν ϗ Νεφθαλείμ. (Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐȣ τȣ͂ προφήτου, λέγοντος· Γῆ Ζαβουλὼν ϗ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τȣ͂ Ἰορδάνȣ, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν· ὁ λαὸς, ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα· ϗ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ ϗ σκιᾷ θανάτȣ, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.)

§. 26. *Simonis et Andreæ, simulque Jacobi et Johannis vocatio; nec non Miraculum, quod illam præcessit.*

Mare Galilææ.

[o] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τȣ͂ ἀκούειν τὸν λόγον τȣ͂ Θεȣ͂, ϗ αὐτὸς ἦν ἑςὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· ϗ εἶδε δύο πλοῖα ἑςῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς, ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων ὃ ἦν τȣ͂ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· ϗ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τȣ͂ πλοίȣ τȣ̀ς ὄχλȣς.

Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· "Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, ϗ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιςάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, ȣ̓δὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σȣ χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τȣ͂το ποιήσαντες, συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολύ·

[o] Luc. v. 1—10.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha primum. — LOCUS. Mare Galilææ.

διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· ϗ ἦλθον, ϗ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν ϗ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον· ὁμοίως δὲ ϗ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι.

[p] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Δεῦτε ὀπίσω "μου, ϗ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώ-"πων." Καὶ εὐθέως, ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, ϗ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ϗ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. Καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· ϗ, ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

§. 27. *Christus in Synagoga Capernaumi dæmoniacum sanat.*

[q] Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, Capernaum.

[p] Marc. i. 17—20.   [q] Marc. i. 21—28.

TEMPUS. A. D. 31. Post Paſcha primum.

LOCUS Capernaum.

ἐδίδασκε. Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτȣ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτȣ̀ς ὡς ἐξȣσίαν ἔχων, ϗ̀ ȣ̓χ ὡς οἱ Γραμματεῖς.

Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ϗ̀ ἀνέκραξε, λέγων· Ἔα, τί ἡμῖν ϗ̀ σοὶ, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τȣ̃ Θεȣ̃. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς, λέγων· "Φιμώθητι, "ϗ̀ ἔξελθε ἐξ αὐτȣ̃." Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ϗ̀ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτȣ̃. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτȣ̀ς, λέγοντας· Τί ἐστι τȣ̃το; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξȣσίαν ϗ̀ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτȣ̃ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

§. 28. *Petri ſocrus et alii multi ſanantur. Chriſtus, quem nonnulli e ſuis diſcipulis comitantur, docet, et edit miracula per Galilæam.*

[r] Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτȣ̃ βεβλημένην ϗ̀ πυρέσσȣσαν. [s] Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· ϗ̀ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως· ϗ̀ διηκόνει αὐτοῖς.

[r] Matth. viii. 14. [s] Marc. i. 31—34.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha primum.

Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. Καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· [t] καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ. (Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.)

LOCUS.

[u] Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ προσηύχετο. Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι πάντες ζητοῦσί σε. Καὶ λέγει αὐτοῖς· "Ἄγωμεν εἰς "τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· "εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα."

Desertum Galilææ.

[x] Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησαν

Galilæa.

[t] Matth. viii. 16, 17. [u] Marc. i. 35—38.
[x] Matth. iv. 23—25.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha primum.

LOCUS. Galilæa.

αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ϗ Δεκαπόλεως ϗ Ἱεροσολύμων ϗ Ἰȣδαίας ϗ πέραν τȣ̃ Ἰορδάνȣ.

§. 29. *Christus Leprosum sanat.*

[y] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, ϗ ἰδȣ̀, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ϗ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτȣ̃, λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. [z] Ὁ δὲ Ἰησȣ̃ς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτȣ̃, ϗ λέγει αὐτῷ· "Θέλω, καθαρίσθητι." Καὶ εἰπόντος αὐτȣ̃, εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτȣ̃ ἡ λέπρα, ϗ ἐκαθαρίσθη. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτῷ· "Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμȣ̃ σου ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς." Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, ϗ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.*

y Luc. v. 12. z Marc. i. 41—45.

* Συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκȣ́ειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτȣ̃ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Luc. v. 15.

§. 30. *Christus Paralyticum sanat.*

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha primum.

LOCUS. Capernaum.

[a] Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ. [b] Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἰουδαίας, καὶ Ἱερουσαλήμ·* καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδού, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ μὴ εὑρόντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ· "Ἄνθρωπε, ἀφέ-" "ωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σοῦ." Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες· Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός; Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· "Τί διαλο-" "γίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐ-" "κοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι" "σοῦ· ἢ εἰπεῖν· Ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ

[a] Marc. ii. 1. [b] Luc. v. 17—26.

* *Συνήχθησαν πολλοί· ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.* Marc. ii. 2.

TEMPUS. A.D. 31. Poſt Paſcha primum. — LOCUS. Capernaum.

“ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
“ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας,” (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ·) “ Σοὶ λέγω, ἔγειραι· καὶ, ἄρας τὸ
“ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.” Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ᾽ ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν· καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες· Ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

§. 31. *Matthæi vocatio.*

[c] Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. — Mare Galilææ.

Καὶ παράγων εἶδε Λευῒν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει αὐτῷ· “ Ἀκο-
“ λούθει μοι.” [d] Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. — Capernaum.

c Marc. ii. 13, 14.

d Luc. v. 28.

FINIS PARTIS TERTIÆ.

PARS IV.

QUÆ ACTA SUNT PER DUODECIM MENSES AB INITIO SECUNDI PASCHATIS.

§. 32. *Ægroti ſanatio ad Betheſdam.*

TEMPUS. A.D. 31. Paſcha ſecundum.

LOCUS. Hieroſolyma.

[a] ΜΕΤΑ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ. Ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριακονταοκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· "Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;" Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ,

[a] Joh. v. 1. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 31. Pascha secundum. — LOCUS. Hierosolyma.

βάλλῃ με εἰς τ̃ κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμȣ̃ καταβαίνει. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἔγειραι, ἆρον τ̃ κράββατόν σου, ϗ "περιπάτει." Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἦρε τὸν κράββατον αὐτȣ̃, ϗ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐϛιν, ȣ̓κ ἔξεϛί σοι ἆραι τ̃ κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἆρον τ̃ κράββατόν σȣ, ϗ περιπάτει. Ἠρώτησαν ȣ̃ν αὐτόν· Τίς ἐϛιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον τ̃ κράββατόν σου, ϗ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐϛιν· ὁ γὰρ Ἰησȣ̃ς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησȣ̃ς ἐν τῷ ἱερῷ, ϗ εἶπεν αὐτῷ· "Ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ "χεῖρόν τί σοι γένηται." Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, ϗ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰȣδαίοις ὅτι Ἰησȣ̃ς ἐϛιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τȣ̃το ἐδίωκον τὸν Ἰησȣ̃ν οἱ Ἰουδαῖοι, ϗ ἐζήτȣν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

Ὁ δὲ Ἰησȣ̃ς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· "Ὁ πατήρ "μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι." Διὰ τȣ̃το οὖν μᾶλλον ἐζήτȣν αὐτὸν οἱ Ἰȣδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ ϗ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τ̃ Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

TEMPUS. A.D. 31. Pascha secundum. LOCUS. Hierosolyma.

Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
"Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ȣ̓ δύναται ὁ υἱὸς ποι-
"εῖν ἀφ' ἑαυτȣ̃ ȣ̓δὲν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πα-
"τέρα ποιȣ̃ντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα
"καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ
"τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ·
"καὶ μείζονα τȣ́των δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς
"θαυμάζητε. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει
"τȣ̀ς νεκρȣ̀ς καὶ ζωοποιεῖ, ȣ̓́τω καὶ ὁ υἱὸς ȣ̔̀ς θέλει
"ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα,
"ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· ἵνα
"πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πα-
"τέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα
"τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
"ὅτι ὁ τὸν λόγον μȣ ἀκȣ́ων, καὶ πιςεύων τῷ πέμ-
"ψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν ȣ̓κ
"ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτȣ εἰς
"τὴν ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρ-
"χεται ὥρα, καὶ νῦν ἐςιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκȣ́σονται
"τῆς φωνῆς τοῦ υἱȣ̃ τοῦ Θεȣ̃· καὶ οἱ ἀκȣ́σαντες ζή-
"σονται. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν
"ἑαυτῷ, ȣ̓́τως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν
"ἑαυτῷ. Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν
"ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐςί. Μὴ θαυμά-
"ζετε τȣ̃το· ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ
"ἐν τοῖς μνημείοις ἀκȣ́σονται τῆς φωνῆς αὐτȣ̃· καὶ
"ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς

TEMPUS. A. D. 31. Pascha secundum. LOCUS. Hierosolyma.

" ἀνάςασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες,
" εἰς ἀνάςασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν
" ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐδέν· καθὼς ἀκέω, κρίνω· καὶ ἡ
" κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐςίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέ-
" λημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τȣ͂ πέμψαντός
" με πατρός.

" Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτȣ͂, ἡ μαρτυ-
" ρία μȣ ἐκ ἔςιν ἀληθής. Ἄλλος ἐςὶν ὁ μαρ-
" τυρῶν περὶ ἐμȣ͂, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐςιν ἡ
" μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμȣ͂. Ὑμεῖς ἀπε-
" ςάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ
" ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν
" μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα
" ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιό-
" μενος καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλια-
" σθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτȣ͂.

" Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τȣ͂ Ἰω-
" άννȣ· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα
" τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ,
" μαρτυρεῖ περὶ ἐμȣ͂, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέςαλκε.
" Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκε
" περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτȣ͂ ἀκηκόατε πώ-
" ποτε, ἔτε εἶδος αὐτȣ͂ ἑωράκατε. Καὶ τὸν λόγον
" αὐτοῦ ἐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέ-
" ςειλεν ἐκεῖνος, τέτῳ ὑμεῖς οὐ πιςεύετε.

" Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε
" ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν

TEMPUS. A. D. 31. Paſcha ſecundum.

LOCUS. Hieroſolyma.

“ αἱ μαρτυρȣ͂σαι περὶ ἐμȣ͂. Καὶ οὐ θέλετε ἐλ-
“ θεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε.
“ Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· ἀλλ’
“ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τȣ͂ Θεȣ͂ ȣ̓κ ἔχετε
“ ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τȣ͂
“ πατρός μȣ, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος
“ ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.
“ Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιςεῦσαι, δόξαν παρὰ
“ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τȣ͂
“ μόνȣ Θεȣ͂ οὐ ζητεῖτε;
“ Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς
“ τὸν πατέρα· ἔςιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς,
“ εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ γὰρ ἐπιςεύετε
“ Μωσῇ, ἐπιςεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ
“ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμ-
“ μασιν οὐ πιςεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι
“ πιςεύσετε;”

§. 33. *Chriſtus diſcipulos ſuos excuſat, quod ſpicas die Sabbati vellant.*

Poſt Paſcha ſecundum.

In itinere ab Hieroſolyma in Galilæam.

[b] Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ δια-
πορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ ἔτιλλον
οἱ μαθηταὶ αὐτȣ͂ τȣ̀ς ςάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώ-
χοντες ταῖς χερσί. Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον
αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε ὃ ȣ̓κ ἔξεςι ποιεῖν ἐν τοῖς
σάββασι; Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ

[b] Luc. vi. 1—4.

TEMPUS. Ἰησοῦς· "Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβὶδ, LOCUS.
A. D. 31. Post Pascha secundum. " ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; In itinere ab Hierosolyma in Galilæam.
" ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, [c] ἐπὶ Ἀβιά-
" θαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
" ἔφαγεν, [d] ὃς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς
" μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἢ οὐκ
" ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ
" ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ
" ἀναίτιοί εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεί-
" ζων ἐστὶν ὧδε. Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἔλεον
" θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς
" ἀναιτίους.

" [e] Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο,
" οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ὥστε κύριός
" ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου."

§. 34. *Christus hominem, cujus erat arida manus, die Sabbati sanat: Pharisæis se subducit, et multos sanat.*

[f] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συνα- Galilæa.
γωγὴν αὐτῶν. [g] Καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ
χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. Παρετήρουν δὲ αὐ-
τὸν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαβ-
βάτῳ θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ.

[c] Marc. ii. 26. [d] Matth. xii. 4—7.
[e] Marc. ii. 27, 28. [f] Matth. xii. 9.
[g] Luc. vi. 6—8.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. — LOCUS. Galilæa.

Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν· καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· "Ἔγειραι καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον." Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. [h] Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν; [i] Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· "Ἐπερωτήσω ὑμᾶς τι· Ἔξεστι "τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; "ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι; [k] Τίς ἔσται ἐξ "ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν "ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ "κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; πόσῳ οὖν διαφέρει "ἄνθρωπος προβάτου;" [l] Οἱ δὲ ἐσιώπων. Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· "Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου·" καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα

[h] Matth. xii. 10. [i] Luc. vi. 9.
[k] Matth. xii. 11, 12. [l] Marc. iii. 4—12.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Galilæa.

ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ̃, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. Πολλȣ̀ς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτȣ̃ ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας. Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε, λέγοντα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τȣ̃ Θεȣ̃. Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.

([m]Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐȣ τȣ̃ προφήτȣ, λέγοντος· Ἰδȣ̀, ὁ παῖς μȣ, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός μȣ, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μȣ· θήσω τὸ Πνεῦμά μȣ ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει, ȣ̓δὲ κραυγάσει, ȣ̓δὲ ἀκȣ́σει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτȣ̃. Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λῖνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτȣ̃ ἔθνη ἐλπιοῦσι.)

§. 35. *Christus secedit in montem: vocat ad se discipulos suos: duodecim eligit: eum sequitur magna multitudo: multos sanat.*

[n] Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τȣ̃ Θεȣ̃. Καὶ ὅτε ἐγένετο

[m] Matth. xii. 17—21. [n] Luc. vi. 12, 13.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Galilæa.

ἡμέρα, [o] προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, * [p] οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε· Σίμωνα, (ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον,) καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον [q] τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, † [r] Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης.

Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

* Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. *Ibid.*

† Καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργὲς, ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς. *Ibid.*

[o] Marc. iii. 13, 14. [p] Luc. vi. 13, 14.

[q] Marc. iii. 17. [r] Luc. vi. 14—19.

§. 36. *Christi Sermo in Monte.*

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Mons in Galilæa.

[s] Ἰδὼν δὲ τὰς ὄχλας, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ, καθίσαντος αὐτᾶ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀνοίξας τὸ ςόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων· "Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύ-
" ματι, ὅτι αὐτῶν ἐςιν ἡ βασιλεία τ͂ οὐρανῶν.
" Μακάριοι οἱ πενθᾶντες, ὅτι αὐτοὶ παρακλη-
" θήσονται. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ
" κληρονομήσασι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πει-
" νῶντες ϗ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ
" χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι
" αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Μακάριοι οἱ καθαροὶ
" τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Μα-
" κάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεᾶ κλη-
" θήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δι-
" καιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐςιν ἡ βασιλεία τ͂ οὐ-
" ρανῶν. Μακάριοί ἐςε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς
" ϗ διώξωσι, ϗ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ'
" ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [t] Χαίρετε ἐν
" ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδὰ γὰρ, ὁ
" μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ ἀρανῷ· κατὰ ταῦτα
" γὰρ ἐποίαν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.
" Πλὴν ἀαὶ ὑμῖν τοῖς πλασίοις· ὅτι ἀπέχετε τ͂
" παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλη-
" σμένοι· ὅτι πεινάσετε. Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες

[s] Matth. v. 1—11. [t] Luc. vi. 23—26.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. — LOCUS. Mons in Galilæa.

" νῦν· ὅτι πενθήσετε ϗ κλαύσετε. Οὐαὶ ὑμῖν
" ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι·
" κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις
" οἱ πατέρες αὐτῶν.

" [u] Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ
" ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
" ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, ϗ καταπα-
" τεῖσθαι ὑπὸ τ̃ ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς
" τοῦ κόσμου. Οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω
" ὄρους κειμένη· οὐδὲ καίουσι λύχνον, ϗ τιθέασιν
" αὐτὸν ὑπὸ τ̃ μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ϗ
" λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτω λαμ-
" ψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τ̃ ἀνθρώπων,
" ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, ϗ δοξάσωσι
" τ̃ πατέρα ὑμῶν τ̃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

" Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τ̃ νόμον,
" ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ
" πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν
" παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς ϗ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία
" κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν
" πάντα γένηται. Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τ̃ ἐν-
" τολῶν τούτων τ̃ ἐλαχίστων, ϗ διδάξῃ οὕτω τοὺς
" ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασι-
" λείᾳ τ̃ οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ,
" οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τ̃
" οὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισ-

[u] Matth. v. 13—45.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Mons in Galilæa.

" σεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶ Γραμμα-
" τέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
" βασιλείαν τῶ οὐρανῶν.

" Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ
" φονεύσεις· ὃς δ᾽ ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσαι τῇ
" κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργι-
" ζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσαι τῇ
" κρίσει· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακὰ,
" ἔνοχος ἔσαι τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ, Μωρὲ,
" ἔνοχος ἔσαι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν
" οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
" ριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τὶ
" κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν
" τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι
" τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ
" δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ,
" ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ᾽ αὐτοῦ· μήποτέ σε
" παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε
" παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ.
" Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν
" ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

" Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ
" μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ
" βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς,
" ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Εἰ
" δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,
" ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σȣ, καὶ μὴ
" ὅλον τὸ σῶμά σȣ βληθῇ εἰς γέενναν. Καὶ
" εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
" αὐτὴν, ϗ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
" ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σȣ, ϗ μὴ ὅλον τὸ
" σῶμά σȣ βληθῇ εἰς γέενναν. Ἐῤῥέθη δὲ, ὅτι
" ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτȣ̃, δότω αὐτῇ
" ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν
" ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου
" πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· ϗ ὃς ἐὰν
" ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.

" Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις·
" Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς
" ὅρκȣς σȣ. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὀμόσαι
" ὅλως· μήτε ἐν τῷ ȣ̓ρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ
" Θεȣ̃· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τ̃ πο-
" δῶν αὐτȣ̃· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις
" ἐστὶ τȣ̃ μεγάλȣ βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ
" σȣ ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν
" ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν,
" ναὶ, ναί· οὒ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τȣ́των ἐκ τȣ̃
" πονηρȣ̃ ἐστιν.

" Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη· Ὀφθαλμὸν ἀντὶ
" ὀφθαλμȣ̃, ϗ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ
" λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ᾽
" ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τ̃ δεξιάν σȣ σιαγόνα, στρέ-
" ψον αὐτῷ ϗ τ̃ ἄλλην· ϗ τῷ θέλοντί σοι κρι-

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" θῆναι, ϗ τ̓ χιτῶνά σȣ λαϐεῖν, ἄφες αὐτῷ ϗ
" τὸ ἱμάτιον. Καὶ ὅςις σε ἀγγαρεύσει μίλιον
" ἓν, ὕπαγε μετ᾽ αὐτοῦ δύο. Τῷ αἰτοῦντί σε
" δίδȣ· ϗ τὸν θέλοντα ἀπὸ σȣ̃ δανείσασθαι μὴ
" ἀποςραφῇς.

" Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη· Ἀγαπήσεις τ̓ πλη-
" σίον σȣ, ϗ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σȣ. Ἐγὼ
" δὲ λέγω ὑμῖν· Ἀγαπᾶτε τȣ̀ς ἐχθρȣ̀ς ὑμῶν,
" εὐλογεῖτε τȣ̀ς καταρωμένȣς ὑμᾶς, καλῶς ποι-
" εῖτε τȣ̀ς μισȣ̃ντας ὑμᾶς, ϗ προσεύχεσθε ὑπὲρ
" τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς·
" ὅπως γένησθε υἱοὶ τȣ̃ πατρὸς ὑμῶν τȣ̃ ἐν ȣ̓ρα-
" νοῖς· ὅτι τ̓ ἥλιον αὐτȣ̃ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηρȣ̀ς
" ϗ ἀγαθȣ̀ς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίȣς ϗ ἀδίκους.
" Ἐὰν γὰρ [x] ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
" ποία ὑμῖν χάρις ἐςί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ
" τȣ̀ς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Καὶ ἐὰν
" ἀγαθοποιῆτε τȣ̀ς ἀγαθοποιȣ̃ντας ὑμᾶς, ποία
" ὑμῖν χάρις ἐςί; ϗ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ
" αὐτὸ ποιȣ̃σι. Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ᾽ ὧν ἐλ-
" πίζετε ἀπολαϐεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐςί; ϗ
" γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζȣσιν, ἵνα
" ἀπολάϐωσι τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς
" ἐχθρȣ̀ς ὑμῶν, ϗ ἀγαθοποιεῖτε, ϗ δανείζετε,
" μηδὲν ἀπελπίζοντες· ϗ ἔςαι ὁ μισθὸς ὑμῶν
" πολύς· καὶ ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ ὑψίςȣ. ὅτι αὐτὸς

[x] Luc. vi. 32—36.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Mons in Galilæa.

"χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς.
"Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ
"ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί.

Sermonis in Monte continuatio.

"[y] Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου· ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

"Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου,

[y] Matth. vi. 1. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS, Mons in Galilæa.

" ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπῖῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ
" φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατῖολογήσηῖε,
" ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πο-
" λυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. Μὴ οὖν
" ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν
" ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ ȣ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.
" Οὕτως ȣν προσεύχεσθε ὑμεῖς· ΠΑΤΕΡ ἡμῶν
" ὁ ἐν τοῖς ȣρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.
" Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σȣ· γενηθήτω τὸ θέλημά
" σȣ, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τ γῆς. Τὸν ἄρτον
" ἡμῶν τ ἐπιȣσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες
" ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφί-
" εμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγ-
" κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
" ἀπὸ ȣ πονηρȣ· ὅτι σȣ ἐϛιν ἡ βασιλεία, ϗ ἡ
" δύναμις, ϗ ἡ δόξα, εἰς τȣς αἰῶνας. Ἀμήν.

" Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παρα-
" πῖώματα αὐτῶν, ἀφήσει ϗ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν
" ὁ ȣράνιος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις
" τὰ παραπῖώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν
" ἀφήσει τὰ παραπῖώματα ὑμῶν.

" Ὅταν δὲ νηϛεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ
" ὑποκριταὶ, σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ
" πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις
" νηϛεύοντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχȣσι τ
" μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηϛεύων ἄλειψαί σȣ τ
" κεφαλὴν, ϗ τὸ πρόσωπόν σȣ νίψαι· ὅπως μὴ

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηςεύων, ἀλλὰ τῷ πα-
" τρί σε τῷ ἐν τῷ κρυπῖῷ· καὶ ὁ πατήρ σου,
" ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπῖῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ
" φανερῷ.

" Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυρὲς ἐπὶ τ̃ γῆς,
" ὅπε σὴς ϗ βρῶσις ἀφανίζει, ϗ ὅπε κλέπῖαι
" διορύσσεσι ϗ κλέπῖεσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν
" θησαυρὲς ἐν ἐρανῷ, ὅπου ἔτε σὴς ἔτε βρῶσις
" ἀφανίζει, ϗ ὅπου κλέπῖαι οὐ διορύσσεσιν ἐδὲ
" κλέπῖεσιν. Ὅπε γάρ ἐςιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν,
" ἐκεῖ ἔςαι ϗ ἡ καρδία ὑμῶν.

" Ὁ λύχνος τ̃ σώματός ἐςιν ὁ ὀφθαλμός·
" ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ
" σῶμά σε φωτεινὸν ἔςαι· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός
" σε πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σε σκοτεινὸν ἔςαι.
" Εἰ ἒν τὸ φῶς, τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐςὶ, τὸ σκότος
" πόσον;

" Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ
" γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, ϗ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει·
" ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, ϗ τε ἑτέρε καταφρονήσει·
" οὐ δύνασθε Θεῷ δελεύειν ϗ μαμμωνᾷ. Διὰ
" τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ
" ὑμῶν, τί φάγητε ϗ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώμαῖι
" ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν
" ἐςι τ̃ τροφῆς, ϗ τὸ σῶμα τ̃ ἐνδύματος; Ἐμ-
" βλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τε οὐρανοῦ, ὅτι οὐ
" σπείρεσιν, οὐδὲ θερίζεσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. | LOCUS. Mons in Galilæa.

"ἀποθήκας, κ̀ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ȣ̓ράνιος τρέφει
"αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;
"Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι
"ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτȣ̃ πῆχυν ἕνα; Καὶ περὶ
"ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ
"κρίνα τȣ̃ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ
"νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ȣ̓δὲ Σολομὼν ἐν πά-
"σῃ τῇ δόξῃ αὐτȣ̃ περιεβάλετο ὡς ἓν τȣ́των.
"Εἰ δὲ τ̀ χόρτον τȣ̃ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ
"αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς ȣ̔́τως
"ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγό-
"πιστοι; Μὴ ȣ̓̃ν μεριμνήσητε, λέγοντες· Τί
"φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα;
"Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε
"γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ȣ̓ράνιος ὅτι χρήζετε τȣ́-
"των ἁπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τ̀ βασι-
"λείαν τοῦ Θεȣ̃, κ̀ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, κ̀
"ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν
"μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον
"μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ
"κακία αὐτῆς.

Sermonis in Monte continuatio altera.

"[z] Μὴ κρίνετε, κ̀ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ κατα-
"δικάζετε, κ̀ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε,
"κ̀ ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, κ̀ δοθήσεται ὑμῖν·

[z] Luc. vi. 37—40.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

"μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον κ̀ σεσαλευμένον κ̀ "ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τ̃ κόλπον ὑμῶν· "τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρη- "θήσεται ὑμῖν." Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς· "Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ "ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσȣ̃νται; Οὐκ ἔςι "μαθητὴς ὑπὲρ τ̃ διδάσκαλον αὐτȣ̃· κατηρτισ- "μένος δὲ πᾶς ἔςαι ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτȣ̃. "[a] Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ "τȣ̃ ἀδελφȣ̃ σȣ, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν "οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· "Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τȣ̃ ὀφθαλμοῦ "σȣ· κ̀ ἰδοὺ, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; "Ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ "ὀφθαλμȣ̃ σȣ, κ̀ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ "κάρφος ἐκ τȣ̃ ὀφθαλμȣ̃ τȣ̃ ἀδελφȣ̃ σȣ.

"Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε "τȣ̀ς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τ̃ χοίρων· "μήποτε καταπατήσωσιν αὐτȣ̀ς ἐν τοῖς ποσὶν "αὐτῶν, κ̀ ςραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

"Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, κ̀ "εὑρήσετε· κρȣ́ετε, κ̀ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς "γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, κ̀ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, "κ̀ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. Ἢ τίς ἐςιν ἐξ "ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ "ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ ἐὰν

[a] Matth. vii. 3—17.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Εἰ
" ἒν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ
" διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ
" πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς ἐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ
" τοῖς αἰτἒσιν αὐτόν; Πάντα ἒν ὅσα ἂν θέλητε
" ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ἕτω ϗ ὑμεῖς
" ποιεῖτε αὐτοῖς· ἕτος γάρ ἐςιν ὁ νόμος καὶ οἱ
" προφῆται.

" Εἰσέλθετε διὰ τ̃ ςενῆς πύλης· ὅτι πλα-
" τεῖα ἡ πύλη, ϗ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγεσα
" εἰς τὴν ἀπώλειαν, ϗ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχό-
" μενοι δι' αὐτῆς. Ὅτι ςενὴ ἡ πύλη, καὶ τε-
" θλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγεσα εἰς τὴν ζωὴν, ϗ
" ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

" Προσέχετε δὲ ἀπὸ τ̃ ψευδοπροφητῶν, οἵτινες
" ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων,
" ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τ̃ καρ-
" πῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Μήτι συλ-
" λέγεσιν ἀπὸ ἀκανθῶν ςαφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβό-
" λων σῦκα; ἕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρπὲς
" καλὲς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς
" πονηρὲς ποιεῖ.* [b] Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τ̃
" ἀγαθἒ θησαυρἒ τ̃ καρδίας αὐτἒ προφέρει τὸ
" ἀγαθόν· ϗ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τ̃ πονηρἒ

* Πᾶν δένδρον μὴ ποιἒν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. *Ibid.* 19.

[b] Luc. vi. 45.

IPUS. " θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· LOCUS.
). 31. Pascha " ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ Mons in Galilaea.
idum. " στόμα αὐτοῦ.

" [c] Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσε-
" λεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ
" ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
" Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε,
" Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ
" τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ
" σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ
" τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς· Ὅτι οὐδέποτε ἔγνων
" ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι
" τὴν ἀνομίαν.

" Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους,
" καὶ ποιεῖ αὐτοὺς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ,
" ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν·
" καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ
" ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ
" ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν
" πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους
" τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀν-
" δρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ
" τὴν ἄμμον· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ
" ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκο-
" ψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις
" αὐτῆς μεγάλη."

[c] Matth. vii. 21. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Mons in Galilæa.

Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, ϗ οὐχ ὡς οἱ Γραμματεῖς. [d] Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

§. 37. *Centurionis famulus sanatur.*

Capernaum.

[e] Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ. Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλε τελευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Οἱ δὲ, παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες· Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο· ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, ϗ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. Διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, ϗ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν

[d] Matth. viii. 1. [e] Luc. vii. 1—9.

TEMPUS. στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι· καὶ πο- LOCUS.
A.D. 31. ρεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου· καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ Capernaum.
Post Pascha secundum. δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο· καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε· "Λέγω ὑμῖν, "οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. "[f] Πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ "ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ "Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς "βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ "ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς "τῶν ὀδόντων." [g] Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

§. 38. *Viduæ filius resuscitatur in civitate Naïn.*

[h] Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν Naïn.
καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πολύς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ· "Μὴ κλαῖε." Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, (οἱ δὲ βαστάζοντες

[f] Matth. viii. 11, 12. [g] Luc. vii. 10.
[h] Luc. vii. 11—17.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. | LOCUS. Naïn.

ἔϛησαν,) καὶ εἶπε· "Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρ-"θητι." Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, ᾗ ἤρξατο λαλεῖν· ᾗ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτȣ̃. Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας, ᾗ ἐδόξαζον τ Θεὸν, λέγοντες· Ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, ᾗ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τ λαὸν αὐτȣ̃. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος ȣ̃τος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰȣδαίᾳ περὶ αὐτȣ̃, ᾗ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

§. 39. *Christi responsum discipulis a Johanne Baptista missis.*

Galilæa.

[i] Καὶ ἀπήγγειλαν * Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃ περὶ πάντων τȣ́των. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τ μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψε πρὸς τ Ἰησȣ̃ν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον· Ἰωάννης ὁ βαπτιϛὴς ἀπέϛαλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων ᾗ μαϛίγων ᾗ πνευμάτων πονηρῶν, ᾗ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησȣ̃ς εἶπεν αὐτοῖς· "Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴ-"δετε ᾗ ἠκȣ́σατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπȣσι, χω-"λοὶ περιπατȣ̃σι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ

* ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ [ὄντι]. Matth. xi. 2.

[i] Luc. vii. 18—26.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. — LOCUS. Galilæa.

" ἀκȣ́ȣσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελί-
" ζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδα-
" λισθῇ ἐν ἐμοί."

Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τȣ̀ς ὄχλȣς περὶ Ἰωάννȣ· " Τί ἐξ-
" εληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
" ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξεληλύ-
" θατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις
" ἠμφιεσμένον; ἰδȣ̀, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ
" τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν.
" Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ
" λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτȣ. [k] Οὗ-
" τος γάρ ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ, ἐγὼ
" ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μȣ πρὸ προσώπου σȣ, ὃς
" κατασκευάσει τὴν ὁδόν σȣ ἔμπροσθέν σȣ. Ἀμὴν
" λέγω ὑμῖν, ȣ̓κ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναι-
" κῶν μείζων Ἰωάννȣ τοῦ βαπτιστȣ̃· ὁ δὲ μικρό-
" τερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ȣ̓ρανῶν, μείζων αὐτȣ̃
" ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννȣ τοῦ βαπτιστȣ̃
" ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν ȣ̓ρανῶν βιάζεται, καὶ
" βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. Πάντες γὰρ οἱ
" προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννȣ προεφήτευ-
" σαν. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν
" Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔχων ὦτα
" ἀκȣ́ειν, ἀκȣέτω." [l] Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκȣ́σας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν, βαπτισθέντες τὸ

k Matth. xi. 10—15. l Luc. vii. 29—35.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Galilæa.

βάπτισμα Ἰωάννου. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· "Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀν-
"θρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι;
"Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθη-
"μένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν·
"Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνή-
"σαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλήλυθε γὰρ
"Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων, μήτε
"οἶνον πίνων· καὶ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει.
"Ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων·
"καὶ λέγετε· Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνο-
"πότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ
"ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς
"πάντων."

§. 40. *Christi monita ad Judæos, cum eos ad divina sua opera respicere jubet.*

[m] Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· "Οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊ-
"δάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δύ-
"ναμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
"σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν λέγω
"ὑμῖν· Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν

[m] Matth. xi. 20. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS Galilæa.

" ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ Καπερναοὺμ,
" ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβι-
" βασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυ-
" νάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν μέχρι
" τῆς σήμερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σο-
" δόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ
" σοί."

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
" Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ ϗ
" τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ
" συνετῶν, ϗ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναὶ ὁ
" πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν
" σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου·
" καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ·
" οὐδὲ τὸν πατέρα τὶς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, ϗ
" ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

" Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες ϗ πε-
" φορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε
" τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, ϗ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι
" πρᾶός εἰμι, ϗ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· ϗ εὑρήσετε
" ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός
" μου χρηστὸς, ϗ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν."

§. 41. *Mulieri, quæ peccatrix fuerat, peccata publice remittuntur a Chriſto, qui in convivio ſedebat cum Phariſæo.*

TEMPUS. A.D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

LOCUS. Galilæa.

[n] Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· "Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν." Ὁ δέ φησι· Διδάσκαλε, εἰπέ. "Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δα-
"νειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια,
"ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα· μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν
"ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐ-
"τῶν, εἰπὲ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει;" Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· "Ὀρθῶς
"ἔκρινας." Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ

[n] Luc. vii. 36. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS, Galilæa.

Σίμωνι ἔφη· "Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; "εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας "μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ "μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐ"τῆς ἐξέμαξε. Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη "δὲ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά "μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ "ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. "Οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι "αὐτῆς αἱ πολλαί· ὅτι ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ "ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ." Εἶπε δὲ αὐτῇ· "Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι." Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· "Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου "εἰς εἰρήνην."

§. 42. *Christus iterum Galilæam circumiens Dæmoniacum sanat: Scribæ autem et Pharisæi Spiritum Sanctum blasphemant.*

[o] Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ· [p] καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ· καὶ γυναῖκές τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων

[o] Matth. ix. 35. [p] Luc. viii. 1—3.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Galilæa.

πονηρῶν, κ̀ ἀσθενειῶν· Μαρία ἡ καλεμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπ]ὰ ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χεζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, κ̀ Σουσάννα, κ̀ ἕτεραι πολλαὶ, αἵτινες διηκόνεν αὐτῷ ἀπὸ τ̃ ὑπαρχόντων αὐταῖς.

Capernaum.

[q] Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον. Καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥςε μὴ δύνασθαι αὐτὲς μήτε ἄρτον φαγεῖν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ· Ὅτι ἐξέςη.

[r] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς κ̀ κωφός· κ̀ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥςε τὸν τυφλὸν κ̀ κωφὸν κ̀ λαλεῖν κ̀ βλέπειν. Καὶ ἐξίςαντο πάντες οἱ ὄχλοι, κ̀ ἔλεγον· Μήτι ἕτός ἐςιν ὁ υἱὸς Δαβίδ;

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκέσαντες εἶπον· Οὗτος ἐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ, ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· « Πᾶσα βασι-
« λεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημῦται· καὶ
« πᾶσα πόλις, ἢ οἰκία, μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς,
« οὐ ςαθήσεται. Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τ̃ Σατανᾶν
« ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς ἕν ςαθή-
« σεται ἡ βασιλεία αὐτῦ; Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελ-
« ζεβὲλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν

q Marc. iii. 19—21. r Matth. xii. 22—37.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaum.

" τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται
" κριταί. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω
" τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασι-
" λεία τοῦ Θεοῦ. Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν
" εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ
" διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν;
" καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Ὁ μὴ ὢν
" μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ'
" ἐμοῦ, σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· Πᾶσα
" ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀν-
" θρώποις· ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος βλασφημία οὐκ
" ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ
" λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται
" αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ
" ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ
" αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ
" δένδρον καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ
" ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν
" αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
" γινώσκεται. Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε
" ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ
" περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ
" ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς
" καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς
" ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
" πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν,
" ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Capernaum.

" αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν
" λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου
" καταδικασθήσῃ."

§. 43. *Scribæ et Pharisæi ideo objurgantur, quod a Christo signum peterent.*

[s]Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
" Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ,
" καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ ση-
" μεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ὥσπερ γὰρ ἦν
" Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ
" τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν
" τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.
" Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει
" μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν·
" ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ,
" πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Βασίλισσα νότου ἐγερθή-
" σεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ
" κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
" γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ,
" πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. [t]Οὐδεὶς δὲ λύχνον
" ἅψας εἰς κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον·
" ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι
" τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός

[s] Matth. xii. 38—42. [t] Luc. xi. 33—36.

TEMPUS. A. D. 31. Post Paſcha ſecundum. LOCUS. Capernaum.

" ἐςιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν ἓν ὁ ὀφθαλμός σου
" ἁπλȣ̃ς ᾖ, ϗ ὅλον τὸ σῶμά σȣ φωτεινόν ἐςιν·
" ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, ϗ τὸ σῶμά σȣ σκοτεινόν.
" Σκόπει ȣ̃ν μὴ τὸ φῶς, τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐςίν.
" Εἰ ȣ̃ν τὸ σῶμά σȣ ὅλον φωτεινὸν, μὴ ἔχον τὶ
" μέρος σκοτεινὸν, ἔςαι φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν
" ὁ λύχνος τῇ ἀςραπῇ φωτίζῃ σε. [u] Ὅταν δὲ
" τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τȣ̃ ἀνθρώ-
" πȣ, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητȣ̃ν ἀνά-
" παυσιν, καὶ ȣ̓χ εὑρίσκει. Τότε λέγει· Ἐπι-
" ςρέψω εἰς τ̃ οἶκόν μȣ, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ
" ἐλθὸν, εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, ϗ
" κεκοσμημένον. Τότε πορεύεται ϗ παραλαμ-
" βάνει μεθ' ἑαυτȣ̃ ἑπ]ὰ ἕτερα πνεύματα πονη-
" ρότερα ἑαυτȣ̃, ϗ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· ϗ
" γίνεται τὰ ἔσχατα τȣ̃ ἀνθρώπȣ ἐκείνȣ χείρονα
" τ̃ πρώτων. Οὕτως ἔςαι ϗ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
" πονηρᾷ."

§. 44. *Quinam ſint vere benedicti.*

[x] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπά-
ρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ·
Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαςάσασά σε, ϗ μαςοὶ ȣ̃ς
ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ εἶπε· " Μενȣ̃νγε μακάριοι
" οἱ ἀκȣ́οντες τὸν λόγον τȣ̃ Θεȣ̃, ϗ φυλάσσοντες
" αὐτόν."

[u] Matth. xii. 43—45. [x] Luc. xi. 27, 28.

§. 45. *Christus veros discipulos suos tanquam secum sanguine maxime conjunctos habet.*

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. — LOCUS. Capernaum.

[y] Ἔτι δὲ αὐτῦ λαλῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδῦ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. [z] Καὶ ὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. [a] Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σῦ καὶ οἱ ἀδελφοί σῦ ἔξω ἑστήκασι, ζητῦντές σοι λαλῆσαι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ· "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ "τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μῦ;" Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτῦ ἐπὶ τῦς μαθητὰς αὐτῦ, εἶπεν· "Ἰδῦ "ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μῦ. Ὅστις γὰρ "ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μῦ τῦ ἐν "ὐρανοῖς, αὐτός μῦ ἀδελφὸς, καὶ ἀδελφὴ, καὶ "μήτηρ ἐστίν."

§. 46. *Christus in convivio cum Pharisæo sedens, Pharisæorum, scribarum, legisque doctorum hypocrisin notat et verbis graviter castigat.*

[b] Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. Εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τῦ ἀρίστῦ. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· "Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ

[y] Matth. xii. 46.
[z] Luc. viii. 19.
[a] Matth. xii. 47. *ad fin.*
[b] Luc. xi. 37. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaum.

" ἔξωθεν τȣ͂ ποτηρίȣ καὶ τȣ͂ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς ϗ πονηρίας. Ἄφρονες, ȣ̓χ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, ϗ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐςιν. Ἀλλ' ȣ̓αὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατȣ͂τε τὸ ἡδύοσμον ϗ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, ϗ παρέρχεσθε τ̄ κρίσιν ϗ τ̄ ἀγάπην τȣ͂ Θεȣ͂· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τ̄ πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι ἐςὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, ϗ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω ȣ̓κ οἴδασιν." Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων ϗ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε· "Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς ȣ̓αὶ, ὅτι φορτίζετε τȣ̀ς ἀνθρώπους φορτία δυσβάςακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τ̄ προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτȣ́ς. Ἄρα μαρτυρεῖτε, ϗ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τ̄ πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτȣ̀ς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Διὰ τȣ͂το ϗ ἡ σοφία τȣ͂ Θεοῦ εἶπεν· Ἀποςελῶ εἰς αὐτȣ̀ς

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS, Capernaum.

"προφήτας, καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν· ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου, τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε." Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων· ἐνεδρεύοντες αὐτὸν, καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

§. 47. *Christus discipulos suos et plebem docet.*

Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

[c] Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· "Πρῶτον προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν

[c] Luc. xii. 1—9.

TEMPUS. A.D. 31. post Pascha secundum.

" δωμάτων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μȣ· Μὴ
" φοϐηθῆτε ἀπὸ τ̃ ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ
" μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποι-
" ῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοϐηθῆτε· φο-
" ϐήθητε τ̃, μετὰ τὸ ἀποκ]εῖναι, ἐξȣσίαν ἔχον]α
" ἐμϐαλεῖν εἰς τ̃ γέενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, τȣ̃τον
" φοϐήθητε. Οὐχὶ πέντε ϛρȣθία πωλεῖται ἀσ-
" σαρίων δύο; ϗ ἓν ἐξ αὐτῶν ȣ̓κ ἔϛιν ἐπιλελησ-
" μένον ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃· ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τ̃
" κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. Μὴ οὖν
" φοϐεῖσθε· πολλῶν ϛρȣθίων διαφέρετε. Λέγω
" δὲ ὑμῖν· Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμ-
" προσθεν τ̃ ἀνθρώπων, ϗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπȣ
" ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τ̃ ἀγγέλων τȣ̃
" Θεȣ̃. Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τ̃ ἀνθρώ-
" πων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τ̃ ἀγ]έλων τȣ̃ Θεȣ̃.
" [d]"Οταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συνα-
" γωγὰς ϗ τὰς ἀρχὰς ϗ τὰς ἐξουσίας, μὴ με-
" ριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπη]ε·
" τὸ γὰρ ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ
" τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν."

LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τȣ̃ ὄχλου· Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μȣ μερίσασθαι μετ' ἐμȣ̃ τ̃ κληρονομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· "Ἄνθρωπε, τίς με
" κατέϛησε δικαϛὴν ἢ μεριϛὴν ἐφ' ὑμᾶς;" Εἶπε δὲ πρὸς αὐτȣ̀ς· " Ὁρᾶτε ϗ φυλάσσεσθε ἀπὸ τ̃

d Luc. xii. 11—21.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

“ πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ
“ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ.”

Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων·
“ Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα.
“ Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Τί ποιήσω;
“ ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου.
“ Καὶ εἶπε· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς
“ ἀποθήκας, ϗ μείζονας οἰκοδομήσω· καὶ συν-
“ άξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου, καὶ τὰ
“ ἀγαθά μου. Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχὴ,
“ ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά·
“ ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε δὲ αὐ-
“ τῷ ὁ Θεός· Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν
“ σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι
“ ἔσται; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, ϗ μὴ εἰς
“ Θεὸν πλουτῶν.”

“ e Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, ϗ δότε
“ ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ
“ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς
“ οὐρανοῖς· ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς
“ διαφθείρει. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν,
“ ἐκεῖ ϗ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

“ Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι,
“ ϗ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀν-
“ θρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν,
“ πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων· ἵνα, ἐλθόντος ϗ

e Luc. xii. 33. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

"κρȣ́σαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. Μακάριοι
"οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, ȣ̔̀ς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει
"γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώ-
"σεται, καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν
"διακονήσει αὐτοῖς. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευ-
"τέρᾳ φυλακῇ, ϗ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ,
"ϗ εὕρῃ ȣ̔́τω, μακάριοί εἰσιν οἱ δȣ̂λοι ἐκεῖνοι.
"Τȣ̂το δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης
"ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν,
"ϗ ȣ̓κ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τ̃ȣ οἶκον αὐτȣ̂. Καὶ
"ὑμεῖς ȣ̂ν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ ȣ̓ δοκεῖτε,
"ὁ υἱὸς τ̃ȣ ἀνθρώπȣ ἔρχεται."

Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς
τ̃ȣ παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ ϗ πρὸς πάντας;
Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· "Τίς ἄρα ἐςὶν ὁ πιςὸς οἰκο-
"νόμος ϗ φρόνιμος, ὃν καταςήσει ὁ κύριος ἐπὶ
"τ̃ȣ θεραπείας αὐτȣ̂, τ̃ȣ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σι-
"τομέτριον; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλ-
"θὼν ὁ κύριος αὐτȣ̂ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
"Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρ-
"χȣσιν αὐτοῦ καταςήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ
"ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτȣ̂· Χρονίζει
"ὁ κύριός μȣ ἔρχεσθαι· ϗ ἄρξηται τύπτειν τȣ̀ς
"παῖδας ϗ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε ϗ πίνειν
"ϗ μεθύσκεσθαι· ἥξει ὁ κύριος τ̃ȣ δȣ́λȣ ἐκείνου
"ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γι-
"νώσκει· ϗ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

" αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ
" δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ
" μὴ ἑτοιμάσας, μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα
" αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς. Ὁ δὲ μὴ γνοὺς,
" ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας.
" Παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται
" παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσό-
" τερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

" Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω
" εἰ ἤδη ἀνήφθη; Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτι-
" σθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῇ;
" Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ
" γῇ; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν.
" Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ
" διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ
" τρισί. Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ
" υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυ-
" γάτηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐ-
" τῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς."

Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· "Ὅταν ἴδητε τὴν
" νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέ-
" γετε· Ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω. Καὶ
" ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε· Ὅτι καύσων ἔσαι·
" καὶ γίνεται. Ὑποκριταὶ, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
" καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν
" τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε;

" Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

" Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' " ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι " ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν " κριτὴν, κ) ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, " κ) ὁ πράκτωρ σε βάλλῃ εἰς φυλακήν. Λέγω " σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ κ) τὸ ἔσχα- " τον λεπτὸν ἀποδῷς."

§. 48. *Ex quorundam Galilæorum calamitatibus Judæos sibi exemplum sumere jubet Christus.*

[f] Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· " Δοκεῖτε ὅτι " οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας " τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόν- " θασιν; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετα- " νοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ἢ ἐκεῖνοι " οἱ δέκα κ) ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ " Σιλωὰμ, κ) ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι " ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους " τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; Οὐχὶ, λέγω " ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως " ἀπολεῖσθε."

Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· " Συκῆν " εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην·

[f] Luc. xiii. 1—9.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

“ ϗ ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν.
“ Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ, τρία ἔτη
“ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, ϗ
“ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἱνατί ϗ τὴν γῆν
“ καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύ-
“ ριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου
“ σκάψω περὶ αὐτὴν, ϗ βάλω κοπρίαν· κἂν μὲν
“ ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον
“ ἐκκόψεις αὐτήν.”

§. 49. *Parabolæ: cur iis usus sit Christus: unius ex iis explicationem Discipulis suis proponit.*

[g] Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. [h] Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν· ϗ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· “ Ἀκούετε·
“ ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. Καὶ ἐγέ-
“ νετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν
“ ὁδὸν, [i] ϗ κατεπατήθη, [k] ϗ ἦλθε τὰ πετεινὰ
“ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ κατέφαγεν αὐτό. Ἄλλο δὲ ἔπε-
“ σεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολ-

Mare Galilææ.

g Matth. xiii. 1.
h Marc. iv. 1—4.
i Luc. viii. 5.
k Marc. iv. 4—8.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. — LOCUS. Mare Galilææ.

" λήν· ϗ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
" βάθος γῆς· ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυμα-
" τίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.
" Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέ-
" βησαν αἱ ἄκανθαι, ϗ συνέπνιξαν αὐτὸ, καὶ
" καρπὸν ἐκ ἔδωκε. Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν
" γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαί-
" νοντα καὶ αὐξάνοντα· καὶ ἔφερεν, ἓν τριά-
" κοντα, ϗ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν." Καὶ
[l] ταῦτα λέγων, ἐφώνει· " Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν,
" ἀκȣέτω.

[m] Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐ-
τὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παρα-
βολὴν, [n] λέγοντες, Τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη;
[o] [Καὶ] διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
[p] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· " Ὑμῖν δέδοται γνῶναι
" τὸ μυςήριον τ̃ βασιλείας τοῦ Θεȣ̃· ἐκείνοις δὲ
" τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται.
" [q] Ὅςις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, ϗ περισ-
" σευθήσεται· ὅςις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρ-
" θήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἐν παραβο-
" λαῖς αὐτοῖς λαλῶ, [r] ἵνα βλέποντες βλέπωσι,
" καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ

[l] Luc. viii. 8.
[m] Marc. iv. 10.
[n] Luc. viii. 9.
[o] Matth. xiii. 10.
[p] Marc. iv. 11.
[q] Matth. xiii. 12, 13.
[r] Marc. iv. 12.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Mare Galilææ.

" συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐ-
" τοῖς τὰ ἁμαρτήματα. [s] (Καὶ ἀναπληροῦται
" ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα·
" Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέπον-
" τες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ
" ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως
" ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν,
" μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν
" ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι,
" καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.) Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ
" ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι
" ἀκούει. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ
" προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέ-
" πετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
" ἤκουσαν."

" [t] Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ
" σπείροντος.* Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς
" βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονη-
" ρὸς, καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ
" αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.
" Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν
" λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμ-
" βάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ
" πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ δι-
" ωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται.

* Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. Marc. iv. 14.

[s] Matth. xiii. 14—17. [t] Matth. xiii. 18—22.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Mare Galilææ.

" Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς, ὗτός ἐςιν ὁ
" τὸν λόγον ἀκούων, [u] ϗ αἱ μέριμναι τῦ αἰῶνος
" τύτυ, ϗ ἡ ἀπάτη τῦ πλούτυ, καὶ αἱ περὶ τὰ
" λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι
" τὸν λόγον, ϗ ἄκαρπος γίνεται. [x] Ὁ δὲ ἐπὶ
" τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς, ὗτός ἐςιν ὁ τὸν
" λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν· ὃς δὴ καρποφορεῖ,
" καὶ ποιεῖ, ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ
" τριάκοντα.

" [y] Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν
" σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ
" λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέ-
" πωσι τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐςι κρυπτὸν ὃ οὐ φα-
" νερὸν γενήσεται, ὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθή-
" σεται, ϗ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε ὖν πῶς
" ἀκύετε· ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· ϗ
" ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, ϗ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ'
" αὐτῦ."

[z] Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέ-
γων· " Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν ἀν-
" θρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ
" αὐτῦ. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τὺς ἀνθρώπους,
" ἦλθεν αὐτῦ ὁ ἐχθρὸς, ϗ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ
" μέσον τοῦ σίτυ, ϗ ἀπῆλθεν. Ὅτε δὲ ἐβλά-
" ςησεν ὁ χόρτος, ϗ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη

[u] Marc. iv. 19.
[x] Matth. xiii. 23.
[y] Luc. viii. 16—18.
[z] Matth. xiii. 24—30.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mare Galilææ.

“ κ̀ τὰ ζιζάνια. Προσελθόντες δὲ οἱ δȣ̃λοι τȣ̃
“ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν
“ σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν ȣ̃ν
“ ἔχει τὰ ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς
“ ἄνθρωπος τȣ̃το ἐποίησεν. Οἱ δὲ δȣ̃λοι εἶπον
“ αὐτῷ· Θέλεις ȣ̃ν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐ-
“ τά; Ὁ δὲ ἔφη· Οὔ· μήποτε, συλλέγοντες
“ τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τ̀ σῖτον.
“ Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ
“ θερισμȣ̃· κ̀ ἐν τῷ καιρῷ τȣ̃ θερισμȣ̃ ἐρῶ τοῖς
“ θερισαῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, κ̀
“ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας, πρὸς τὸ κατακαῦ-
“ σαι αὐτά· τ̀ δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τ̀ ἀπο-
“ θήκην μȣ.”

[a] Καὶ ἔλεγεν· “ Οὕτως ἐςὶν ἡ βασιλεία τοῦ
“ Θεȣ̃, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ
“ τ̀ γῆς, κ̀ καθεύδῃ, κ̀ ἐγείρηται νύκτα κ̀ ἡμέ-
“ ραν· κ̀ ὁ σπόρος βλαςάνῃ καὶ μηκύνηται ὡς
“ ȣ̓κ οἶδεν αὐτός. Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρπο-
“ φορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα ςάχυν, εἶτα
“ πλήρη σῖτον ἐν τῷ ςάχυϊ. Ὅταν δὲ παραδῷ
“ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποςέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι
“ παρέςηκεν ὁ θερισμός.”

[b] Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέ-
γων· “ Ὁμοία ἐςὶν ἡ βασιλεία τ̀ ȣ̓ρανῶν κόκκῳ
“ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ

[a] Marc. iv. 26—29. [b] Matth. xiii. 31—53.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Mare Galilææ.

“ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν
“ σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λα-
“ χάνων ἐστί· καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ
“ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλά-
“ δοις αὐτοῦ.”

Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· “ Ὁ-
“ μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λα-
“ βοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία,
“ ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.” Ταῦτα πάντα ἐλά-
λησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς * τοῖς ὄχλοις, καὶ
χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· ὅπως
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος·
Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι
κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε, ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν
ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
λέγοντες· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζα-
νίων τοῦ ἀγροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
“ Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ
“ ἀνθρώπου· Ὁ δὲ ἀγρὸς, ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ
“ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας·
“ τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ὁ δὲ
“ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ, ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ
“ θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θε-

* τοῖς ὄχλοις,] καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν. Marc. iv. 33.
† ἐλάλει αὐτοῖς·] Κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα. *Ibid.*

TEMPUS. A.D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

LOCUS. Mare Galilææ.

“ ρισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. Ὥσπερ οὖν συλλέγεται
“ τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως ἔσται
“ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ
“ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλ-
“ λέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ
“ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν· καὶ
“ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ
“ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
“ Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ
“ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα
“ ἀκούειν, ἀκουέτω.

“ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
“ θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
“ ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπά-
“ γει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν
“ ἀγρὸν ἐκεῖνον.

“ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
“ ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
“ τας· ὃς, εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
“ ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν
“ αὐτόν.

“ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
“ σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παν-
“ τὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν, ὅτε ἐπληρώθη,
“ ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαντες
“ συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ
“ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ

TEMPUS. A.D. 31. Post Paſcha ſecundum.

LOCUS. Mare Galilææ.

"αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριᾶσι
" τὰς πονηρὰς ἐκ μέσε τῶν δικαίων· καὶ βαλᾶσιν
" αὐτὰς εἰς τὴν κάμινον τᾶ πυρός· ἐκεῖ ἔςαι ὁ
" κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Συνήκατε ταῦτα πάντα;" Λέγεσιν αὐτῷ· Ναὶ, Κυρίε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
" Διὰ τᾶτο πᾶς Γραμματεὺς, μαθητευθεὶς εἰς
" τὴν βασιλείαν τῶν ἐρανῶν, ὅμοιός ἐςιν ἀνθρώπῳ
" οἰκοδεσπότῃ, ὅςις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ
" αὐτᾶ καινὰ καὶ παλαιά." Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησᾶς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν.

§. 50. *Chriſtus Lacum tranſire jubet: quæ inter navigandum evenerunt: tempeſtas ſedata.*

Inter Capernaum et Mare Galilææ.

[c] Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησᾶς πολλὰς ὄχλες περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν εἷς Γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολεθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησᾶς· " Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχεσι,
" καὶ τὰ πετεινὰ τᾶ ἐρανᾶ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ
" υἱὸς τᾶ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
" κλίνῃ."

Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτᾶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα με. Ὁ δὲ Ἰησᾶς εἶπεν αὐτῷ· " Ἀκο-

[c] Matth. viii. 18—22.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Inter Capernaum et Mare Galilææ.

“ λούθει μοι, ϗ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς
“ ἑαυτῶν νεκρούς· [d] σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν
“ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.”

Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· “ Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ’ ἄροτρον, “ ϗ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν “ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.”

Mare Galilææ.

[e] Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· [f] ϗ ἀνήχθησαν. [g] Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων. [h] Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· ϗ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· “ Τί δειλοί ἐστε οὕτω; “ πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;” Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, ϗ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι ϗ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

[d] Luc. ix. 59—62.
[e] Matth. viii. 23.
[f] Luc. viii. 22.
[g] Matth. viii. 24.
[h] Marc. iv. 38—41.

§. 51. *Christus Dæmoniacum Gadarensem sanat.*

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Prope Gadaram.

[i] Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, [k] ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. [l] Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων * ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ· ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ οὔτε ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι· διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις ϗ ἁλύσεσι δεδέσθαι, ϗ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, ϗ τὰς πέδας συντετρίφθαι· ϗ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι. Καὶ διαπαντὸς, νυκτὸς ϗ ἡμέρας, ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων, ϗ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε, ϗ προσεκύνησεν αὐτῷ· ϗ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, εἶπε· Τί ἐμοὶ ϗ σοὶ, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεὸν, μή με βασανίσῃς· (Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ· "Ἔξελθε τὸ πνεῦ-"μα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.") Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· "Τί σοι ὄνομα;" Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων· Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί ἐσμεν. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, ἵνα μὴ

* ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, ϗ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο. Luc. viii. 27.

[i] Marc. v. 1. [k] Luc. viii. 26.

[l] Marc. v. 2—14.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Prope Gadaram.

αὐτὲς ἀποςείλῃ ἔξω τῆς χώρας. Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρες, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τ̃ κρημνῦ εἰς τ̃ θάλασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. Οἱ δὲ βόσκοντες τὺς χοίρους ἔφυγον, ϗ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐςι τὸ γεγονός. [m] Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τ̃ ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον ϗ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησῦ· ϗ ἐφοβήθησαν. [n] Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, ϗ περὶ τ̃ χοίρων. [o] Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τ̃ περιχώρε τ̃ Γαδαρηνῶν, ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν· ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ, ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, ὑπέςρεψεν. Ἐδέετο δὲ αὐτῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· [p] ὁ δὲ Ἰησῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· "Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου "πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα

m. Luc. viii. 35.
n Marc. v. 16.
o Luc. viii. 37, 38.
p Marc. v. 19, 20.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. “σοι ὁ Κύριος ἐποίησε, αἱ ἠλέησέ σε.” Καὶ ἀπῆλθε, ϗ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον. LOCUS. Prope Gadaram.

§. 51. *Levi convivium. Christi colloquium ibidem habitum cum Discipulis suis. Jaïri filia resuscitata.*

[q] Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, ϗ ἦλθεν εἰς τ̃ ἰδίαν πόλιν. [Καὶ] [r] συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ᾽ αὐτόν· [s] ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. Capernaum.

[t] Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ὁ Λευῒς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτȣ̃. [u] Καὶ ἐγένετο αὐτȣ̃ ἀνακειμένȣ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ϗ ἰδȣ̀, πολλοὶ τελῶναι ϗ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες, συνανέκειντο τῷ Ἰησȣ̃ ϗ τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ̃. Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ̃· Διατί μετὰ τ̃ τελωνῶν ϗ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησȣ̃ς ἀκȣ́σας εἶπεν αὐτοῖς· “Οὐ χρείαν ἔχȣσιν “οἱ ἰσχύοντες ἰατρȣ̃, ἀλλ᾽ οἱ κακῶς ἔχοντες. “Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐςιν· Ἔλεον θέλω, “ϗ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίȣς, “ἀλλ᾽ ἁμαρτωλȣ̀ς εἰς μετάνοιαν.”

[q] Matth. ix. 1. [r] Marc. v. 21.
[s] Luc. viii. 40. [t] Luc. v. 29.
[u] Matth. ix. 10—13.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaum.

Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες· Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "[x] Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν. Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις."

[y] Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς· "Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον· καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Καὶ οὐδεὶς, πιὼν παλαιὸν, εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν."

[z] Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, [a] ἰδοὺ, ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ

x Marc. ii. 19, 20. y Luc. v. 36. *ad fin.*
z Matth. ix. 18. a Marc. v. 22, 23.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaum.

παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων· Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου * ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.

b Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· c καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν. Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα· ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἔλεγε γάρ· Ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς· καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. d Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· "Τίς ὁ ἁψάμενός μου;" Ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις· "Τίς ὁ ἁψάμενός μου;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· "Ἥψατό μου τίς· ἐγὼ "γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ." Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ,

* θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα. Luc. viii. 42.

b Matth. ix. 19. c Marc. v. 24—29.

d Luc. viii. 45—48.

TEMPUS. A.D. 31. Post Paſcha ſecundum. — LOCUS. Capernaum.

καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· "Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· "ᵉὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου."

Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες· Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· "Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε, [f] καὶ σωθήσεται." [g] Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. Καὶ * εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· "Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; "τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει." Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δὲ, ἐκβαλὼν ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον. Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ· "Ταλιθὰ κοῦμι·" ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· Τὸ κοράσιον, ἔγειραι. Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον, καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει με-

* Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. Luc. viii. 51.

[e] Marc. v. 34—36. [f] Luc. viii. 50.

[g] Marc. v. 38. *ad fin.*

TEMPUS. γάλη. Καὶ διεϛείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μη- LOCUS.
A.D. 31. Post Pascha secundum. δεὶς γνῷ τȣ̃το. [h] Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς Capernaum.
ὅλην τ̃ γῆν ἐκείνην.

§. 53. *Duos cæcos sanat Christus.*

[i] Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες, ϗ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, ϗ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Πιϛεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο "ποιῆσαι;" Λέγουσιν αὐτῷ· Ναὶ, Κύριε. Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων· "Κατὰ "τ̃ πίϛιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν." Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· ϗ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· "Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω." Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

§. 54. *Christus mutum spiritum ejicit. Rursus Pharisæi blasphemant.*

[k] Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν, δαιμονιζόμενον· ϗ, ἐκβληθέντος τȣ̃ δαιμονίȣ, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη ȣ̔́τως ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι

[h] Matth. ix. 26. [i] Matth. ix. 27—31.
[k] Matth. ix. 32—34.

TEMPUS. A.D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τ͂ δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. LOCUS. Capernaum.

§. 55. *Chriſtus Nazareth repetens, rurſus a ſuis contemptui habetur.*

[l] Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, ϰ̀ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτȣ̃· ϰ̀ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃. Καὶ γενομένȣ σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ ἀκȣ́οντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· [m] Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, ϰ̀ αἱ δυνάμεις; Οὐχ ȣ̃τός ἐϛιν ὁ τȣ̃ τέκτονος υἱός; Οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτȣ̃ λέγεται Μαριὰμ, ϰ̀ οἱ ἀδελφοὶ αὐτȣ̃ Ἰάκωβος, ϰ̀ Ἰωσῆς, ϰ̀ Σίμων, καὶ Ἰȣ́δας; Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτȣ̃ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; Πόθεν οὖν τȣ́τῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. [n] Ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι οὐκ ἔϛι προφήτης "ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτȣ̃, ϰ̀ ἐν τοῖς "συγγενέσι, ϰ̀ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτȣ̃." Καὶ ȣ̓κ ἠδύνατο ἐκεῖ ȣ̓δεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ, ὀλίγοις ἀῤῥώϛοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τ͂ ἀπιϛίαν αὐτῶν. Nazareth.

l Marc. vi. 1, 2. m Matth. xiii. 54—57.
n Marc. vi. 4—6.

§. 56. *Quam ob caufam mittuntur duodecim Apoftoli ad prædicandum Evangelium.*

TEMPUS. A.D. 31. Poft Pafcha fecundum.

LOCUS. Galilæa.

[o] Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐῤῥιμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· " Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ " δὲ ἐργάται ὀλίγοι. Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ " θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισ- " μὸν αὐτοῦ."

§. 57. *Præcepta et monita Apoftolis data a Chrifto ad miffionem fuam rite exequendam.*

[p] Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. [q] Καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, [r] παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων· " Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ " εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πο- " ρεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ " ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Πορευόμενοι δὲ κη- " ρύσσετε, λέγοντες, Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν " οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς " καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλ-

[o] Matth. ix. 36. *ad fin.*
[p] Matth. x. 1.
[q] Marc. vi. 7.
[r] Matth. x. 5—14.

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. — LOCUS. Galilaea.

" λετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτή-
" σησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν
" εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν· μὴ πήραν εἰς ὁδὸν,
" μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ
" ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ
" ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε,
" ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μεί-
" νατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν
" οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ
" οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν·
" ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς
" ἐπιστραφήτω. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς,
" μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς
" οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονι-
" ορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν, [s] εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐ-
" τούς. [t] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ
" Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ
" πόλει ἐκείνῃ.

" Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν
" μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις,
" καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ
" ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς
" συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστι-
" γώσουσιν ὑμᾶς· καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασι-
" λεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον
" αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν

[s] Luc. ix. 5. [t] Matth. x. 15. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. — LOCUS. Galilæa.

" ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε·
" δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λα-
" λήσετε. Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ
" τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.
" Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον,
" καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ
" γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε
" μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ
" δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.
" Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
" φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν,
" οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως
" ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μα-
" θητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ
" τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα
" γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς
" ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζε-
" βοὺλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς
" αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι
" κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ
" κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν
" τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς
" ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. Καὶ μὴ
" φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν
" δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε
" δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα
" ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσα-

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Galilæa.

“ ρίου πωλεῖται, ϗ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
“ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν; Ὑμῶν δὲ καὶ
“ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί.
“ Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε
“ ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμ-
“ προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν
“ αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
“ Ὅστις δ᾽ ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ-
“ πων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ
“ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι
“ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον
“ βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. Ἦλθον
“ γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐ-
“ τοῦ, ϗ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ
“ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς. Καὶ ἐχθροὶ
“ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πα-
“ τέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· ϗ
“ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου
“ ἄξιος. Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,
“ ϗ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ὁ
“ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· ϗ ὁ
“ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει
“ αὐτήν.

“ Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· ϗ ὁ ἐμὲ
“ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ
“ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισ-
“ θὸν προφήτου λήψεται· ϗ ὁ δεχόμενος δίκαιον

TEMPUS. A.D. 31. Post Pascha secundum.

“ εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται. LOCUS. Galilæa.
“ Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων
“ ποτήριον ψυχροῦ μόνον, εἰς ὄνομα μαθητοῦ,
“ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
“ αὐτοῦ.”

§. 58. *Christus iter suum per Galilæam pergit.*

[u] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν, τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

§. 59. *Pœnitentiam prædicant duodecim Apostoli, et Miracula ubique edunt.*

[x] Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον· καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους, καὶ ἐθεράπευον [y] πανταχοῦ.

§. 60. *Mors Johannis Baptistæ.*

A.D. 32. [z] Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ. Ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ, προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ

[u] Matth. xi. 1. [x] Marc. vi. 12, 13.
[y] Luc. ix. 6. [z] Matth. xiv. 6—12.

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha secundum. LOCUS.

πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννȣ τȣ̃ βαπτιςȣ̃. Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς· διὰ δὲ τȣ̀ς ὅρκȣς, ϗ τοὺς συνανακειμένους, ἐκέλευσε δοθῆναι. Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, ϗ ἔθαψαν αὐτό· ϗ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

§. 61. *De fama Christi audit Herodes, et eum videre cupit.*

[a] Ἤκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' * αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν· ὑπό τινων δὲ, ὅτι Ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ, ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέςη. Καὶ εἶπεν ὁ Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐςιν ȣ̃τος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκȣ́ω τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

§. 62. *Duodecim Apostolorum reditus.*

[b] Καὶ ὑποςρέψαντες οἱ ἀπόςολοι [c] συνάγονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ϗ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, ϗ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν Capernaum.

[a] Luc. ix. 7—9.
[b] Luc. ix. 10.
* *sc.* τȣ̃ Ἰησȣ̃.
[c] Marc. vi. 30, 31.

TEMPUS. A.D. 32. Post Paſcha ſecundum.

LOCUS. Capernaum.

αὐτοῖς· "Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ᾽ ἰδίαν εἰς ἔρη-
"μον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον." Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί· καὶ οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν.

§. 63. *Panibus quinque et geminis piſcibus quinque hominum millia ſaturantur.*

Prope Paſcha tertium.

Deſertum Bethſaïdæ.

[d] Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος *. Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, [e] ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, [f] λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον· "Πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗ-
"τοι;" (Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν.) Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ

* κατ᾽ ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδά. Luc. ix. 10.

[d] Joh. vi. 1—5. [e] Marc. vi. 34, 35.

[f] Joh. vi. 5—10.

TEMPUS. A.D. 32. Prope Pascha tertium.

LOCUS. Desertum Bethsaïdæ.

ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· Ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· [g] "Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας "ἀνὰ πεντήκοντα." [h] Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι.

[i] Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον, καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες. [k] Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· "Συναγάγετε τὰ "περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπό-"ληται." Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι, ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

g Luc. ix. 14.
h Joh. vi. 10.
i Luc. ix. 16, 17.
k Joh. vi. 12—14.

§. 64. *Supra mare Christus ambulat.*

EMPUS. A.D. 32. ope Paſ- a ter- m.

LOCUS.

[l] Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι, καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. [m] Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες· Ὅτι φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· " Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φο-" βεῖσθε." Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ὁ δὲ εἶπεν· " Ἐλθέ." Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη. Καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων· Κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπε-

Mare Galilææ.

[l] Joh. vi. 15—17. [m] Matth. xiv. 24—33.

TEMPUS. A.D. 32. Prope Pascha tertium.

LOCUS. Mare Galilææ.

λάβετο αὐτȢ͂, ϗ λέγει αὐτῷ· "Ὀλιγόπιϛε, εἰς "τί ἐδίϛασας;" Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες· Ἀληθῶς Θεȣ͂ υἱὸς εἶ.

Terra Genesaret.

[n] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρὲτ, ϗ προσωρμίσθησαν. Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίȣ, εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτὸν, περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπȣ ἤκȣον ὅτι ἐκεῖ ἐϛι. Καὶ ὅπȣ ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, ἢ πόλεις, ἢ ἀγρȣ̀ς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθȣν τȣ̀ς ἀσθενȣ͂ντας, καὶ παρεκάλȣν αὐτὸν, ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδȣ τοῦ ἱματίȣ αὐτοῦ ἅψωνται· ϗ, ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτȣ͂, ἐσώζοντο.

§. 65. *Sermones a Christo habiti cum plebe in oppido Capernaumo, in Synagoga ejusdem urbis, et cum Discipulis suis. Petri confessio.*

[o] Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑϛηκὼς πέραν τ̃ θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτȣ͂, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησȣ͂ς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· (ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ

[n] Marc. vi. 53. *ad fin.* [o] Joh. vi. 22. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 32. Prope Pascha tertium.

LOCUS. Terra Gennesaret.

Τιβεριάδος ἐγγὺς ȣ̓ τόπȣ ὅπȣ ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίȣ·) ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησȣ̃ς ȣ̓κ ἔστιν ἐκεῖ, ȣ̓δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃, ἐνέβησαν ϗ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, ϗ ἦλθον εἰς Καπερναȣ̀μ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ· Ῥαββὶ, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς, ϗ εἶπεν· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζη- "τεῖτέ με, ȣ̓χ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφά- "γετε ἐκ τ̃ ἄρτων, ϗ ἐχορτάσθητε. Ἐργά- "ζεσθε μὴ τ̀ βρῶσιν τ̀ ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τ̀ "βρῶσιν τ̀ μένȣσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς "ȣ̓ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ "ἐσφράγισεν, ὁ Θεός." Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιȣ̃μεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα ȣ̓ Θεȣ̃; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησȣ̃ς, ϗ εἶπεν αὐτοῖς· "Τȣ̃τό ἐστι "τὸ ἔργον ȣ̓ Θεȣ̃, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέ- "σταλεν ἐκεῖνος." Εἶπον ȣ̓̃ν αὐτῷ· Τί ȣ̓̃ν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν ϗ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ ȣ̓ ȣ̓ρανȣ̃ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Οὐ Μωσῆς "δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ ȣ̓ οὐρανȣ̃· ἀλλ' ὁ "πατήρ μȣ δίδωσιν ὑμῖν τ̀ ἄρτον ἐκ ȣ̓ ȣ̓ρανοῦ "τὸν ἀληθινόν. Ὁ γὰρ ἄρτος ȣ̓ Θεȣ̃ ἐστιν ὁ "καταβαίνων ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ

Capernaum.

TEMPUS. A.D. 32. Prope Pascha tertium.

LOCUS. Capernaum.

"κόσμῳ." Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ."

Synagoga Capernaumi.

Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· "Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ." Καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος· "Ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;" Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτὸν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι

TEMPUS. A.D. 32. Prope Pascha tertium.

LOCUS. Synagoga Capernaumi.

" γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται
" πάντες διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ. Πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας
" παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρός με.
" Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τὶς ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν
" παρὰ τοῦ Θεοῦ· οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα. Ἀμὴν
" ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν
" αἰώνιον. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Οἱ πα-
" τέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ
" ἀπέθανον. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
" καταβαίνων, ἵνα τὶς ἐξ αὐτοῦ φάγῃ, καὶ μὴ
" ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ
" οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ
" ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ, ὃν
" ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ
" τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς." Ἐμάχοντο οὖν πρὸς
ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς δύναται
οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ
" φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ
" πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυ-
" τοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου
" τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω
" αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σάρξ μου
" ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς
" ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ
" πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν
" αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ,

TEMPUS. A.D. 32. Prope Pascha tertium.

LOCUS. Synagoga Capernaumi.

" κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με,
" κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος
" ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ
" πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. Ὁ
" τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα."
Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ, διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

Capernaum.

Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· " Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐὰν οὖν
" θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου
" ἦν τὸ πρότερον; Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν,
" ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ
" λαλῶ ὑμῖν πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ'
" εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν." Ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε· " Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύ-
" ναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον
" αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου."

Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· " Μὴ καὶ ὑμεῖς
" θέλετε ὑπάγειν;" Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥή-

IPUS.). 32. : Paſ- ter-

ματα ζωῆς αἰωνίȣ ἔχεις. Καὶ ἡμεῖς πεπιςεύκαμεν κ̀ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριςὸς, ὁ υἱὸς τȣ̃ Θεȣ̃ τȣ̃ ζῶντος. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς· "Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, κ̀ ἐξ "ὑμῶν εἷς διάβολός ἐςιν;" Ἔλεγε δὲ τ̃ Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τ̃ δώδεκα.

LOCUS. Capernaum.

[p] Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰȣδαῖοι ἀποκτεῖναι.

[p] Joh. vii. 1.

FINIS PARTIS QUARTÆ.

PARS V.

QUÆ ACTA SUNT PER DUODECIM MENSES AB INITIO TERTII PASCHATIS.

§. 66. *Christi sermo cum Pharisæis et Scribis, cum plebe, suisque Discipulis, de manducando illotis manibus.*

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Galilæa.

[a] ΚΑΙ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν Γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν, ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους, ἐμέμψαντο. Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν. Ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς· Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν

[a] Marc. vii. 1—17.

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium. LOCUS. Galilææ.

ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
"Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν
"τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται· Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς
"χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω
"ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, δι-
"δάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώ-
"πων. Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρα-
"τεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξε-
"ςῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα
"πολλὰ ποιεῖτε." Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· "Κα-
"λῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παρά-
"δοσιν ὑμῶν τηρήσητε. Μωσῆς γὰρ εἶπε· Τίμα
"τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί· Ὁ κακο-
"λογῶν πατέρα, ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.
"Ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ
"πατρὶ ἢ τῇ μητρί· Κορβᾶν (ὅ ἐςι, δῶρον) ὃ
"ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς. Καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐ-
"τὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρὶ
"αὐτοῦ· ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παρα-
"δόσει ὑμῶν, ᾗ παρεδώκατε. Καὶ παρόμοια
"τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε."

Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλε-
γεν αὐτοῖς· "Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε.
"Οὐδέν ἐςιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον
"εἰς αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ
"τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐςι τὰ κοι-
"νοῦντα τὸν ἄνθρωπον. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν,

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Galilæa.

“ ἀκουέτω.” Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τȣ͂ ὄχλȣ, [b] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ· Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι, ἀκȣ́σαντες τὸν λόγον, ἐσκανδαλίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· “ Πᾶσα “ φυτεία, ἣν ȣ̓κ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μȣ ὁ οὐρά-“ νιος, ἐκριζωθήσεται. Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί “ εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. Τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν “ ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησȣ͂ς εἶπεν· “ Ἀκμὴν ϗ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐϛε; [c] οὐ νοεῖτε ὅτι “ πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον “ οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; ὅτι οὐκ εἰσπο-“ ρεύεται αὐτȣ͂ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν κοι-“ λίαν· ϗ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθα-“ ρίζον πάντα τὰ βρώματα.” Ἔλεγε δέ· “ Ὅτι “ τὸ ἐκ τȣ͂ ἀνθρώπȣ ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ “ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν “ ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύον-“ ται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, κλοπαὶ, πλε-“ ονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς “ πονηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. “ Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, “ ϗ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· [d] τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ “ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.”

[b] Matth. xv. 12—16. [c] Marc. vii. 18—23.
[d] Matth. xv. 20.

§. 67. *Christus sanat filiam Syrophœnissæ mulieris.*

TEMPUS.
A. D. 32.
Post Pascha tertium.

LOCUS.
Tyri et Sidonis confinia.

[e] Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι· καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, (ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, Συροφοίνισσα τῷ γένει) καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. [f] Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· "Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα "οἴκου Ἰσραήλ." Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· "[g] Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι "τὰ τέκνα· οὐ γάρ καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρ"τον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις." [h] Ἡ δὲ εἶπε· Ναὶ, Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· "Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενη"θήτω σοι ὡς θέλεις." Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

[e] Marc. vii. 24—26. [f] Matth. xv. 23—26.
[g] Marc. vii. 27. [h] Matth. xv. 27, 28.

§. 68. *Christus hominem surdum et mutum sanat.*

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Mons prope mare Galilææ.

[i] Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρȣ ϗ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλȣ̃σιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλȣ κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τȣ̀ς δακτύλȣς αὐτȣ̃ εἰς τὰ ὦτα αὐτȣ̃· ϗ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτȣ̃. Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν ȣ̓ρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ· "Ἐφφαθά·" ὅ ἐστι, διανοίχθητι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· ϗ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτȣ̃, ϗ ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τȣ̀ς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, ϗ τοὺς ἀλάλȣς λαλεῖν.

§. 69. *Christus plus quatuor hominum millia cum septem panibus et paucis pisciculis saturat.*

[k] Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλȣ ὄχλȣ ὄντος, ϗ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησȣ̃ς τȣ̀ς μαθητὰς αὐτȣ̃, λέγει αὐτοῖς· " [l] Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέ- Decapolis.

[i] Marc. vii. 31. *ad fin.* [k] Marc. viii. 1.

[l] Matth. xv. 32.

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Decapolis.

"ρας τρεῖς προσμένουσί μοι, ϰ) ὐκ ἔχουσι τί "φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτὺς νήςεις οὐ θέλω, "μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ· [m] τινὲς γὰρ "αὐτῶν μακρόθεν ἥκυσι." [n] Καὶ λέγυσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτῦ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσῦτοι, ὥςε χορτάσαι ὄχλον τοσῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Πόσυς ἄρτυς ἔχετε;" Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τὺς ἑπτὰ ἄρτυς καὶ τὺς ἰχθύας, εὐχαριςήσας ἔκλασε, ϰ) ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· ϰ) ἦραν τὸ περισσεῦον τ̃ κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν ϰ) παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τὺς ὄχλυς ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, ϰ) ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

Confinia Magdalæ et Dalmanuthæ.

§. 70. *Pharisæi et Sadducæi rursus signum e cælo petunt.*

[o] Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδυκαῖοι, πειράζοντες ἐτηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τ̃ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· "Ὀψίας γενομένης λέγετε, Εὐ-

[m] Marc. viii. 3. [n] Matth. xv. 33. *ad fin.*
[o] Matth. xvi. 1—4.

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

"δία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωῒ, "Σήμερον χειμών· πυῤῥάζει γὰρ συγνάζων ὁ "οὐρανός. Ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ "οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα "τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; Γενεὰ πονηρὰ καὶ "μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ "δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ "προφήτȣ."

LOCUS. Confinia Magdalæ et Dalmanuthæ.

§. 71. *Discipuli admonentur ut caveant a fermento Pharisæorum et Sadducæorum.*

Maris Galilææ littus occidentale.

[p] Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθε. Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτȣς λαβεῖν.* Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· "Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν "Φαρισαίων καὶ Σαδδȣκαίων." [q] Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι ἄρτȣς ȣ̓κ ἔχομεν. Καὶ γνȣ̀ς ὁ Ἰησȣ̃ς, λέγει αὐτοῖς· "Τί "διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω "νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε "τὴν καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ "βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες ȣ̓κ ἀκȣ́ετε; καὶ οὐ "μνημονεύετε; Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα "εἰς τȣ̀ς πεντακισχιλίȣς, πόσους κοφίνȣς πλή-

* καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Marc. viii. 14.

[p] Matth. xvi. 4—6. [q] Marc. viii. 16—21.

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Maris Galilææ littus occidentale.

" ρεις κλασμάτων ἤρατε;" Λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα. "Ὅτε δὲ τοὺς ἑπ]ὰ εἰς τὺς τετρακισ-" χιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασ-" μάτων ἤρατε;" Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπ]ά. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· " [r] Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ " ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τ " Φαρισαίων καὶ Σαδδυκαίων;" Τότε συνῆκαν ὅτι ὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῦ ἄρτυ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων ϗ Σαδδυ-καίων.

§. 72. *Christus cæcum sanat prope Bethsaïdam.*

Bethsaïda.

[s] Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν· ϗ φέρυσιν αὐτῷ τυφλὸν, ϗ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. Καὶ ἐπιλαβόμενος τ χειρὸς τ τυφλῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· ϗ π]ύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. Καὶ ἀναβλέψας, ἔλεγε· Βλέπω τὺς ἀνθρώπυς, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ, περιπατῦντας. Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τὺς ὀφθαλμὺς αὐτῦ, ϗ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· ϗ ἀποκατεςάθη, ϗ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέςειλεν αὐτὸν εἰς τ οἶκον αὐτῦ, λέγων· " Μηδὲ εἰς τ κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴ-" πῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ."

[r] Matth. xvi. 11, 12.   [s] Marc. viii. 22—26.

§. 73. *Petrus iterum confitetur Jesum esse Christum.*

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Confinia Cæsareæ Philippi.

[t] Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τοῦ Φιλίππου ἠρώτα * τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων· "Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;" Οἱ δὲ εἶπον· Οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ, Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ, Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. Λέγει αὐτοῖς· "Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;" Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· "Μακάριος εἶ, Σίμων βὰρ Ἰωνᾶ· ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς." Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

* Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων· Luc. ix. 18.

[t] Matth. xvi. 13—20.

§. 74. *Christus passionem et resurrectionem suam clarius prædicit, redarguit Petrum, omnesque hortatur ut ipsi se abnegent.*

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Confinia Cæsareæ Philippi.

[u] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, [x] ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν Πρεσβυτέρων καὶ Ἀρχιερέων καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. [y] Καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. [z] Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ, λέγων· Ἵλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσαι σοι τοῦτο. Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· "Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων."

[a] Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· "Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σαυρὸν αὐτοῦ [b] καθ' ἡμέραν, [c] καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγ-

[u] Matth. xvi. 21.
[x] Luc. ix. 22.
[y] Marc. viii. 32.
[z] Matth. xvi. 22, 23.
[a] Marc. viii. 34.
[b] Luc. ix. 23.
[c] Marc. viii. 34. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Confinia Cæsareæ Philippi.

" γελίȣ, ȣ̃τος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει
" ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, ϗ
" ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτȣ̃; Ἢ τί δώσει ἄν-
" θρωπος ἀντάλλαγμα τ̃ ψυχῆς αὐτȣ̃; Ὃς
" γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με ϗ τȣ̀ς ἐμȣ̀ς λόγȣς ἐν
" τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι ϗ ἁμαρτωλῷ,
" ϗ ὁ υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπȣ ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν,
" ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τȣ̃ πατρὸς αὐτȣ̃ μετὰ
" τ̃ ἀγγέλων τ̃ ἁγίων."

[d] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· " Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
" ὅτι εἰσί τινες τ̃ ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ
" γεύσωνται θανάτȣ, ἕως ἂν ἴδωσι τ̀ βασιλείαν
" τȣ̃ Θεȣ̃ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει."

§. 75. *Christi transfiguratio. Illius sermo cum tribus Discipulis, cum de monte descenderet.*

[e] Ἐγένετο δὲ μετὰ τȣ̀ς λόγȣς τȣ́τȣς ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, ϗ παραλαβὼν τ̀ Πέτρον, ϗ Ἰωάννην, καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. [f] Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ϗ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτȣ̃ ὡς ὁ ἥλιος· τὰ δὲ ἱμάτια αὐτȣ̃ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. [g] Καὶ ἰδȣ̀, ἄνδρες δύο συνελάλȣν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς ϗ Ἠλίας· οἳ, ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτȣ̃, ἣν ἔμελλε πληρȣ̃ν ἐν Ἱερȣσαλήμ. Ὁ δὲ

[d] Marc. ix. 1. [e] Luc. ix. 28.
[f] Matth. xvii. 2. [g] Luc. ix. 30—33.

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium. — LOCUS. Confinia Cæsareæ Philippi.

Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοι, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ. [h] Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. [i] Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν· "Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε." Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· "Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ." [k] Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς, συζητοῦντες τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

[l] Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Τί οὖν οἱ Γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπο-

h Marc. ix. 6.
i Matth. xvii. 5—9.
k Marc. ix. 10.
l Matth. xvii. 10—13.

TEMPUS.		LOCUS.
A.D. 32. Post Pascha tertium.	κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· “ Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶ- “ τον, ϗ ἀποκαταςήσει πάντα. Λέγω δὲ ὑμῖν, “ ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθε, ϗ ἐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, “ ἀλλ’ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. Οὕτω “ ϗ ὁ υἱὸς τȣ͂ ἀνθρώπȣ μέλλει πάσχειν ὑπ’ αὐ- “ τῶν.” Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννȣ τȣ͂ Βαπτιςȣ͂ εἶπεν αὐτοῖς.	Confinia Cæsareæ Philippi.

§. 76. *Christus mutum et surdum spiritum ejicit.*

[m] Καὶ ἐλθὼν * πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτȣ̀ς, ϗ Γραμματεῖς συζητȣ͂ντας αὐτοῖς. Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, ϗ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησε τοὺς Γραμματεῖς· Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτȣ́ς; Καὶ [n] προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος, γονυπετῶν αὐτῷ, καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μȣ τὸν υἱὸν, † ὅτι σεληνιάζεται, ϗ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, ϗ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. [o] Καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, ϗ [p] ῥήσσει αὐτόν· ϗ ἀφρίζει, ϗ τρίζει τȣ̀ς ὀδόντας αὐτȣ͂, καὶ ξηραίνεται· ϗ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σȣ ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ

* Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρȣς, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. Luc. ix. 37.

† ὅτι μονογενής ἐςί μοι—Luc. ix. 38.

[m] Marc. ix. 14—17.

[n] Matth. xvii. 14, 15.

[o] Luc. ix. 39.

[p] Marc. ix. 18—27.

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium. — LOCUS. Confinia Cæsareæ Philippi.

οὐκ ἴσχυσαν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· "Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως ποτὲ πρὸς ὑμᾶς ἔσο- "μαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν "πρός με." Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ· "Πόσος χρό- "νος ἐστὶν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ;" Ὁ δὲ εἶπε· Παιδιόθεν. Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, τὸ, "Εἰ δύ- "νασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύ- "οντι." Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε· Πιστεύω, Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· "Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον "καὶ κωφὸν, ἐγώ σοι ἐπιτάσσω· Ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, "καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν." Καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς, κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτόν· [q] καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. [r] Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μα-

[q] Luc. ix. 42, 43. [r] Marc. ix. 28.

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium. θηται αὐτῷ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν· [s] Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· "Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν "γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον "σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· Μετάβηθι ἐν-"τεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνα-"τήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, "εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ." LOCUS. Confinia Cæsareæ Philippi.

§. 77. *Christus passionem et resurrectionem suam rursus prædicit.*

[t] Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ. Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· "[u] Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους "τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδί-"δοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, [x] καὶ ἀποκτενοῦσιν "αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνα-"στήσεται." [y] Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. Galilæa.

[s] Matth. xvii. 19—21.
[t] Marc. ix. 30, 31.
[u] Luc. ix. 44.
[x] Marc. ix. 31.
[y] Luc. ix. 45.

§. 78. *Christus miraculum edit solvendi Tributi causa.*

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Capernaum.

[z] Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Λέγει, Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· "Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ "τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν "αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;" Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ "σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθῦν ἆρον· καὶ, ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, "εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς "ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ."

§. 79. *Discipuli contendunt inter se, quis major futurus sit. Christi eâ de re agendi ratio et sermo.*

[a] Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτούς· "Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;" Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. [b] Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἰδὼν τὸν

[z] Matth. xvii. 24. *ad fin.* [a] Marc. ix. 33, 34.
[b] Luc. ix. 47.

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha ...tium. | LOCUS. Capernaum.

διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, [c] καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· "Εἴ τις "θέλει πρῶτος εἶναι, ἔςαι πάντων ἔσχατος, καὶ "πάντων διάκονος." Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔςησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς· " [d] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν "μὴ ςραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ "εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅςις "οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός "ἐςιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ "ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ "ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· [e] καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ "δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποςείλαντά με."

Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, λέγων· Διδάσκαλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· "Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐςιν "ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ "δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με. Ὃς γὰρ "οὐκ ἔςι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐςιν. Ὃς γὰρ "ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ ὀνό-"ματί μου, ὅτι Χριςοῦ ἐςε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ "μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν

[c] Marc. ix. 35, 36. [d] Matth. xviii. 3—5.
[e] Marc. ix. 37. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium. LOCUS. Capernaum.

“ σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς
“ ἐμὲ, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται
“ λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέ-
“ βληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ
“ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοί ἐστι
“ κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖ-
“ ρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ
“ πῦρ τὸ ἄσβεστον· ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τε-
“ λευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ
“ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· κα-
“ λόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς
“ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς
“ τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ
“ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ
“ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν·
“ καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν
“ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
“ βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· ὅπου ὁ σκώ-
“ ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέν-
“ νυται. Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα
“ θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν
“ δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρ-
“ τύσετε; Ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε
“ ἐν ἀλλήλοις.

“ [f] Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν
“ τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν

[f] Matth. xviii. 10. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium. — LOCUS. Capernaum.

" ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον
" τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθε γὰρ ὁ
" υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί ὑμῖν
" δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν
" πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς
" τὰ ἐννενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς,
" ζητεῖ τὸ πλανώμενον; Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν
" αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ
" μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς μὴ
" πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμ-
" προσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα
" ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

" Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου,
" ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξύ σου καὶ αὐτοῦ
" μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.
" Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι
" ἕνα ἢ δύο· ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ
" τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ
" αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλη-
" σίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ
" τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε
" ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα
" ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ
" οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν
" συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγ-
" ματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς
" παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γὰρ

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Capernaum.

" εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
" ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν."

Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· " Οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβ-
" δομηκοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βα-
" σιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέ-
" λησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.
" Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη
" αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. Μὴ
" ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ
" κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ
" τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι.
" Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων·
" Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα σοι
" ἀποδώσω. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ
" δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον
" ἀφῆκεν αὐτῷ. Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος
" εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ
" ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε,
" λέγων· Ἀπόδος μοι ὅ, τι ὀφείλεις. Πεσὼν οὖν
" ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει
" αὐτὸν, λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ
" πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· ἀλλ'
" ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ
" ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium. | LOCUS. Capernaum.

" αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ
" ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα
" τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν
" ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρὲ, πᾶ-
" σαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρε-
" κάλεσάς με· οὐκ ἔδει καί σε ἐλεῆσαι τὸν σύν-
" δουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα; Καὶ ὀργι-
" σθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς
" βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον
" αὐτῷ. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος
" ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ
" αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα
" αὐτῶν."

§. 80. *Septuaginta Discipuli, moniti a Christo quo pacto se gerant, mittuntur.*

Galilæa: *forsitan* Capernaum.

[g] Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς· " Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται
" ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως
" ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπ-
" άγετε· ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν
" μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ
" πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν

[g] Luc. x. 1—16.

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Galilæa: *forsitan* Capernaum.

" ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρ-
" χησθε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τέτῳ.
" Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύ-
" σεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,
" ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ
" μένετε, ἐσθίοντες ϗ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν·
" ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τȣ͂ μισθȣ͂ αὐτȣ͂ ἐςι. Μὴ
" μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ εἰς ἣν
" δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς,
" ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν. Καὶ θερα-
" πεύετε τὲς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, ϗ λέγετε αὐτοῖς·
" Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεȣ͂. Εἰς
" ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται
" ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς,
" εἴπατε· Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν
" ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν
" τȣ͂το γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βα-
" σιλεία τȣ͂ Θεȣ͂. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις
" ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔςαι, ἢ τῇ
" πόλει ἐκείνῃ.

" Οὐαί σοι, Χοραζίν· οὐαί σοι, Βηθσαϊδά·
" ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ ϗ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις
" αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ ϗ
" σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν Τύρῳ
" καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔςαι ἐν τῇ κρίσει, ἢ
" ὑμῖν. Καὶ σὺ, Καπερναȣ͂μ, ἡ ἕως τȣ͂ ȣ̓ρανȣ͂
" ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. Ὁ

TEMPUS. A.D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Galilæa: *forsitan* Capernaum.

“ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς,
“ ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀπο-
“ στείλαντά με.”

§. 81. *Christus Hierosolymam petit ad festum Tabernaculorum. Illius agendi ratio et sermo, dum festum celebratur.*

Sex menses post Pascha tertium.

[h] Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· “Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν·
“ ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος.
“ Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μι-
“ σεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα
“ αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν
“ ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορ-
“ τὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλή-
“ ρωται.” Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερῶς, ἀλλ᾽ ὡς ἐν

[h] Joh. vii. 2. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 32. Sex menses post Pascha tertium.

LOCUS. Hierosolyma.

κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. Οἱ μὲν ἔλεγον· Ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· "Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;" Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, καὶ εἶπε· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων·) καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος

TEMPUS. A.D. 32. Sex menfes poft Pafcha tertium. LOCUS. Hierofolyma.

" ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως,
" ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα
" ἐν σαββάτῳ; Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τ̀
" δικαίαν κρίσιν κρίνατε." Ἔλεγον ἒν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ ἔτός ἐςιν ὃν ζητἔσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε, παῤῥησίᾳ λαλεῖ, ϗ οὐδὲν αὐτῷ λέγἐσι. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι ἔτός ἐςιν ἀληθῶς ὁ Χριςός; Ἀλλὰ τἔτον οἴδαμεν πόθεν ἐςίν· ὁ δὲ Χριςὸς ὅταν ἔρχηται, ἐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐςίν. Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησἔς, ϗ λέγων· " Κἀμὲ
" οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· ϗ ἀπ' ἐμαυτἔ
" ἐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔςιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με,
" ὃν ὑμεῖς ἐκ οἴδατε. Ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτὸν, ὅτι
" παρ' αὐτἔ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέςειλεν."

Ἐζήτἐν ἒν αὐτὸν πιάσαι· ϗ ἐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τ̀ χεῖρα, ὅτι ἔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτἔ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τ̃ ὄχλἐ ἐπίςευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· Ὅτι ὁ Χριςὸς, ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα σημεῖα τούτων ποιήσει ὧν ἔτος ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τἔ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτἔ ταῦτα· καὶ ἀπέςειλαν οἱ Φαρισαῖοι ϗ οἱ Ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Ἔτι μικρὸν
" χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν
" πέμψαντά με. Ζητήσετέ με, ϗ ἐχ εὑρήσετε·

TEMPUS. A.D. 32. Sex menses post Pascha tertium.

LOCUS. Hierosolyma.

“ καὶ ὅπȣ εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.” Εἶπον ȣ̃ν οἱ Ἰȣδαῖοι πρὸς ἑαυτȣ́ς· Πȣ̃ ȣ̃τος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς ȣ̓χ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τ̀ διασπορὰν τ̃ Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, ϗ διδάσκειν τȣ̀ς Ἕλληνας; Τίς ἐςιν ȣ̃τος ὁ λόγος ὃν εἶπε· “ Ζητήσετέ με, ϗ οὐχ εὑρή-“ σετε·” καὶ “ ὅπȣ εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε “ ἐλθεῖν;” Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱςήκει ὁ Ἰησȣ̃ς, ϗ ἔκραξε, λέγων· “ Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, ϗ πινέτω. “ Ὁ πιςεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, “ ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτȣ̃ ῥεύσȣσιν ὕδατος “ ζῶντος.” Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιςεύοντες εἰς αὐτόν· ȣ̓́πω γὰρ ἦν Πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ȣ̓δέπω ἐδοξάσθη.

Πολλοὶ ȣ̃ν ἐκ τ̃ ὄχλου, ἀκȣ́σαντες τ̀ λόγον, ἔλεγον· Οὗτός ἐςιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐςιν ὁ Χριςός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριςὸς ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τ̃ σπέρματος Δαβὶδ, ϗ ἀπὸ Βηθλεὲμ, τ̃ κώμης ὅπȣ ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριςὸς ἔρχεται; Σχίσμα ȣ̃ν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι᾽ αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν· ἀλλ᾽ ȣ̓δεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας.

Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς

TEMPUS. A.D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

LOCUS. Hieroſolyma.

καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλ᾽ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν· Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ᾽ αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται. Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

[i] Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Mons Oliveti.

§. 82. *Mulier in adulterio deprehenſa coram Chriſto ſiſtitur.*

Hieroſolyma: Templum.

[k] Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. Ἄγουσι δὲ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ, στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη· ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς

i Joh. viii. 1. k Joh. viii. 2—11.

TEMPUS. A.D. 32. Sex menses post Pascha tertium.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· "Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος τὸν "λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω." Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ· "Ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί "σου; οὐδείς σε κατέκρινεν;" Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, Κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Οὐδὲ "ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρ-"τανε."

§. 83. *Sermones a Christo habiti cum Scribis et Pharisæis, cum iis qui in illum credebant, cumque Judæis non credentibus.*

"[1] Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε, λέγων· "Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ "οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ "φῶς τῆς ζωῆς." Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι·

1 Joh. viii. 12. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν "ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ "ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχο-"μαι, καὶ ποῦ ὑπάγω. Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα "κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ ἐὰν κρίνω "δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος "οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. "Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται· "Ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. "Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρ-"τυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ." Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα "μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε "ἄν." Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἐγὼ "ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ "ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς "οὐ δύνασθε ἐλθεῖν." Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει· "Ὅπου ἐγὼ "ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;" Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω "εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ

TEMPUS. A.D. 32. Sex menses post Pascha tertium.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" ἐκ τȣ̃ κόσμȣ τούτȣ. Εἶπον ȣ̃ν ὑμῖν, ὅτι ἀπο-
" θανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ
" μὴ πιϛεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν
" ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν." Ἔλεγον ȣ̃ν αὐτῷ· Σὺ
τίς εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Τὴν ἀρ-
" χὴν ὅ, τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. Πολλὰ ἔχω περὶ
" ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με
" ἀληθής ἐϛι· κἀγὼ ἃ ἤκȣσα παρ' αὐτȣ̃, ταῦτα
" λέγω εἰς τ̀ κόσμον." Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τ̀ πα-
τέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. Εἶπεν ȣ̃ν αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς·
" Ὅταν ὑψώσητε τ̀ υἱὸν τȣ̃ ἀνθρώπȣ, τότε γνώ-
" σεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, ϗ ἀπ' ἐμαυτȣ̃ ποιῶ ȣ̓δὲν,
" ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα
" λαλῶ. Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐϛιν.
" Οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατὴρ, ὅτι ἐγὼ τὰ
" ἀρεϛὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε." Ταῦτα αὐτȣ̃
λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίϛευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλε-
γεν ȣ̃ν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιϛευκότας αὐτῷ
Ἰȣδαίους· " Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ
" ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μȣ ἐϛέ· καὶ γνώσεσθε
" τ̀ ἀλήθειαν, ϗ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς."
Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, ϗ
οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις·
Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· " Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ
" ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δȣ̃λός ἐϛι τῆς ἁμαρτίας.
" Ὁ δὲ δȣ̃λος ȣ̓ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα·

TEMPUS. A. D. 32. Sex menses post Pascha tertium.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς
" ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα
" ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με
" ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν
" ὑμῖν. Ἐγὼ, ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου,
" λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν, ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πα-
" τρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε." Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον
αὐτῷ· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι. Λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε,
" τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε ἄν. Νῦν δὲ ζη-
" τεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν
" ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο
" Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα
" τοῦ πατρὸς ὑμῶν." Εἶπον οὖν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ
πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν,
τὸν Θεόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Εἰ ὁ
" Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ
" γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ'
" ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.
" Διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ
" δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. Ὑμεῖς
" ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας
" τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀν-
" θρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ
" οὐχ ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ.
" Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ·
" ὅτι ψεύστης ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ

TEMPUS. A. D. 32. Sex menses post Pascha tertium.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" ὅτι τ̀ ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιςεύετέ μοι. Τίς
" ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ
" ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιςεύετέ μοι;
" Ὁ ὢν ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃, τὰ ῥήματα τοῦ Θεȣ̃ ἀκȣ́ει·
" διὰ τȣ̃το ὑμεῖς ȣ̓κ ἀκȣ́ετε, ὅτι ἐκ τȣ̃ Θεȣ̃ οὐκ
" ἐςέ."

Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰȣδαῖοι, ϗ εἶπον αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ, ϗ δαιμόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησȣ̃ς· " Ἐγὼ
" δαιμόνιον ȣ̓κ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τ̀ πατέρα μȣ,
" ϗ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τ̀
" δόξαν μȣ· ἔςιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. Ἀμὴν
" ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τ̀ λόγον τ̀ ἐμὸν τη-
" ρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τ̀ αἰῶνα."
Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰȣδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις· Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μȣ τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται θανάτȣ εἰς τὸν αἰῶνα. Μὴ σὺ μείζων εἶ τȣ̃ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅςις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· Τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· " Ἐὰν
" ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐςιν·
" ἔςιν ὁ πατήρ μȣ ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέ-
" γετε ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐςι. Καὶ ȣ̓κ ἐγνώκατε
" αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· ϗ ἐὰν εἴπω ὅτι ȣ̓κ
" οἶδα αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύςης· ἀλλ'
" οἶδα αὐτὸν, ϗ τ̀ λόγον αὐτȣ̃ τηρῶ. Ἀβραὰμ

TEMPUS. A.D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

"ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν "τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη."

Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις· καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν "Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι."

Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως.

§. 84. *Chriſtus hominem a nativitate cæcum ſanat. Quæ ex hoc miraculo conſecuta ſint.*

Hieroſolyma.

[m] Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' "ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ "δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με "ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται "ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι "τοῦ κόσμου." Ταῦτα εἰπών, ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ "Σιλωάμ·" ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος. Ἀπ-

[m] Joh. ix. 1. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium. — LOCUS. Hieroſolyma.

ἦλθεν οὖν ϗ ἐνίψατο, ϗ ἦλθε βλέπων. Οἱ ȣ̓̃ν γείτονες, καὶ οἱ θεωρȣ̃ντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον· Οὐχ ȣ̓̃τός ἐϛιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον· Ὅτι ȣ̓̃τός ἐϛιν· ἄλλοι δέ· Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐϛιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν· Ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ϗ εἶπεν· Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησȣ̃ς πηλὸν ἐποίησε, ϗ ἐπέχρισέ μου τȣ̀ς ὀφθαλμοὺς, ϗ εἶπέ μοι· Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τȣ̃ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. Εἶπον ȣ̓̃ν αὐτῷ· Πȣ̃ ἐϛιν ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα. Ἄγȣσιν αὐτὸν πρὸς τȣ̀ς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Πάλιν ȣ̓̃ν ἠρώτων αὐτὸν ϗ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τȣ̀ς ὀφθαλμȣ́ς μȣ, ϗ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. Ἔλεγον ȣ̓̃ν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔϛι παρὰ τȣ̃ Θεȣ̃, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέγȣσι τῷ τυφλῷ πάλιν· Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὅτι προφήτης ἐϛίν.

Οὐκ ἐπίϛευσαν οὖν οἱ Ἰȣδαῖοι περὶ αὐτȣ̃ ὅτι

TEMPUS. A.D. 32. Sex menfes poft Pafcha tertium.

LOCUS. Hierofolyma.

τυφλὸς ἦν κ̀ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτȣ ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τȣ̃ ἀναβλέψαντος. Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐςιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς ȣ̃ν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ, κ̀ εἶπον· Οἴδαμεν ὅτι ȣ̃τός ἐςιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, κ̀ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἴδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ αὐτȣ̃ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτȣ̃, ὅτι ἐφοβȣ̃ντο τȣ̀ς Ἰουδαίȣς· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριςὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον· Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.

Ἐφώνησαν ȣ̃ν ἐκ δευτέρȣ τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐςιν. Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος, κ̀ εἶπεν· Εἰ ἁμαρτωλός ἐςιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν· Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τȣ̀ς ὀφθαλμȣ́ς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἤδη, κ̀ ȣ̓κ ἠκȣ́σατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτȣ̃ μαθηταὶ γενέσθαι; Ἐλοιδόρησαν ȣ̃ν αὐτὸν, κ̀ εἶπον· Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνȣ· ἡμεῖς δὲ τȣ̃ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωσῇ λε-

TEMPUS. A.D. 32. Sex menses post Pascha tertium.

LOCUS. Hierosolyma.

λάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐςίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαςόν ἐςιν, ὅτι ὑμεῖς ἐκ οἴδατε πόθεν ἐςὶ, ϗ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτε ἀκέει. Ἐκ τȣ͂ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεȣ͂, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν ἐδέν. Ἀπεκρίθησαν ϗ εἶπον αὐτῷ· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, ϗ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

Ἤκεσεν ὁ Ἰησȣ͂ς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· ϗ, εὑρὼν αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ· "Σὺ πιςεύεις εἰς τὸν "υἱὸν τȣ͂ Θεȣ͂;" Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ϗ εἶπε· Τίς ἐςι, Κύριε, ἵνα πιςεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Καὶ ἑώρακας αὐτὸν, ϗ ὁ λαλῶν "μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐςιν." Ὁ δὲ ἔφη· Πιςεύω, Κύριε· ϗ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησȣ͂ς· "Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τȣ͂τον ἦλθον, "ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, ϗ οἱ βλέποντες "τυφλοὶ γένωνται."

Καὶ ἤκεσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτȣ͂, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ ϗ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ͂ς· "Εἰ τυφλοὶ ἦτε, "ἐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν. Νῦν δὲ λέγετε· Ὅτι "βλέπομεν· ἡ ȣ͂ν ἁμαρτία ὑμῶν μένει."

TEMPUS. A.D. 32. Sex menses post Pascha tertium.

LOCUS. Hierosolyma.

“ [n] Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχό-
“ μενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων,
“ ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης
“ ἐστὶ καὶ λῃστής. Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας,
“ ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων. Τούτῳ ὁ θυρωρὸς
“ ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει·
“ καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ᾽ ὄνομα, καὶ
“ ἐξάγει αὐτά. Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα
“ ἐκβαλῃ ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ
“ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν
“ αὐτοῦ. Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν,
“ ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν
“ ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.” Ταύτην τὴν παροι-
μίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν
τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· “ Ἀμὴν
“ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προ-
“ βάτων. Πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, κλέπται
“ εἰσὶ καὶ λῃσταί· ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρό-
“ βατα. Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις
“ εἰσέλθῃ, σωθήσεται· καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξε-
“ λεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρ-
“ χεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ·
“ ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχω-
“ σιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποι-
“ μὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν

[n] Joh. x. 1—21.

TEMPUS. A.D. 32. Sex menses post Pascha tertium. — LOCUS. Hierosolyma.

“ προβάτων· ὁ μισθωτὸς δὲ, ϗ οὐκ ὢν ποιμὴν,
“ οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον
“ ἐρχόμενον, ϗ ἀφίησι τὰ πρόβατα, ϗ φεύγει·
“ ϗ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ
“ πρόβατα. Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισ-
“ θωτός ἐστι, ϗ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.
“ Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, ϗ γινώσκω τὰ
“ ἐμὰ, ϗ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. Καθὼς γι-
“ νώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα·
“ ϗ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.
“ Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς
“ αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, ϗ τῆς
“ φωνῆς μου ἀκούσουσι· ϗ γενήσεται μία ποίμνη,
“ εἷς ποιμήν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ,
“ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν
“ λάβω αὐτήν. Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ·
“ ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν
“ ἔχω θεῖναι αὐτὴν, ϗ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λα-
“ βεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ
“ τοῦ πατρός μου.”

Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει, καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

§. 85. *Septuaginta Discipulorum reditus.*

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Inter eundum in Galilæam.

ᵒ Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· "Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ "πεσόντα. Ἰδοὺ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ "πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ "πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς "οὐ μὴ ἀδικήσῃ. Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, "ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε "δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν "τοῖς οὐρανοῖς."

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· "Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας "ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας "αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα παρεδόθη "μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς "ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ· καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς "ἀποκαλύψαι."

Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, κατ' ἰδίαν εἶπε· "Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ "βλέπετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προ-

ᵒ Luc. x. 17—24.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Inter eundum in Galilæam.

“ φῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς
“ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε,
“ καὶ οὐκ ἤκουσαν.”

§. 86. *Docetur Legisperitus quomodo vita æterna comparetur.*

Galilæa.

p Καὶ ἰδοὺ, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· “Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· “Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
“ ζήσῃ.” Ὁ δὲ, θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; Ὑπολαβὼν δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· “Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν
“ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέ-
“ πεσεν· οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπι-
“ θέντες, ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχά-
“ νοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέ-
“ βαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ, ἰδὼν αὐτὸν, ἀντι-
“ παρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης, γενόμενος
“ κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθε.
“ Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ

p Luc. x. 25—37.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

“ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν
“ κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον
“ καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον
“ κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπε-
“ μελήθη αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν,
“ ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ
“ εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ, τι ἂν
“ προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με
“ ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
“ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς
“ λῃστάς;” Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος
μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· “ Πορεύου,
“ καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.”

§. 87. *Discipuli rursus orandi modum docentur.*

[q] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Εἶπε δὲ αὐτοῖς· “ Ὅταν προσ-
“ εύχησθε, λέγετε· ΠΑΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς
“ οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ
“ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
“ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν
“ ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. Καὶ ἄφες
“ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίε-

[q] Luc. xi. 1—13.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

" μεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς
" ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τ8
" πονηρ8." Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· " Τίς ἐξ
" ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν
" μεσονυκτίου, κ) εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρῆσόν μοι
" τρεῖς ἄρτ8ς, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ
" ὁδοῦ πρός με, κ) 8κ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·
" κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ· Μή μοι κό-
" π8ς πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισαι, καὶ τὰ
" παιδία μου μετ' ἐμ8 εἰς τ κοίτην εἰσίν· οὐ
" δύναμαι ἀναςὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, εἰ κ)
" οὐ δώσει αὐτῷ ἀναςὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτ8 φί-
" λον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτ8 ἐγερθεὶς δώσει
" αὐτῷ ὅσων χρήζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· Αἰ-
" τεῖτε, κ) δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, κ) εὑρήσετε·
" κρ8ετε, κ) ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰ-
" τῶν λαμβάνει, κ) ὁ ζηͳῶν εὑρίσκει, κ) τῷ κρ8-
" οντι ἀνοιγήσεται. Τίνα δὲ ὑμῶν τ πατέρα
" αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρͳον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;
" εἰ καὶ ἰχθῦν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει
" αὐτῷ; ἢ κ) ἐὰν αἰτήσῃ ὠὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐ-
" τῷ σκορπίον; Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὑπάρ-
" χοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα διδόναι τοῖς
" τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ
" οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν
" αὐτόν;"

§. 88. *Chriſtus ſanat mulierem, quæ per annos 18 infirma et inclinata fuerat.*

TEMPUS. A.D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. Galilæa.

[r] Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. Καὶ ἰδὲ, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχεσα ἀσθενείας ἔτη δέκα ϗ ὀκτώ· ϗ ἦν συγκύπ]εσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε, ϗ εἶπεν αὐτῇ· "Γύναι, ἀπολέλυσαι τ ἀσθενείας σου." Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, ϗ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησ8ς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις 8ν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, ϗ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τ8 σαββάτ8. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, ϗ εἶπεν· "Ὑποκριτὰ, ἕκαςος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ "οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτ8 ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς "φάτνης, ϗ ἀπαγαγὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ, "θυγατέρα Ἀβραὰμ 8σαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατα-"νᾶς ἰδ8 δέκα ϗ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι "ἀπὸ τ8 δεσμ8 τ8τ8 τῇ ἡμέρᾳ τ8 σαββάτ8;" Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτ8, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

r Luc. xiii. 10—21.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

Ἔλεγε δέ· "Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ "Θεοῦ; καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; Ὁμοία ἐστὶ "κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν "εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δέν-"δρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκή-"νωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ."

Καὶ πάλιν εἶπε· "Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν "τοῦ Θεοῦ; Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ "ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυ-"μώθη ὅλον."

§. 89. *Christus quæstioni respondet, Utrum pauci salvi futuri sint?*

[s] Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· "Ἀγωνίζεσθε "εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοὶ, "λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύ-"σουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ "ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι, "καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες· Κύριε, κύριε, "ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· Οὐκ "οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· τότε ἄρξεσθε λέγειν· "Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου, καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς "πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ ἐρεῖ· Λέγω

[s] Luc. xiii. 22. *ad fin.*

MPUS. D. 33. Pascha ium. r Ta- aculo- et De- tionis l.

LOCUS. Galilæa.

“ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐςέ· ἀπόςητε ἀπ'
“ ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔςαι
“ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν
“ ὄψησθε Ἀβραὰμ ϗ Ἰσαὰκ ϗ Ἰακὼβ, ϗ πάν-
“ τας τοὺς προφήτας, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ,
“ ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ
“ ἀνατολῶν ϗ δυσμῶν, ϗ ἀπὸ βοῤῥᾶ ϗ νότου· ϗ
“ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ
“ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καί εἰσι
“ πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι.”

Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ· Ἔξελθε, ϗ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· “ Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ·
“ Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ
“ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.
“ Πλὴν δεῖ με σήμερον ϗ αὔριον ϗ τῇ ἐχομένῃ
“ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπο-
“ λέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσα-
“ λὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, ϗ λιθοβο-
“ λοῦσα τοὺς ἀπεςαλμένους πρὸς αὐτὴν, ποσάκις
“ ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον
“ ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, ϗ
“ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος
“ ὑμῶν ἔρημος· ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μή
“ με ἴδητε ἕως ἂν ἥξῃ ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος
“ ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.”

§. 90. *Quæ acta sunt, cum Christus die Sabbati cum quodam Pharisæorum principe panem manducaret.*

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

[t] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, ϗ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν· ϗ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς ϗ Φαρισαίους, λέγων· "Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;" Οἱ δὲ ἡσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε· "Τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;" Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· "Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ· Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι· Δὸς τούτῳ τόπον· ϗ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι· Φίλε,

[t] Luc. xiv. 1—24.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

“ προσανάβηθι ἀνώτερον. Τότε ἔσαι σοι δόξα
“ ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. Ὅτι πᾶς ὁ
“ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· κ) ὁ ταπεινῶν
“ ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.”

Ἔλεγε δὲ κ) τῷ κεκληκότι αὐτόν· “ Ὅταν
“ ποιῇς ἄρισον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τὺς φίλους
“ σȣ, μηδὲ τὺς ἀδελφὺς σȣ, μηδὲ τὺς συγγενεῖς
“ σȣ, μηδὲ γείτονας πλουσίȣς· μήποτε κ) αὐτοί
“ σε ἀντικαλέσωσι, κ) γένηταί σοι ἀνταπόδο-
“ μα. Ἀλλ’ ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτω-
“ χὺς, ἀναπήρȣς, χωλὺς, τυφλὺς· κ) μακάριος
“ ἔσῃ· ὅτι ȣκ ἔχουσιν ἀνταποδȣ̃ναί σοι· ἀντα-
“ ποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀνασάσει τῶν
“ δικαίων.”

Ἀκȣ́σας δέ τις τ̃ συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τȣ̃ Θεȣ̃. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· “ Ἄνθρωπός
“ τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, κ) ἐκάλεσε πολλȣ́ς·
“ κ) ἀπέσειλε τὸν δȣ̃λον αὐτȣ̃ τῇ ὥρᾳ τȣ̃ δείπνȣ
“ εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη
“ ἕτοιμά ἐσι πάντα. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς
“ παραιτεῖσθαι πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐ-
“ τῷ· Ἀγρὸν ἠγόρασα, κ) ἔχω ἀνάγκην ἐξελ-
“ θεῖν κ) ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃ-
“ τημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· Ζεύγη βοῶν ἠγό-
“ ρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά·
“ ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

" εἶπε· Γυναῖκα ἔγημα, ϗ διὰ τῦτο οὐ δύναμαι
" ἐλθεῖν. Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος
" ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτῦ ταῦτα. Τότε ὀργι-
" σθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δέλῳ αὐτῦ· "Εξ-
" ελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας ϗ ῥύμας τῆς
" πόλεως, ϗ τὺς πτωχὺς ϗ ἀναπήρυς ϗ χωλὺς
" ϗ τυφλὺς εἰσάγαγε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δῦλος·
" Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, ϗ ἔτι τόπος ἐςί.
" Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· "Εξελθε
" εἰς τὰς ὁδὺς ϗ φραγμὺς, ϗ ἀνάγκασον εἰσελ-
" θεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μυ. Λέγω γὰρ
" ὑμῖν, ὅτι ὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων
" γεύσεταί μυ τῦ δείπνυ."

§. 91. *Christus plebem docet, quæ difficultates cum suæ religionis professione conjungantur.*

[u] Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ςραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτύς· " Εἴ τις ἔρχεται πρός
" με, ϗ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτῦ ϗ τὴν μητέρα,
" ϗ τὴν γυναῖκα ϗ τὰ τέκνα, καὶ τὺς ἀδελφὺς ϗ
" τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτῦ ψυχὴν, οὐ
" δύναταί μυ μαθητὴς εἶναι. Καὶ ὅςις ὐ βα-
" ςάζει τὸν ςαυρὸν αὐτῦ, ϗ ἔρχεται ὀπίσω μυ,
" οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ
" ὑμῶν, θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, ὐχὶ πρῶ-
" τον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει

[u] Luc. xiv. 25. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

" τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν; ἵνα μήποτε θέντος
" αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι,
" πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίζειν αὐ-
" τῷ, λέγοντες· Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο
" οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς
" βασιλεὺς, πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασι-
" λεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βου-
" λεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαν-
" τῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ'
" αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόῤῥω ὄντος,
" πρεσβείαν ἀποστείλας, ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.
" Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται
" πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου
" εἶναι μαθητής.

" Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ,
" ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κο-
" πρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ
" ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω."

§. 92. *Christus adversus Pharisæos et Scribas excusat seipsum, quod publicanos et peccatores doceat.*

[x] Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. Καὶ διεγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, λέγοντες· Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

[x] Luc. xv. 1. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων· “ Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν “ πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ κατα- “ λείπει τὰ ἐννενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ “ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς, ἕως εὕρῃ αὐτό; “ Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ “ χαίρων· καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς “ φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγ- “ χάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ “ ἀπολωλός. Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται “ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ “ ἐπὶ ἐννενηκονταεννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν “ ἔχουσι μετανοίας.

“ Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν “ ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, “ καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως “ ὅτου εὕρῃ; Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας “ καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα· Συγχάρητέ μοι, “ ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. Οὕτω, “ λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων “ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.”

Εἶπε δέ· “ Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. “ Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πά- “ τερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. “ Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. Καὶ μετ᾽ οὐ πολ- “ λὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος “ υἱὸς, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν· καὶ ἐκεῖ

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

« διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.
« Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς
« ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ αὐτὸς
« ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη
« ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν
« αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους.
« Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
« κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου
« αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν, εἶπε· Πόσοι
« μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων,
« ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι; Ἀναστὰς πορεύσο-
« μαι πρὸς τὸν πατέρα μου· καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πά-
« τερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου· καὶ
« οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν
« με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε
« πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν
« ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ
« ἐσπλαγχνίσθη· καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν
« τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε
« δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρα-
« νὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κλη-
« θῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς
« δούλους αὐτοῦ· Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν
« πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ δότε δακτύλιον
« εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πό-
« δας· καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν,
« θύσατε· καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· ὅτι οὗτος

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

" ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς
" ἦν, καὶ εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.
" Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ·
" καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμ-
" φωνίας καὶ χορῶν· καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν
" παίδων αὐτοῦ, ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. Ὁ
" δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ
" ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι
" ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη δὲ,
" καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ
" ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
" εἶπε τῷ πατρί· Ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω
" σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ
" ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν
" φίλων μου εὐφρανθῶ. Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος,
" ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλ-
" θεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.
" Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ'
" ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ, σά ἐστιν. Εὐφραν-
" θῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου
" οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν,
" καὶ εὑρέθη."

§. 93. *Christus, adhibita iniqui villici parabola, Discipulos suos edocet. Pharisæi redarguuntur.*

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

y Ἔλεγε δὲ κὴ πρὸς τὰς μαθητὰς αὐτȣ̃· "Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· "κὴ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ "ὑπάρχοντα αὐτȣ̃. Καὶ φωνήσας αὐτὸν, εἶπεν "αὐτῷ· Τί τȣ̃το ἀκούω περὶ σȣ̃; ἀπόδος τὸν "λόγον τῆς οἰκονομίας σȣ· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι "οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί "ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μȣ ἀφαιρεῖται τὴν οἰκο-"νομίαν ἀπ' ἐμȣ̃; σκάπτειν ȣ̓κ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν "αἰσχύνομαι. Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν "μετασαθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς "οἴκȣς αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκα-"σον τῶν χρεωφειλετῶν τȣ̃ κυρίȣ ἑαυτȣ̃, ἔλεγε τῷ "πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μȣ; Ὁ δὲ "εἶπεν· Ἑκατὸν βάτȣς ἐλαίȣ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως "γράψον πεντήκοντα. Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε· Σὺ "δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν κό-"ρους σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ· Δέξαι σȣ τὸ "γράμμα, κὴ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπή-"νεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι "φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τȣ̃ αἰῶνος τȣ́τȣ

y Luc. xvi. 1. ad fin.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

“ φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν
“ γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω·
“ Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδι-
“ κίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς
“ τὰς αἰωνίους σκηνάς. Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ,
“ ϗ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· ϗ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδι-
“ κος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν τῷ
“ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀλη-
“ θινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλο-
“ τρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν
“ δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις
“ δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, ϗ τὸν ἕτερον
“ ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου
“ καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν ϗ
“ μαμωνᾷ.”

Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα ϗ οἱ Φαρισαῖοι, φιλάργυροι ὑπάρχοντες· ϗ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· “ Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες
“ ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ Θεὸς γι-
“ νώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώ-
“ ποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστιν.
“ Ὁ νόμος ϗ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε
“ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, ϗ πᾶς εἰς
“ αὐτὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν
“ ϗ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν
“ πεσεῖν.

“ Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ϗ γαμῶν

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

" ἑτέραν, μοιχεύει· ϗ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ
" ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει.

" Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, ϗ ἐνεδιδύ-
" σκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος
" καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν
" ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυ-
" λῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος, ϗ ἐπιθυμῶν χορτα-
" σθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς
" τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ ϗ οἱ κύνες ἐρχό-
" μενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ
" ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, ϗ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν
" ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ·
" ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, ϗ ἐτάφη. Καὶ ἐν
" τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων
" ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν,
" ϗ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ αὐ-
" τὸς φωνήσας εἶπε· Πάτερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν
" με, ϗ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον
" τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, ϗ καταψύξῃ τὴν
" γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ
" ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι
" ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου,
" καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε
" παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι
" τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν ϗ ὑμῶν χάσμα μέγα
" ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν
" πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa.

" ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ· Ἐρωτῶ οὖν σε,
" πάτερ, ἵνα πέμψης αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πα-
" τρός μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως δια-
" μαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν
" εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Λέγει αὐτῷ
" Ἀβραάμ· Ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας·
" ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχὶ, πά-
" τερ Ἀβραάμ· ἀλλ', ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πο-
" ρευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ
" αὐτῷ· Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ
" ἀκούουσιν, οὐδὲ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πει-
" σθήσονται."

§. 94. *Christus Discipulos suos rursus et amplius edocet.*

[z] Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· " Ἀνένδεκτόν
" ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρ-
" χεται. Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς περί-
" κειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔῤῥιπται εἰς
" τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μι-
" κρῶν τούτων. Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ
" ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ·
" καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. Καὶ ἐὰν ἑπτά-
" κις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ, καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέ-
" ρας ἐπιστρέψῃ ἐπί σε, λέγων· Μετανοῶ· ἀφή-
" σεις αὐτῷ." Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ·

[z] Luc. xvii. 1—10.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilaea.

Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· "Εἰ "εἴχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν "τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύ-"θητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. "Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα, ἢ "ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ "εὐθέως· Παρελθὼν ἀνάπεσαι; ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ "αὐτῷ· Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσά-"μενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ "ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; Μὴ χάριν "ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχ-"θέντα αὐτῷ; οὐ δοκῶ. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν "ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέ-"γετε· Ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφεί-"λομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν."

§. 95. *Samaritani Christum recipere nolunt. Jacobus et Johannes ab eo reprehenduntur, quod acerbius cum illis agi velint.*

[a] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. [b] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. [c] Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου

[a] Luc. ix. 51. [b] Luc. xvii. 11.
[c] Luc. ix. 52—56.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Samaria.

αὐτȣ̃· ϗ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥϛε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. Καὶ ȣ̓κ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτȣ̃ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερȣσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον· Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃, ϗ ἀναλῶσαι αὐτȣ̀ς, ὡς ϗ Ἠλίας ἐποίησε; Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· "Οὐκ οἴδατε οἵου "πνεύματός ἐϛε ὑμεῖς. Ὁ γὰρ υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπȣ "ȣ̓κ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ "σῶσαι." Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

§. 96. *Christus decem leprosos mundat.*

[d] Καὶ εἰσερχομένȣ αὐτȣ̃ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔϛησαν πόῤῥωθεν. Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες· Ἰησȣ̃ ἐπιϛάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· "Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι." Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέϛρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τȣ̀ς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριϛῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· "Οὐχὶ οἱ δέκα "ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα πȣ̃; Οὐχ εὑρέ-"θησαν ὑποϛρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ

[d] Luc. xvii. 12—19.

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Samaria.

"μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος." Καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε."

§. 97. *Pharisæi Christum interrogant, quandonam venturum sit Dei Regnum. Christi responsio.*

Probabiliter Judæa.

[e] Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· "Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ "παρατηρήσεως· οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ "ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς "ὑμῶν ἐστιν." Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· "Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν "ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν· καὶ οὐκ ὄψεσθε. "Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ "ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ "ἀστραπὴ, ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν, εἰς "τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει· οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς "τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ "δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι "ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν "ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς "ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἤσθιον, ἔπινον, "ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσ-"ῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν· καὶ ἦλθεν ὁ κατα-"κλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. Ὁμοίως καὶ "ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον,

[e] Luc. xvii. 20. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Probabiliter Judaea.

"ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· "ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε "πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαν- "τας. Κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ "ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ- "ρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ "ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ "ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ "ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. Ὃς "ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει "αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει "αὐτήν. Λέγω ὑμῖν· Ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται "δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· ὁ εἷς παραληφθήσεται, "καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. Δύο ἔσονται ἀλή- "θουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· ἡ μία παραληφθήσεται, "καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. Δύο ἔσονται ἐν τῷ "ἀγρῷ· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφε- "θήσεται." Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, Κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· "Ὅπου τὸ "σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί."

§. 98. *Christus Discipulis suis parabolam quandam proponit, aliam vero nonnullis qui in se confidebant, tanquam justi.*

[f] Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς, πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν, λέγων·

[f] Luc. xviii. 1—14.

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Probabiliter Judæa.

" Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν Θεὸν μὴ φο-
" βούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. Χήρα
" δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ· καὶ ἤρχετο πρὸς
" αὐτὸν, λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντι-
" δίκου μου. Καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον. Μετὰ
" δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ
" φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· διά γε
" τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην,
" ἐκδικήσω αὐτήν· ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη
" ὑπωπιάζῃ με." Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· " Ἀκού-
" σατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ὁ δὲ Θεὸς
" οὐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ
" τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ
" μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; Λέγω ὑμῖν, ὅτι
" ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν
" ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν
" ἐπὶ τῆς γῆς;"

Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην· " Ἄνθρωποι δύο ἀνέ-
" βησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρι-
" σαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος
" σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· Ὁ
" Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ
" λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοι-
" χοὶ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νηστεύω δὶς
" τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι.

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Probabiliter Judæa.

" Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑςὼς ȣ̓κ ἤθελεν οὐδὲ
" τȣ̀ς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι· ἀλλ'
" ἔτυπτεν εἰς τὸ ςῆθος αὐτȣ̃, λέγων· Ὁ Θεὸς,
" ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν,
" κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐ-
" τοῦ, ἢ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν τα-
" πεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθή-
" σεται."

§. 99. *Christus in Marthæ domo recipitur.*

[g] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλȣμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τȣ̀ς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκȣε τ̀ λόγον αὐτȣ̃. Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν. Ἐπιςᾶσα δὲ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησȣ̃ς· " Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ " περὶ πολλά· ἑνὸς δέ ἐςι χρεία. Μαρία δὲ τ̀ " ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις ȣ̓κ ἀφαιρεθή- " σεται ἀπ' αὐτῆς."

Bethania.

[g] Luc. x. 38. *ad fin.*

§. 100. *Christus Dedicationis festum Hierosolymis observat.*

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Die 25°. noni mensis Judaici.

LOCUS. Hierosolyma.

[h] Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, κ̀ χειμὼν ἦν. Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τȣ̃ Σολομῶντος. Ἐκύκλωσαν ȣ̃ν αὐτὸν οἱ Ἰȣδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς· " Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ " ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα " μαρτυρεῖ περὶ ἐμȣ̃. Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· " οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τ̃ ἐμῶν, καθὼς " εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς " μου ἀκούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολȣ-" θȣ̃σί μοι· κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, " κ̀ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, κ̀ ȣ̓χ ἁρ-" πάσει τις αὐτὰ ἐκ τ̃ χειρός μȣ. Ὁ πατήρ " μου, ὃς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί· καὶ " ȣ̓δεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τ̃ χειρὸς τȣ̃ πατρός " μȣ. Ἐγὼ κ̀ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν." Ἐβάστασαν ȣ̃ν πάλιν λίθȣς οἱ Ἰȣδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς· " Πολλὰ καλὰ ἔργα " ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τȣ̃ πατρός μȣ· διὰ ποῖον αὐτῶν " ἔργον λιθάζετέ με;" Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθά-

[h] Joh. x. 22—39.

TEMPUS. A.D. 33. Post Pascha tertium. Die 25°. noni mensis Judaici.

LOCUS. Hierosolyma.

ζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ "νόμῳ ὑμῶν· Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε; Εἰ ἐκείνους "εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ "οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· ὃν ὁ πατὴρ "ἡγίασε, καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέ-"γετε, Ὅτι βλασφημεῖς· ὅτι εἶπον, υἱὸς τοῦ Θεοῦ "εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ "πιστεύετέ μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πι-"στεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ "πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ." Ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

§. 101. *Christus, post Dedicationis festum, Bethabaram rursus petit, ibique commoratur, donec apta sit occasio Judæam repetendi.*

Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

Bethabara.

[i] Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ, ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

i Joh. x. 40. ad fin.

§. 102. *Christus Lazarum a mortuis exsuscitat. Quæ miraculum illud consequantur.*

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Bethabara.

[k] Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς· ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν, λέγουσαι· Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· "Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς "θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα "δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς." Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· "Ἄγω-"μεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν." Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββὶ, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; "ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει· "ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. Ἐὰν δέ "τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει· ὅτι "τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ." Ταῦτα εἶπε· καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· "Λάζαρος ὁ φίλος

[k] Joh. xi. 1—54.

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Bethabara

“ ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυ-
“ πνίσω αὐτόν.” Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ· “ Λάζαρος
“ ἀπέθανε. Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, (ἵνα πιστεύ-
“ σητε,) ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς
“ αὐτόν.” Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς· Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

Bethania.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. Εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει· Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι, ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν, δώσει σοι ὁ Θεός. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· “ Ἀ-
“ ναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.” Λέγει αὐτῷ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· “ Ἐγώ
“ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ,

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Bethania.

“ κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πι-
“ στεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα.
“ Πιστεύεις τοῦτο;” Λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε·
ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα
ἀπῆλθε, καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς
λάθρα, εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεστι, καὶ φω-
νεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, καὶ
ἔρχεται πρὸς αὐτόν. Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰη-
σοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπ-
ήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, οἱ
ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι
αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ
ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες· Ὅτι ὑπά-
γει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν
Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν,
ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ· Κύ-
ριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.
Ἰησοῦς οὖν, ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς
συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβρι-
μήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν· καὶ
εἶπε· “ Ποῦ τεθείκατε αὐτόν;” Λέγουσιν αὐτῷ·
Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλε-
γον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς
δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας
τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος
μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν, πάλιν ἐμβριμώμενος

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis ſeſtum et quartum Paſcha.

LOCUS. Bethania.

ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Λέγει ὁ Ἰησοῦς· “Ἄρατε τὸν λίθον.” Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος Μάρθα· Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· “Οὐκ “εἶπόν σοι ὅτι, ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν “τοῦ Θεοῦ;” Ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπε· “Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκου-“σάς μου. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου “ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα “εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.” Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· “Λάζαρε, δεῦρο ἔξω.” Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· “Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε “ὑπάγειν.”

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Bethania.

τόπον καὶ τὸ ἔθνος. Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν· οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. Τοῦτο δὲ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλά, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. Ἀπ᾽ ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Oppidum Ephraïm.

§. 103. *Christus Judæam ingreditur. Pharisæi multa ab eo circa repudiandam uxorem quærunt.*

[l] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· [m] καί, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς, [n] καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

Judæa.

[l] Matth. xix. 1, 2. [m] Marc. x. 1.
[n] Matth. xix. 2—12.

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Judæa.

Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ· Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτȣ̃ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· "Οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄρ- "σεν ϗ θῆλυ ἐποίησεν αὐτȣ̀ς; ϗ εἶπεν· Ἕνεκεν "τȣ́τȣ καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα ϗ τὴν "μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ "αὐτȣ̃, ϗ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥςε "ȣ̓κέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὃ ȣ̃ν ὁ Θεὸς "συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω." Λέγȣσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποςασίȣ, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; Λέγει αὐτοῖς· "Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν "ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας "ὑμῶν· ἀπ᾽ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν ȣ̔́τω. Λέγω "δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐ- "τοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, "μοιχᾶται· ϗ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοι- "χᾶται." Λέγȣσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Εἰ ȣ̔́τως ἐςὶν ἡ αἰτία τȣ̃ ἀνθρώπȣ μετὰ τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· "Οὐ πάντες χωρȣ̃σι τὸν λόγον τȣ̃τον, ἀλλ᾽ οἷς "δέδοται. Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοι- "λίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐ- "νȣ̃χοι, οἵτινες εὐνȣχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· "καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνȣ́χισαν ἑαυτοὺς

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Judæa.

" διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος
" χωρεῖν, χωρείτω."

§. 104. *Christus puerulis imponit manus, et benedicit eis.*

[o] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· " Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ " ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ " βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [p] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, " ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς " παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν." Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, ηὐλόγει αὐτά.

§. 105. *Quid Christus responderit diviti cuidam adolescenti interroganti, quomodo ipse ad vitam æternam pervenire posset.*

[q] Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσδραμὼν εἷς, καὶ γονυπετήσας αὐτὸν, ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· " Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ " εἷς, ὁ Θεός. [r] Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν

[o] Matth. xix. 13, 14.
[p] Marc. x. 15, 16.
[q] Marc. x. 17, 18.
[r] Matth. xix. 17—20.

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Judæa.

" ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς." Λέγει αὐτῷ· Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· " Τό· Οὐ φονεύ-
" σεις· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ κλέψεις· Οὐ ψευδο-
" μαρτυρήσεις· Τίμα τὸν πατέρα σου, ϗ τὴν
" μητέρα· καί· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σε ὡς
" σεαυτόν." Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός με· τί ἔτι ὑστερῶ; [s] Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· " Ἕν σοι ὑστερεῖ·
" ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, ϗ δὸς τοῖς πτω-
" χοῖς, ϗ ἕξεις θησαυρὸν ἐν ὀυρανῷ· καὶ δεῦρο,
" ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν." Ὁ δὲ, συγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

[t] Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, [u] λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· " Πῶς δυσκόλως
" οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
" Θεοῦ εἰσελεύσονται." Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· " Τέκνα, πῶς
" δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρή-
" μασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν; Εὐ-
" κοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς
" ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-
" λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν." Οἱ δὲ περισσῶς

[s] Marc. x. 21, 22. [t] Luc. xviii. 24.
[u] Marc. x. 23—27.

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Judæa.

ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· "Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ "παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ "τῷ Θεῷ."

[x] Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές "μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς "τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθί-"σεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες "τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ [y] οὐδείς "ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, "ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ "ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ "λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τού-"τῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀδελφὰς, καὶ μη-"τέρας, καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ "ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. Πολ-"λοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ οἱ ἔσχα-"τοι, πρῶτοι.

"[z] Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν "ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα "πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπε-

[x] Matth. xix. 27—29. [y] Marc. x. 29—31.
[z] Matth. xx. 1—16.

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis feftum et quartum Pafcha.

LOCUS. Judæa.

“ λῶνα αὐτȣ̃. Συμφωνήσας δὲ μετὰ τ̃ ἐργα-
“ τῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέςειλεν αὐτȣ̀ς
“ εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτȣ̃. Καὶ ἐξελθὼν περὶ
“ τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑςῶτας ἐν τῇ
“ ἀγορᾷ ἀργούς· Κἀκείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ
“ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, ϗ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον
“ δώσω ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν ἐξελθὼν
“ περὶ ἕκτην ϗ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως.
“ Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν
“ ἄλλȣς ἑςῶτας ἀργȣ̀ς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί
“ ὧδε ἑςήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; Λέ-
“ γουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο.
“ Λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
“ ἀμπελῶνα, ϗ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. Ὀ-
“ ψίας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τ̃ ἀμπε-
“ λῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐρ-
“ γάτας, ϗ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξά-
“ μενος ἀπὸ τ̃ ἐσχάτων, ἕως τῶν πρώτων. Καὶ
“ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον
“ ἀνὰ δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνό-
“ μισαν ὅτι πλείονα λήψονται· ϗ ἔλαβον καὶ
“ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον
“ κατὰ τȣ̃ οἰκοδεσπότου, λέγοντες· Ὅτι ȣ̃τοι οἱ
“ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν
“ αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαςάσασι τὸ βάρος
“ τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν καύσωνα. Ὁ δὲ ἀπο-
“ κριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν· Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha. LOCUS. Judæa.

" σε· ἐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἆρον τὸ
" σὸν, καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ
" δοῦναι ὡς καί σοι. Ἢ ἐκ ἔξεςί μοι ποιῆσαι
" ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πο-
" νηρός ἐςιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; Οὕτως
" ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι,
" ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ
" ἐκλεκτοί."

§. 106. *Christus, dum ascendit Hierosolymam, duodecim Discipulis privatim rursus prædicit, quæ esset deinde passurus.*

[a] Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβῶντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τὲς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν· "Ὅτι
" ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, [b] καὶ τε-
" λεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν
" προφητῶν, τῷ υἱῷ τῦ ἀνθρώπυ. Παραδοθή-
" σεται γὰρ [c] τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Γραμμα-
" τεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· καὶ
" παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμ-
" παῖξαι, καὶ μαςιγῶσαι, καὶ ςαυρῶσαι· καὶ
" τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναςήσεται." [d] Καὶ αὐτοὶ

[a] Marc. x. 32, 33. [b] Luc. xviii. 31, 32.
[c] Matth. xx. 18, 19. [d] Luc. xviii. 34.

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Judæa.

ȣδὲν τȣτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ϗ ȣκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

§. 107. *Jacobi Johannisque ambitiosa petitio.*

[e]Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνȣσα, καὶ αἰτȣσά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· "Τί θέλεις;" Λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν ȣτοι οἱ δύο υἱοί μȣ, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, ϗ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· "Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. "Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πί-"νειν, ϗ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπ-"τισθῆναι;" Λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· "Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, "καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισ-"θήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μȣ καὶ ἐξ "εὐωνύμων μου, ȣκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς "ἡτοίμασται ὑπὸ τȣ πατρός μȣ." Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· "Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατα-"κυριεύȣσιν αὐτῶν, ϗ οἱ μεγάλοι κατεξȣσιά-"ζουσιν αὐτῶν. Οὐχ ȣτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· "ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι,

[e] Matth. xx. 20—28.

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

" ἔςω ὑμῶν διάκονος· καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν LOCUS. Judæa.
" εἶναι πρῶτος, ἔςω ὑμῶν δȣ̃λος. Ὥσπερ ὁ υἱὸς
" τȣ̃ ἀνθρώπȣ ȣ̓κ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ δια-
" κονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον
" ἀντὶ πολλῶν."

§. 108. *Christus cæco Bartimæo, prope Hiericho, visum reddit.*

[f] Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένȣ αὐτȣ̃ ἀπὸ Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτȣ̃, καὶ ὄχλου ἱκανȣ̃, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. [g] Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τȣ̃το. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. Καὶ [h] ἤρξατο κράζειν, καὶ λέγειν· Ὁ υἱὸς Δαβὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ ςὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε. Ὁ δὲ, ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτȣ̃, ἀναςὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησȣ̃ν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· " Τί θέλεις ποι-" ήσω σοι;" Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββονὶ, ἵνα ἀναβλέψω. [i] Σπλαγχνισθεὶς ὁ Ἰησȣ̃ς, Hiericho.

[f] Marc. x. 46. [g] Luc. xviii. 36—38.
[h] Marc. x. 47—51. [i] Matth. xx. 34.

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Hiericho.

[k] εἶπεν αὐτῷ· "Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ "σε." Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

[l] Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ.

§. 109. *Christus publicanorum principem, nomine Zacchæum, invisit.*

Prope Hierosolymam.

[m] Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος· καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι. Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· "Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον "γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι." Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον, λέγοντες· Ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· Ἰδοὺ, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶπε δὲ

[k] Luc. xviii. 42. *ad fin.* [l] Luc. xix. 1.
[m] Luc. xix. 2—28.

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Prope Hierosolymam.

πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· " Ὅτι σήμερον σωτη-
" ρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐ-
" τὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐςιν. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς
" τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπο-
" λωλός."

Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. Εἶπεν οὖν·
" Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν
" μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποςρέ-
" ψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν
" αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Πραγ-
" ματεύσασθε ἕως ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολῖται
" αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέςειλαν πρεσβείαν
" ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βα-
" σιλεῦσαι ἀφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπαν-
" ελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ
" εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς
" ἔδωκε τὸ ἀργύριον· ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγ-
" ματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων·
" Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς.
" Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν
" ἐλαχίςῳ πιςὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων
" ἐπάνω δέκα πόλεων. Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος,
" λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς.
" Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε

TEMPUS. A.D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Prope Hierosolymam.

“ πόλεων. Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων· Κύριε, ἰδοὺ
“ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ.
“ Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ·
“ αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας.
“ Λέγει δὲ αὐτῷ· Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε,
“ πονηρὲ δοῦλε· ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστη-
“ ρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ
“ ἔσπειρα. Καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν
“ μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν
“ τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν
“ εἶπεν· Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε
“ τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. Καὶ εἶπον αὐτῷ·
“ Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι
“ παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ
“ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
“ Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελή-
“ σαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς, ἀγάγετε
“ ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου.” Καὶ
εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς
Ἱεροσόλυμα.

§. 110. *Christus, sex diebus ante Pascha, Bethaniam venit.*

Prope quartum Pascha.

[n] Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέ-
βησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ
πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν τὸν

[n] Joh. xi. 55. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 33. rope quar- m Pas- ha.

LOCUS. Prope Hierosolymam.

Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὴν, ἵνα, ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

ex dies nte quar- um Pas- ha.

Bethania.

[o] Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκὼς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. [p] Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

§. III. *Christus, medios inter Discipulorum ingentisque hominum multitudinis plausus, Hierosolymam pergit. Quæ ibi acta sint.*

Quinque dies ante quartum Pascha.

[q] Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ.

Bethpage, Bethania, et mons Oliveti.

[r] Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἰπών· « Ὑπά-

[o] Joh. xii. 1.
[p] Joh. xii. 9—11.
[q] Joh. xii. 12, 13.
[r] Luc. xix. 29—35.

TEMPUS. A.D. 33. Quinque dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Bethpage, Bethania, et mons Oliveti.

γετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσπο-
" ρευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
" οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες
" αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ·
" Διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ· Ὅτι ὁ Κύ-
" ριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει." Ἀπελθόντες δὲ οἱ
ἀπεσαλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· Λυόντων
δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς
αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ εἶπον· Ὁ
Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν
πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιῤῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ
ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν·
[s] καθώς ἐσι γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ
Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται, καθήμενος
ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ
Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ
γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρ-
τύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτι τὸν
Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐ-
τῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι
τὸ σημεῖον. [t] Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν
ἔσρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ σοιβάδας ἔκοπ-
τον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐσρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.

Bethaniam inter et montis Oliveti descensum.

[s] Joh. xii. 14—18. [t] Marc. xi. 8.

TEMPUS.
A. D. 33.
Quinque dies ante quartum Pascha.

LOCUS.
Montis Oliveti descensus.

[u] Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τοῦ ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων· [x] καὶ ἔκραζον· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. [y] Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. [z] Καί * τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· "Λέ-
"γω ὑμῖν ὅτι, ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι
"κεκράξονται."

Montis Oliveti descensum inter et Hierosolymam.

Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ, λέγων· "Ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε ἐν
"τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν
"δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Ὅτι ἥξουσιν
"ἡμέραι ἐπί σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου
"χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συν-
"έξουσί σε πάντοθεν· καὶ ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ
"τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον
"ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπι-
"σκοπῆς σου."

* Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. Joh. xii. 19.

u Luc. xix. 37.
x Joh. xii. 13.
y Marc. xi. 10.
z Luc. xix. 39—44.

TEMPUS. A.D. 33. Quinque dies ante quartum Pafcha.

LOCUS. Hierofolyma.

[a] Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγεσα· Τίς ἐςιν ἕτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐςιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας. [b] Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ ϗ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ϗ ἐθεράπευσεν αὐτὲς. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς ϗ οἱ Γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τὲς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ϗ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ, ἠγανάκτησαν· καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀκούεις τί ἕτοι λέγεσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· "Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, "Ὅτι ἐκ ςόματος νηπίων ϗ θηλαζόντων κατηρ-"τίσω αἶνον;"

[c] Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τ̃ ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι ἒν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τ̃ Γαλιλαίας, ϗ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται Φίλιππος, ϗ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· ϗ πάλιν Ἀνδρέας ϗ Φίλιππος λέγεσι τῷ Ἰησε̃. Ὁ δὲ Ἰησε̃ς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, λέγων· "Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς "τ̃ ἀνθρώπε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ "ὁ κόκκος τ̃ σίτε πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, "αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν "καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ

[a] Matth. xxi. 10, 11. [b] Matth. xxi. 14—16.
[c] Joh. xii. 20—36.

TEMPUS. A.D. 33. Quinque dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma.

" ἀπολέσει αὐτήν· ϗ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτȣ̃ " ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει " αὐτήν. Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολȣ-" θείτω· ϗ ὅπȣ εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ " ἐμὸς ἔςαι· καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει " αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ ψυχή μου τετά-" ρακται· ϗ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς " ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν " ὥραν ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σȣ τὸ ὄνομα." Ἦλθεν ȣ̃ν φωνὴ ἐκ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃· Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. Ὁ ȣ̃ν ὄχλος, ὁ ἑςὼς ϗ ἀκȣ́σας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι. Ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ϗ εἶπεν· " Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ " δι' ὑμᾶς. Νῦν κρίσις ἐςὶ τȣ̃ κόσμου τούτου· " νῦν ὁ ἄρχων τȣ̃ κόσμȣ τούτȣ ἐκβληθήσεται " ἔξω. Κἀγὼ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάν-" τας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν." Τȣ̃το δὲ ἔλεγε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκȣ́σαμεν ἐκ τοῦ νόμȣ ὅτι ὁ Χριςὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τȣ̃ ἀνθρώπȣ; τίς ἐςιν ȣ̃τος ὁ υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπου; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ " φῶς μεθ' ὑμῶν ἐςι· περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς " ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ " περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ȣ̓κ οἶδε πȣ̃ ὑπάγει.

TEMPUS. A.D. 33. Quinque dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma.

"Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα "υἱοὶ φωτὸς γένησθε." Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ [d] ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα, [e] καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. Bethania.

[f] Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν· "Ὁ πιστεύων εἰς "ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμ-"ψαντά με. Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν "πέμψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλή- Hierosolyma.

[d] Marc. xi. 11. [e] Matth. xxi. 17.
[f] Joh. xii. 37. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 33. Quinque dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma.

“ λυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκο-
“ τίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν
“ ῥημάτων, καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν·
“ οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα
“ σώσω τὸν κόσμον. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ
“ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα
“ αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐ-
“ τὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ
“ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός
“ μοι ἐντολὴν ἔδωκε τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. Καὶ
“ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. Ἃ
“ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ Πατὴρ,
“ οὕτω λαλῶ.”

§. 112. *Ficus infructuosa. Templum expurgatum.*

Quatuor dies ante quartum Pascha.

Bethaniam inter et Hierosolymam.

[g] Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασε. Καὶ ἰδὼν συκῆν μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει τὶ ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ᾽ αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· “ Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα “ μηδεὶς καρπὸν φάγοι.” Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Hierosolyma: Templum.

Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τρα-

[g] Marc. xi. 12—17.

TEMPUS. A.D. 33. Quatuor dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

πέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς, κατέστρεψε· καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τὶς διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς· "Οὐ γέγραπται· Ὅτι ὁ "οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι "τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπή-"λαιον λῃστῶν." [h] Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων. [i] Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.

§. 113. *Discipuli Ficum penitus exaruisse observant.*

Tres dies ante quartum Pascha.

Bethaniam inter et Hierosolymam.

[k] Καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Ῥαββὶ, ἴδε, ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· "Ἔχετε πίστιν Θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω "ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἄρθητι, "καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ "ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέ-"γει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. Διὰ τοῦτο "λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι "αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε· καὶ ἔσται

h Luc. xix. 47. *ad fin.*
i Marc. xi. 19.
k Marc. xi. 20—26.

EMPUS. A.D. 33. es dies te quartam Pascha.

LOCUS. Bethaniam inter et Hierosolymam.

" ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφί-
" ετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ
" ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παρα-
" πλώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ
" ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ
" παραπλώματα ὑμῶν."

§. 114. *Christo sermo habitus cum summis Sacerdotibus, Scribis, et Senioribus, in Templo.*

Hierosolyma: Templum.

[l] Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ [m] διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εὐαγγελιζομένου, [n] ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ Πρεσβύτεροι· καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα ταῦτα ποιῇς; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
" Ἐπερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀπο-
" κρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
" ταῦτα ποιῶ. Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐ-
" ρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι."
Καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκρι-

l Marc. xi. 27. m Luc. xx. 1.
n Marc. xi. 27. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

θέντες λέγουσι τῷ Ἰησοῦ· Οὐκ οἴδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· "Οὐδὲ ἐγὼ "λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ."

[o] Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· "[p] Ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν "τῷ πρώτῳ εἶπε· Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐρ-"γάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς "εἶπεν· Οὐ θέλω. Ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς "ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν "ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἐγὼ, κύ-"ριε. Καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε "τὸ θέλημα τοῦ πατρός;" Λέγουσιν αὐτῷ· Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἀμὴν λέγω "ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν "ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἦλθε γὰρ "πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ "ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι "ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμε-"λήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ."

"Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπός "τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπε-"λῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν "ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ "ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. [q] Καὶ "ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον,

[o] Marc. xii. 1. [p] Matth. xxi. 28—33.
[q] Luc. xx. 10—17.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" ἵνα ἀπὸ τȣ͂ καρπȣ͂ τȣ͂ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ·
" οἱ δὲ γεωργοὶ, δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν
" κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δȣ͂λον·
" οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες,
" ἐξαπέστειλαν κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι
" τρίτον· οἱ δὲ καὶ τȣ͂τον τραυματίσαντες ἐξέ-
" βαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τȣ͂ ἀμπελῶνος· Τί
" ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μȣ τὸν ἀγαπητόν·
" ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται. Ἰδόντες
" δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτȣ̀ς,
" λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε,
" ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κλη-
" ρονομία. Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τȣ͂ ἀμ-
" πελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς
" ὁ κύριος τȣ͂ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει
" τȣ̀ς γεωργοὺς τȣ́τους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα
" ἄλλοις." Ἀκούσαντες δὲ εἶπον· Μὴ γένοιτο.
Ὁ δὲ, ἐμβλέψας αὐτοῖς, εἶπε· " Τί οὖν ἐστι τὸ
" γεγραμμένον τοῦτο; Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν
" οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
" γωνίας· [r] παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι
" θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Διὰ τοῦτο
" λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασι-
" λεία τȣ͂ Θεȣ͂, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τȣ̀ς
" καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον

[r] Matth. xxi. 42—44.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS Hierosolyma: Templum.

“ τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ’ ὃν δ’ ἂν πέσῃ, “ λικμήσει αὐτόν.” [s] Καὶ ἐζήτησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

[t] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων· “ Ὡμοιώθη ἡ βα- “ σιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποί- “ ησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε τοὺς δού- “ λους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς “ γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέ- “ στειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· Εἴπατε τοῖς κε- “ κλημένοις· Ἰδού, τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ “ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα “ ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ ἀμελή- “ σαντες, ἀπῆλθον· ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ “ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποί, κρα- “ τήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν, καὶ ἀπέ- “ κτειναν. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη· “ καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε “ τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέ- “ πρησε. Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν “ γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν “ ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν,

[s] Luc. xx. 19. [t] Matth. xxii. 1—14.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

"καὶ ὅσες ἂν εὕρητε καλέσατε εἰς τὲς γάμες. "Καὶ ἐξελθόντες οἱ δῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς "συνήγαγον πάντας ὅσες εὗρον, πονηρούς τε κὴ "ἀγαθές· κὴ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. "Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τὲς ἀνα-"κειμένες, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον "ἔνδυμα γάμε· καὶ λέγει αὐτῷ· Ἑταῖρε, πῶς "εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ "ἐφιμώθη. Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς δια-"κόνοις· Δήσαντες αὐτῦ πόδας κὴ χεῖρας, ἄρατε "αὐτὸν, κὴ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· "ἐκεῖ ἔςαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶ ὀδόν-"των. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκ-"λεκτοί."

§. 115. *Pharisæi, et Herodiani, Sadducæi simul, et quidam e Pharisæis, qui Scriba erat, Christum interrogant. Christus vicissim interrogat Pharisæos.*

[u] Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. Καὶ ἀποςέλλεσιν αὐτῷ τὲς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶ Ἡρωδιανῶν, [x] ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγε, εἰς τὸ παραδῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ κὴ τῇ ἐξεσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· [y] Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν

[u] Matth. xxii. 15, 16. [x] Luc. xx. 20, 21.
[y] Matth. xxii. 16—21.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε· "Τί με πειράζετε, ὑπο-"κριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήν-"σου." Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· "Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ "ἐπιγραφή;" Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς· "Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καί-"σαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ." [z] Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ, θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν, [a] καὶ ἀφέντες αὐτὸν, ἀπῆλθον.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ

[z] Luc. xx. 26. [a] Matth. xxii. 22—29.

[T]EMPUS. [A].D. 33. [Tre]s dies [ant]e quar-[ta]m Paf-[cha].

LOCUS. Hierofolyma: Templum.

ἔσχον αὐτήν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· „ Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, „ μηδὲ τὴν δύναμιν τȣ̃ Θεȣ̃. [b] Οἱ υἱοὶ τȣ̃ αἰῶ-„ νος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται· οἱ „ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν, „ καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, ȣ̃τε γαμȣ̃-„ σιν, οὔτε ἐκγαμίσκονται. Οὔτε γὰρ ἀπο-„ θανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι· καὶ „ υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. „ [c] Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ „ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τȣ̃ βάτου „ ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, λέγων· Ἐγὼ ὁ Θεὸς „ Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰα-„ κώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ Θεὸς „ ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε." [d] Καὶ ἀκȣ́σαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκȣ́σαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδȣκαίȣς, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων· Διδάσκαλε, [e] ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· „ Ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν· Ἄκουε Ἰσ-„ ραὴλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι·

[b] Luc. xx. 34—36. [c] Marc. xii. 26, 27.
[d] Matth. xxii. 33—36. [e] Marc. xii. 28—31.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" ϗ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης
" τῆς καρδίας σȣ, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σȣ, ϗ ἐξ
" ὅλης τῆς διανοίας σȣ, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου.
" Αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ δευτέρα ὁμοία,
" αὕτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
" [f] Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νό-
" μος ϗ οἱ προφῆται κρέμανται." [g] Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γραμματεύς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐςι Θεὸς, ϗ ȣ̓κ ἔςιν ἄλλος πλὴν αὐτȣ̃. Καὶ τὸ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, πλεῖόν ἐςι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· " Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ
" Θεȣ̃."

[h] Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτȣ̀ς ὁ Ἰησȣ̃ς, λέγων· " Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τȣ̃
" Χριςȣ̃; τίνος υἱός ἐςι;" Λέγȣσιν αὐτῷ· Τοῦ Δαβίδ. Λέγει αὐτοῖς· " Πῶς ȣ̃ν Δαβὶδ ἐν πνεύ-
" ματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων· Εἶπεν ὁ
" Κύριος τῷ Κυρίῳ μȣ· Κάθȣ ἐκ δεξιῶν μȣ, ἕως
" ἂν θῶ τȣ̀ς ἐχθρȣ́ς σȣ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σȣ.

[f] Matth. xxii. 40. [g] Marc. xii. 32—34.
[h] Matth. xxii. 41. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 32. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς
" αὐτȣ̃ ἐςι;" Καὶ ȣ̓δεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ȣ̓κέτι.

§. 116. *Christus, discipulis et magna hominum turba audientibus, Scribas et Pharisæos divina quadam eloquentia coram redarguit.*

[i] Τότε ὁ Ἰησȣ̃ς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, λέγων· " Ἐπὶ τῆς Μωσέως
" καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς ϗ οἱ Φα-
" ρισαῖοι. Πάντα ȣ̃ν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τη-
" ρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα
" αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγȣσι γὰρ, ϗ οὐ ποιȣ̃σι.
" Δεσμεύȣσι γὰρ φορτία βαρέα ϗ δυσβάςακτα,
" ϗ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τȣ̀ς ὤμȣς τ̃ ἀνθρώπων· τῷ
" δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά·
" Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ
" θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. Πλατύνȣσι δὲ τὰ
" φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνȣσι τὰ κράσ-
" πεδα τ̃ ἱματίων αὐτῶν· φιλȣ̃σί τε τὴν πρω-
" τοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, ϗ τὰς πρωτοκαθε-
" δρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τȣ̀ς ἀσπασμȣ̀ς
" ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ϗ καλεῖσθαι ὑπὸ τ̃ ἀνθρώ-
" πων, Ῥαββὶ, Ῥαββί. Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε

[i] Matth. xxiii. 1. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" Ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ
" Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. Καὶ
" πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς
" γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
" Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν
" ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν,
" ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν,
" ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν,
" ὑψωθήσεται. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ
" Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰ-
" κίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευ-
" χόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον
" κρίμα. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φα-
" ρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν
" τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ
" οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε
" εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φαρι-
" σαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι περιάγετε τὴν θά-
" λασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσ-
" ήλυτον· καὶ, ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν
" γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ
" τυφλοὶ, οἱ λέγοντες· Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ,
" οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ
" ναοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μεί-
" ζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν
" χρυσόν; Καί· Ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσια-

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Hierofolyma: Templum.

" ϛηρίῳ, οὐδέν ἐϛιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ
" τῷ ἐπάνω αὐτȣ͂, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί·
" τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαϛήριον τὸ
" ἁγιάζον τὸ δῶρον; Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυ-
" σιαϛηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς
" ἐπάνω αὐτȣ͂. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμ-
" νύει ἐν αὐτῷ, ϗ ἐν τῷ κατοικȣ͂ντι αὐτόν. Καὶ
" ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ
" τȣ͂ Θεοῦ, καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.
" Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι, ὑπο-
" κριταί· ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, ϗ τὸ
" ἄνηθον, ϗ τὸ κύμινον· ϗ ἀφήκατε τὰ βαρύ-
" τερα τȣ͂ νόμȣ, τὴν κρίσιν, ϗ τὸν ἔλεον, καὶ τὴν
" πίϛιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφι-
" έναι. Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώ-
" νωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. Οὐαὶ
" ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί·
" ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τȣ͂ ποτηρίȣ καὶ τῆς
" παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμȣσιν ἐξ ἁρπαγῆς ϗ
" ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶ-
" τον τὸν ἐντὸς τȣ͂ ποτηρίȣ ϗ τῆς παροψίδος, ἵνα
" γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. Οὐαὶ
" ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί·
" ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵ-
" τινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ
" γέμȣσιν ὀϛέων νεκρῶν, ϗ πάσης ἀκαθαρσίας.

Q

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" Οὕτω ϗ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀν-
" θρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεςοί ἐςε ὑποκρί-
" σεως ϗ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς ϗ
" Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς
" τάφȣς τ̃ προφητῶν, ϗ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τ̃
" δικαίων· καὶ λέγετε· Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις
" τ̃ πατέρων ἡμῶν, ȣ̓κ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν
" ἐν τῷ αἵματι τ̃ προφητῶν. Ὥςε μαρτυρεῖτε
" ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐςε τ̃ φονευσάντων τοὺς προ-
" φήτας. Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τ̃
" πατέρων ὑμῶν. Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν,
" πῶς φύγητε ἀπὸ τ̃ κρίσεως τῆς γεέννης; Διὰ
" τοῦτο, ἰδȣ̀, ἐγὼ ἀποςέλλω πρὸς ὑμᾶς προ-
" φήτας, ϗ σοφȣ̀ς, ϗ γραμματεῖς· ϗ ἐξ αὐτῶν
" ἀποκτενεῖτε ϗ ςαυρώσετε, ϗ ἐξ αὐτῶν μαςι-
" γώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, ϗ διώξετε
" ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς
" πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς,
" ἀπὸ τ̃ αἵματος Ἄβελ τ̃ δικαίȣ, ἕως τ̃ αἵμα-
" τος Ζαχαρίȣ υἱȣ̃ Βαραχίȣ, ὃν ἐφονεύσατε με-
" ταξὺ τ̃ ναȣ̃ καὶ τ̃ θυσιαςηρίȣ. Ἀμὴν λέγω
" ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τ̃ γενεὰν ταύτην.
" Ἱερȣσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνȣσα τȣ̀ς
" προφήτας, καὶ λιθοβολȣ̃σα τȣ̀ς ἀπεςαλμένȣς
" πρὸς αὐτὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν
" τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

" νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, ϰαὶ οὐκ ἠθε-
" λήσατε; Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρη-
" μος. Λέγω γὰρ ὑμῖν· Οὐ μή με ἴδητε ἀπ'
" ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
" ἐν ὀνόματι Κυρίου."

§. 117. *Christus viduæ mulieris munusculum amplis divitum muneribus anteponit.*

Gazophylacium in Templo.

[k] Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς·
" Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
" πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ
" γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύ-
" οντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως
" αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον
" αὐτῆς."

[k] Marc. xii. 41. *ad fin.*

§. 118. *Christus, e Templo ultimum egressus, ejus eversionem prædicit. Idem, in Oliveti monte sedens, quatuor e suis discipulis edocet, quænam futura essent signa adventus sui, ad exscindendos Judæos, et finiendam dispensationem Mosaïcam.*

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma.

[l] Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐ-
τῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε ποτα-
ποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ ὁ Ἰησοῦς
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· "Βλέπεις ταύτας τὰς
"μεγάλας οἰκοδομάς; [m] ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν
"αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ κατα-
"λυθήσεται."

Mons Oliveti.

[n] Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν
κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν
Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας·
Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον
ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ
Ἰησοῦς, ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν· "Βλέ-
"πετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. [o] Πολλοὶ γὰρ
"ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ἐγώ
"εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι· [p] καὶ
"ὁ καιρὸς ἤγγικε. Μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω
"αὐτῶν. Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκα-

l Marc. xiii. 1, 2.
m Luc. xxi. 6.
n Marc. xiii. 3—5.
o Matth. xxiv. 5.
p Luc. xxi. 8—11.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" ταϛασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γε-
" νέσθαι πρῶτον· ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος."
Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· " Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ
" ἔθνος, ϗ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· σεισμοί τε
" μεγάλοι κατὰ τόπους, ϗ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ
" ἔσονται· φόβητρά τε ϗ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ με-
" γάλα ἔϛαι. [q] Ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα. [r] Πρὸ
" δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς
" χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς
" συναγωγὰς ϗ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασι-
" λεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου.
" Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. Θέσθε οὖν
" εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾷν ἀπολο-
" γηθῆναι. Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν ϛόμα ϗ σο-
" φίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντι-
" ϛῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. [s] Καὶ
" τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί. [t] Παρα-
" δώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, ϗ πα-
" τὴρ τέκνον· ϗ ἐπαναϛήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς,
" ϗ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισού-
" μενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. [u] Καὶ
" θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.
" [x] Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται,
" καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πλη-

q Marc. xiii. 9.
r Luc. xxi. 12—15.
s Matth. xxiv. 10.
t Marc. xiii. 12, 13.
u Luc. xxi. 18.
x Matth. xxiv. 11—18.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha. | LOCUS. Mons Oliveti.

" θυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη
" τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
" σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐ-
" αγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς
" μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ
" τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρη-
" μώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου,
" ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·)
" τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη·
" ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ
" τῆς οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρε-
" ψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. [y] Ὅτι
" ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι
" πάντα τὰ γεγραμμένα. [z] Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν
" γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις, ἐν ἐκεί-
" ναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ
" γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαβ-
" βάτῳ. [a] Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι
" θλίψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ᾽ ἀρχῆς κτί-
" σεως ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ
" γένηται. [b] Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας,
" καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη·
" καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι
" πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. [c] Καὶ εἰ μὴ ἐκο-

[y] Luc. xxi. 22.
[z] Matth. xxiv. 19, 20.
[a] Marc. xiii. 19.
[b] Luc. xxi. 24.
[c] Matth. xxiv. 22—29.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" λοϐώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη
" πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τὰς ἐκλεκτὰς κολοϐωθή-
" σονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν τις ὑμῖν
" εἴπῃ· Ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριςὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιςεύ-
" σητε. Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριςοι καὶ
" ψευδοπροφῆται, κ) δώσουσι σημεῖα μεγάλα κ)
" τέρατα, ὥςε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τὰς
" ἐκλεκτούς. Ἰδοὺ, προείρηκα ὑμῖν. Ἐὰν ὖν
" εἴπωσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐςί· μὴ ἐξ-
" έλθητε. Ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιςεύ-
" σητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀςραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ
" ἀνατολῶν, κ) φαίνεται ἕως δυσμῶν, ὕτως ἔςαι
" κ) ἡ παρουσία τȣ̃ υἱȣ̃ τȣ̃ ἀνθρώπȣ. Ὅπȣ γὰρ
" ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.
" Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων
" ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, κ) ἡ σελήνη οὐ δώσει
" τὸ φέγγος αὐτῆς, κ) οἱ ἀςέρες πεσȣ̃νται ἀπὸ τȣ̃
" ὐρανȣ̃. [d] Καὶ ἔςαι [e] ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν
" ἐν ἀπορίᾳ, ἠχȣ́σης θαλάσσης κ) σάλȣ· ἀπο-
" ψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόϐȣ κ) προσδοκίας
" τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκȣμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις
" τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. [f] Καὶ τότε φανή-
" σεται τὸ σημεῖον τȣ̃ υἱοῦ τȣ̃ ἀνθρώπου ἐν τῷ
" οὐρανῷ· κ) τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς
" γῆς, κ) ὄψονται τὸν υἱὸν τȣ̃ ἀνθρώπȣ ἐρχόμενον

[d] Luc. xxi. 25. [e] Luc. xxi. 25, 26.
[f] Matth. xxiv. 30, 31.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

“ ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανȣ̃, μετὰ δυνάμεως ϗ “ δόξης πολλῆς. Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους “ αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ “ ἐπισυνάξȣσι τȣ̀ς ἐκλεκτȣ̀ς αὐτȣ̃ ἐκ τῶν τεσσά- “ ρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων ȣ̓ρανῶν ἕως ἄκρων αὐ- “ τῶν.

“ [g] Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύ- “ ψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι “ ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

“ [h] Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· “ ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, ϗ “ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέ- “ ρος. Οὕτω ϗ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦ- “ τα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις [i] ἡ “ βασιλεία τοῦ Θεȣ̃. [k] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ “ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα “ γένηται. Ὁ ȣ̓ρανὸς ϗ ἡ γῆ παρελεύσονται, “ οἱ δὲ λόγοι μȣ οὐ μὴ παρέλθωσι. [l] Περὶ δὲ “ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ϗ τῆς ὥρας ȣ̓δεὶς οἶδεν, ȣ̓δὲ οἱ “ ἄγγελοι οἱ ἐν ȣ̓ρανῷ, ȣ̓δὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πα- “ τήρ. [m] Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, ȣ̔́τως “ ἔσται ϗ ἡ παρȣσία τοῦ υἱȣ̃ τοῦ ἀνθρώπȣ. Ὥσπερ “ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατα- “ κλυσμȣ̃ τρώγοντες ϗ πίνοντες, γαμȣ̃ντες καὶ

[g] Luc. xxi. 28.
[h] Matth. xxiv. 32, 33.
[i] Luc. xxi. 31.
[k] Matth. xxiv. 34, 35.
[l] Marc. xiii. 32.
[m] Matth. xxiv. 37—41.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε
" εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ
" κατακλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ
" ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο
" ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται,
" καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι·
" μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.
" [n] Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν
" ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ
" μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς
" ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὡς παγὶς γὰρ ἐπε-
" λεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσ-
" ωπον πάσης τῆς γῆς.

" [o] Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ
" κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε,
" ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ
" κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν
" εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο
" καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε
" ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

" [p] Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν
" αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ
" ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο
" ἵνα γρηγορῇ. [q] Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος
" καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς

[n] Luc. xxi. 34, 35.
[o] Matth. xxiv. 42—44.
[p] Marc. xiii. 34.
[q] Matth. xxiv. 45. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha. LOCUS. Mons Oliveti.

" θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν
" ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλ-
" θὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
" Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρ-
" χουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ
" ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
" Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· καὶ ἄρξηται τύπ-
" τειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν
" μεθυόντων· ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν
" ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γι-
" νώσκει· καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος
" αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ
" κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [r] Γρηγο-
" ρεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰ-
" κίας ἔρχεται, ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτορο-
" φωνίας, ἢ πρωΐ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς
" καθεύδοντας. Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω,
" Γρηγορεῖτε.

" [s] Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
" δέκα παρθένοις, αἵτινες, λαβοῦσαι τὰς λαμ-
" πάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμ-
" φίου. Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ
" πέντε μωραί. Αἵτινες μωραὶ, λαβοῦσαι τὰς
" λαμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ᾽ ἑαυτῶν
" ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς
" ἀγγείοις αὐτῶν, μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

[r] Marc. xiii. 35. *ad fin.* [s] Matth. xxv. 1—30.

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίȣ, ἐνύςαξαν πᾶσαι
" καὶ ἐκάθευδον. Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέ-
" γονεν· Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται· ἐξέρχεσθε
" εἰς ἀπάντησιν αὐτȣ̃. Τότε ἠγέρθησαν πᾶ-
" σαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, ϗ ἐκόσμησαν τὰς
" λαμπάδας αὐτῶν. Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρο-
" νίμοις εἶπον· Δότε ἡμῖν ἐκ τȣ̃ ἐλαίȣ ὑμῶν, ὅτι
" αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. Ἀπεκρίθη-
" σαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι· Μήποτε οὐκ
" ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
" πρὸς τοὺς πωλοῦντας, ϗ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.
" Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ
" νυμφίος, ϗ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτȣ̃ εἰς
" τȣ̀ς γάμȣς, ϗ ἐκλείσθη ἡ θύρα. Ὕςερον δὲ
" ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι·
" Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκρι-
" θεὶς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.
" Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν
" ȣ̓δὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπȣ ἔρ-
" χεται.

" Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε
" τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ
" ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ϗ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τά-
" λαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάςῳ κατὰ τὴν
" ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. Πο-
" ρευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργά-
" σατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τά-

TEMPUS. A.D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" λαντα. Ὡσαύτως ϗ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ " αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελ- " θὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, ϗ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύ- " ριον ȣ̓ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν " ἔρχεται ὁ κύριος ? δούλων ἐκείνων, ϗ συναίρει " μετ' αὐτῶν λόγον. Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ " πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα " πέντε τάλαντα, λέγων· Κύριε, πέντε τά- " λαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τά- " λαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ " κύριος αὐτȣ̃· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιςέ· ἐπὶ " ὀλίγα ἦς πιςὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταςήσω· " εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίȣ σȣ. Προσ- " ελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν, εἶπε· " Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, " ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη " αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ " πιςέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιςὸς, ἐπὶ πολλῶν σε " καταςήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν ȣ̓ κυρίου " σȣ. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰ- " ληφὼς, εἶπε· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ " ἄνθρωπος, θερίζων ὅπȣ ȣ̓κ ἔσπειρας, ϗ συν- " άγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· ϗ φοβηθεὶς, ἀπ- " ελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σȣ ἐν τῇ γῇ· ἴδε, " ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ " εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ᾔδεις " ὅτι θερίζω ὅπȣ ȣ̓κ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" οὐ διεσκόρπισα; ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύ-
" ριόν μου τοῖς τραπεζίταις· καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομι-
" σάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ'
" αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ
" δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθή-
" σεται, καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ
" ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
" τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ
" ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
" τῶν ὀδόντων."

§. 119. *Describit Christus, quid extremo die futurum sit. Quid Christus toto hujus hebdomadis tempore egerit.*

" [t] Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
" δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ'
" αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ.
" Καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα
" τὰ ἔθνη· καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων,
" ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ
" τῶν ἐρίφων. Καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ
" δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε
" ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε
" οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομή-
" σατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ
" καταβολῆς κόσμου. Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώ-

[t] Matth. xxv. 31. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" κατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, ϗ ἐποτίσατέ με·
" ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· γυμνὸς, καὶ
" περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ
" με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με.
" Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέ-
" γοντες· Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, ϗ
" ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν;
" Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, ϗ συνηγάγομεν;
" ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβάλομεν; Πότε δέ σε
" εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν
" πρός σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ
" αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε
" ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τ ἐλαχίστων, ἐμοὶ
" ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων·
" Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ
" τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ
" τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ
" οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ
" ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγά-
" γετέ με· γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀ-
" σθενὴς ϗ ἐν φυλακῇ, ϗ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.
" Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ ϗ αὐτοὶ, λέγοντες·
" Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα,
" ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ,
" καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθή-
" σεται αὐτοῖς, λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ'
" ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Mons Oliveti.

"οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὗ-
"τοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν
"αἰώνιον."

[u] Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

§. 120. *Quæ peracta sunt quarto illius hebdomadis die, quo Christus crucifixus est.*

Duo dies ante quartum Pascha.

LOCUS. Bethania.

[x] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
"Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνε-
"ται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ
"σταυρωθῆναι."

Τότε συνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα· καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ, καὶ ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον δὲ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, [y] ἐποίησαν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς

[u] Luc. xxi. 37. *ad fin.* [x] Matth. xxvi. 1—6.
[y] Joh. xii. 2, 3.

TEMPUS. A. D. 33. Duo dies ante quartum Pafcha.

LOCUS. Bethania.

ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. [z] Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν. [a] Λέγει οὖν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· "Ἄφες αὐτήν· τοὺς πτω-"χοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ "δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. [b] Ὃ εἶχεν αὕτη, "ἐποίησε· προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς "τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν "κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσ-"μον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνη-"μόσυνον αὐτῆς."

Hierofolyma.

[c] Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς τὸ, πῶς αὐτὸν παρα-

[z] Matth. xxvi. 8. [a] Joh. xii. 4—8.
[b] Marc. xiv. 8, 9. [c] Luc. xxii. 3—5.

TEMPUS. A. D. 33. Duo dies ante quartum Pascha.

δῶ αὐτοῖς. Καὶ [d] εἶπε· Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. [e] Καὶ ἐξωμολόγησε· καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

LOCUS. Hierosolyma.

[d] Matth. xxvi. 15. [e] Luc. xxii. 6.

FINIS PARTIS QUINTÆ.

PARS VI.

QUÆ ACTA SUNT PER TRES DIES, A DIE QUO QUARTUM PASCHA OCCISUM EST, AD USQUE FINEM DIEI QUI RESURRECTIONEM PRÆCESSIT.

§. 121. *Christus ad celebrandum Pascha sese accingit.*

TEMPUS. [a]ΤΗι δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων, [b]ἐν ᾗ ἔδει θύ- LOCUS.
A.D. 33. εσθαι τὸ πάσχα, [c]προσῆλθον οἱ μαθη- Bethania.
Dies ante quartum Pascha. ταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; [d]Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών· "[e]Ὑπάγετε εἰς "τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κε-"ράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ. "Καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, "ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστι τὸ κατά-"λυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου "φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον μέγα

[a] Matth. xxvi. 17.
[b] Luc. xxii. 7.
[c] Matth. xxvi. 17.
[d] Luc. xxii. 8.
[e] Marc. xiv. 13—16.

TEMPUS. A.D. 33. Dies ante quartum Pascha. — LOCUS. Bethania.

" ἐςρωμένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν." Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτȣ, ϗ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, ϗ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· ϗ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

§. 122. *Christus cum duodecim discipulis discumbit. Exoritur inter duodecim discipulos ambitiosa contentio.*

Quartum Pascha. — Hierosolyma.

[f] Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο [ὁ Ἰησοῦς] μετὰ τῶν δώδεκα. [Καὶ] [g] εἰδὼς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτȣ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τȣ κόσμȣ τούτȣ πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τȣς ἰδίȣς τȣς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτȣ́ς. [h] Καὶ εἶπε πρὸς αὐτȣ́ς· " Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τȣ̃το τὸ πάσχα " φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τȣ με παθεῖν. Λέγω " γὰρ ὑμῖν, ὅτι ȣ̓κέτι ȣ̓ μὴ φάγω ἐξ αὐτȣ, ἕως " ὅτȣ πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τȣ Θεȣ."

[i] Καὶ δείπνȣ γενομένȣ, * [k] ἐγένετο φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. [l] Εἰδὼς [ȣ̓̃ν] ὁ Ἰησȣ̃ς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ Πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, ϗ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε,

* δείπνȣ γενομένȣ] Intellige, cum tempus cœnæ jam advenisset; vel, statim in cœnæ principio. Eandem vim participii γενόμενος vid. in Joh. xxi. 4. Luc. iv. 42. et alibi.

[f] Matth. xxvi. 20.
[g] Joh. xiii. 1.
[h] Luc. xxii. 15, 16.
[i] Joh. xiii. 2.
[k] Luc. xxii. 24.
[l] Joh. xiii. 3—12.

TEMPUS. A. D. 33. Quartum Pascha. LOCUS. Hierosolyma.

κ̀ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ τȣ̃ δείπνȣ, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· κ̀, λαϐὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν. Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τȣ̀ς πόδας τῶν μαθητῶν, κ̀ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· κ̀ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησȣ̃ς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ ȣ̓κ "οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα." Λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μȣ εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Ἐὰν "μὴ νίψω σε, ȣ̓κ ἔχεις μέρος μετ' ἐμȣ̃." Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τȣ̀ς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Ὁ λελȣμένος οὐ χρείαν "ἔχει ἢ τȣ̀ς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς "ὅλος· κ̀ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' ȣ̓χὶ πάν-"τες." Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τȣ̃το εἶπεν· "Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε." Ὅτε οὖν ἔνιψε τȣ̀ς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαϐε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· "Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; [m] Οἱ βασιλεῖς "τῶν ἐθνῶν κυριεύȣσιν αὐτῶν· καὶ οἱ ἐξȣσιά-"ζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλȣ̃νται. Ὑμεῖς δὲ "οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω "ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ δια-

[m] Luc. xxii. 25—27.

TEMPUS. A. D. 33. Quartum Pascha.

LOCUS. Hierosolyma.

" κονῶν. Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ
" διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν
" μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. [n] Ὑμεῖς φωνεῖτέ
" με· Ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς
" λέγετε· εἰμὶ γάρ. Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν
" τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ
" ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας.
" Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ
" ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν
" λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐ-
" τοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐ-
" τόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποι-
" ῆτε αὐτά."

§. 123. *Christus Judæ proditionem prædicit. Discipulorum et Judæ agendi ratio.*

Nox ante crucifixionem.

" [o] Ὑμεῖς ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν
" τοῖς πειρασμοῖς μου. Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν,
" καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν·
" ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου
" ἐν τῇ βασιλείᾳ μου· καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρό-
" νων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.
" [p] Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς
" ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ
" τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ

[n] Joh. xiii. 13—17. [o] Luc. xxii. 28—31.
[p] Joh. xiii. 18—21.

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem. — LOCUS. Hierosolyma.

"τὴν πτέρναν αὐτȣ̃. Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ
"τοῦ γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιςεύσητε
"ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὁ
"λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ
"δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά
"με."

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ([q] τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰȣ́δα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ,) [r] ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν· "Ἀμὴν "ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει "με." Ἔβλεπον ȣ̃ν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. [s] Καὶ λυπȣ́μενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαςος αὐτῶν· Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; [t] Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτȣ̃ ἐν τῷ κόλπῳ τȣ̃ Ἰησȣ̃, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησȣ̃ς. Νεύει ȣ̃ν τȣ́τῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ ςῆθος τȣ̃ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐςιν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησȣ̃ς· "Ἐκεῖνός "ἐςιν ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. [u] Ὁ "μὲν υἱὸς τȣ̃ ἀνθρώπȣ ὑπάγει, καθὼς γέγραπται "περὶ αὐτοῦ· ȣ̓αὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ "ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπȣ παραδίδοται· καλὸν ἦν

[q] Joh. xiii. 2.
[r] Joh. xiii. 21, 22.
[s] Matth. xxvi. 22.
[t] Joh. xiii. 23—26.
[u] Matth. xxvi. 24.

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

" αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος." [x] Καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον δίδωσιν Ἰȣ́δᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον." Τȣ̃το δὲ ȣ̓δεὶς ἔγνω τ̃ ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. Τινὲς γὰρ ἐδόκȣν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰȣ́δας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τ̃ ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τὶ δῷ. Λαβὼν ȣ̃ν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ· Ὅτε ȣ̃ν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησȣ̃ς· "Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τ̃ ἀνθρώπȣ, καὶ " ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξ-" άσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν " ἑαυτῷ, ϗ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι " μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ " καθὼς εἶπον τοῖς Ἰȣδαίοις· Ὅτι ὅπȣ ὑπάγω " ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω " ἄρτι. Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγα-" πᾶτε ἀλλήλȣς· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα ϗ " ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλȣς. Ἐν τȣ́τῳ γνώσον-" ται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐϛε, ἐὰν ἀγάπην " ἔχητε ἐν ἀλλήλοις."

[x] Joh. xiii. 26—35.

§. 124. *Christus Apostolis lapsum Petri et commune reliquorum Apostolorum periculum prædicit.*

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

[y] Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὅπου "ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστε-"ρον δὲ ἀκολουθήσεις μοι." Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπέρ σου θήσω. [z] Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Πάντες ὑμεῖς σκανδα-"λισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέ-"γραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ "διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. "Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς "τὴν Γαλιλαίαν." Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. [a] Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· "Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ Σατανᾶς "ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· "ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ "πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς "ἀδελφούς σου." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. Ὁ δὲ εἶπε· "Λέγω σοι, Πέτρε, "[b] ὅτι σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς

[y] Joh. xiii. 36, 37.
[z] Matth. xxvi. 31—33.
[a] Luc. xxii. 31—34.
[b] Marc. xiv. 30, 31.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

“ ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.” Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

[c] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· “Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς “ ἄτερ βαλαντίου, καὶ πήρας, καὶ ὑποδημάτων, “ μή τινος ὑστερήσατε;” Οἱ δὲ εἶπον· Οὐδενός. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς· “ Ἀλλὰ νῦν, ὁ ἔχων βαλάν-“ τιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, “ πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω “ μάχαιραν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ “ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοὶ, τό· Καὶ “ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ γὰρ τὰ περὶ “ ἐμοῦ τέλος ἔχει.” Οἱ δὲ εἶπον· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· “ Ἱκα-“ νόν ἐστι.”

§. 125. *Christus in corporis sui crucifixi memoriam, Panis comestionem et Vini potionem instituit.*

[d] Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε· “ Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ “ σῶμά μου, [e] τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο “ ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.”

[c] Luc. xxii. 35—38. [d] Matth. xxvi. 26.
[e] Luc. xxii. 19.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

[f] Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον [g] μετὰ τὸ δειπνῆσαι, [h] καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· “ Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· * τοῦτο γάρ ἐστι τὸ “ αἷμά μȣ, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολ- “ λῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

“ [i] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, [k] ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ’ “ ἄρτι ἐκ τούτȣ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλȣ, ἕως τῆς “ ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ’ ὑμῶν “ καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρός μȣ.” [l] Καὶ ἔπιον ἐξ αὐτȣ͂ πάντες.

§. 126. *Christus discipulos suos solatur.*

[Ἔλεγε δὲ ὁ Ἰησοῦς,] “ [m] Μὴ ταρασσέσθω “ ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς “ ἐμὲ πιστεύετε. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τȣ͂ Πατρός μου “ μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν· “ πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. Καὶ ἐὰν

* Aliorum Evangelistarum verba hic libet apponere, nec non Divi Pauli. “ Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθή- “ κης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον.” Marc. xiv. 24. “ Τοῦτο “ τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν “ ἐκχυνόμενον.” Luc. xxii. 20. “ Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ “ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τȣ͂το ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε, “ εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.” 1 Cor. xi. 25.

[f] Matth. xxvi. 27. [g] Luc. xxii. 20.
[h] Matth. xxvi. 27, 28. [i] Marc. xiv. 25.
[k] Matth. xxvi. 29. [l] Marc. xiv. 23.
[m] Joh. xiv. 1—31.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

“ πορευθῶ, καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν
“ ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς
“ ἐμαυτόν· ἵνα, ὅπȣ εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε.
“ Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν
“ οἴδατε.”

Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ
ὑπάγεις· ϗ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· “ Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλή-
“ θεια, ϗ ἡ ζωή· ȣ̓δεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα,
“ εἰ μὴ δι᾽ ἐμȣ̃. Εἰ ἐγνώκειτέ με, ϗ τὸν Πατέρα
“ μȣ ἐγνώκειτε ἄν· ϗ ἀπ᾽ ἄρτι γινώσκετε αὐ-
“ τὸν, ϗ ἑωράκατε αὐτόν.”

Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν
Πατέρα, ϗ ἀρκεῖ ἡμῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
“ Τοσοῦτον χρόνον μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ
“ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώ-
“ ρακε τὸν Πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον
“ ἡμῖν τὸν Πατέρα; Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν
“ τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; Τὰ ῥή-
“ ματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ᾽ ἐμαυτȣ̃ οὐ λα-
“ λῶ· ὁ δὲ Πατὴρ, ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς
“ ποιεῖ τὰ ἔργα. Πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ
“ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μὴ, διὰ
“ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι. Ἀμὴν ἀμὴν
“ λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
“ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων
“ ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν Πατέρα μȣ πο-

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierofolyma.

" ρεύομαι. Καὶ ὅ, τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνό-
" ματί μου, τȣ̃το ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ Πα-
" τὴρ ἐν τῷ Υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνό-
" ματί μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με,
" τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ ἐγὼ
" ἐρωτήσω τὸν Πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον
" δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τ̃ αἰῶνα,
" τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύ-
" ναται λαβεῖν· ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, ȣ̓δὲ γινώ-
" σκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ'
" ὑμῖν μένει, ϗ ἐν ὑμῖν ἔςαι. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς
" ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι μικρὸν,
" ϗ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεω-
" ρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, ϗ ὑμεῖς ζήσεσθε. Ἐν
" ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν
" τῷ Πατρί μȣ, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν
" ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, ϗ τηρῶν
" αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐςιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγα-
" πῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τȣ̃ Πατρός μȣ· ϗ
" ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ
" ἐμαυτόν."

Λέγει αὐτῷ Ἰȣ́δας, (ȣ̓χ ὁ Ἰσκαριώτης,) Κύ-
ριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σε-
αυτὸν, ϗ ȣ̓χὶ τῷ κόσμῳ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς,
ϗ εἶπεν αὐτῷ· " Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λό-
" γον μου τηρήσει· καὶ ὁ Πατήρ μȣ ἀγαπήσει
" αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, ϗ μονὴν

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με
" τὰς λόγȣς μȣ οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε
" ȣκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τȣ͂ πέμψαντός με Πατρός.
" Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, παρ' ὑμῖν μένων· ὁ
" δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμ-
" ψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς
" διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ
" εἶπον ὑμῖν. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν· εἰρήνην τὴν
" ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδω-
" σιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν
" ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. Ἠκȣ́σατε ὅτι ἐγὼ
" εἶπον ὑμῖν· Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς·
" εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν, ὅτι εἶπον, πο-
" ρεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα· ὅτι ὁ Πατήρ μου
" μείζων μȣ ἐστί. Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν
" γενέσθαι· ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε. Οὐκ
" ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ
" ὁ τȣ͂ κόσμȣ τούτȣ ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ ȣκ ἔχει
" ȣδέν. Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν
" Πατέρα, καὶ, καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ Πατὴρ,
" ȣ͂τω ποιῶ."

§. 127. *Christus gravissimum illum, quem cum discipulis habere cœperat, sermonem continuat.*

" [n] Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, καὶ ὁ
" Πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν

[n] Joh. xv. 1. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

" ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν
" τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα
" καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐϛε διὰ
" τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μείνατε ἐν
" ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν· καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύ-
" ναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτȣ͂, ἐὰν μὴ μείνῃ
" ἐν τῇ ἀμπέλῳ, ȣ̔́τως ȣ̓δὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ
" μείνητε. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ
" κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ,
" ȣ̔͂τος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ
" δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν
" ἐμοὶ, ἐϐλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, ϗ ἐξηράνθη·
" καὶ συνάγουσιν αὐτὰ, καὶ εἰς πῦρ βάλλȣσι,
" ϗ καίεται. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, ϗ τὰ ῥή-
" ματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτή-
" σεσθε, ϗ γενήσεται ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἐδοξ-
" άσθη ὁ Πατήρ μȣ, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε,
" ϗ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. Καθὼς ἠγάπησέ
" με ὁ Πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε
" ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. Ἐὰν τὰς ἐντολάς μȣ
" τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς
" ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τȣ͂ Πατρός μȣ τετήρηκα, καὶ
" μένω αὐτȣ͂ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα
" ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ
" χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. Αὕτη ἐϛὶν ἡ ἐντολὴ
" ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλȣς, καθὼς ἠγά-
" πησα ὑμᾶς. Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" ἔχει, ἵνα τις τ̄ ψυχὴν αὐτȣ̃ ϑῇ ὑπὲρ τ̄ φίλων
" αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μȣ ἐςὲ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα
" ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω
" δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος ȣ̓κ οἶδε τί ποιεῖ αὐτȣ̃ ὁ
" κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλȣς, ὅτι πάντα ἃ
" ἤκȣσα παρὰ τȣ̃ Πατρός μȣ ἐγνώρισα ὑμῖν.
" Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασϑε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξά-
" μην ὑμᾶς, ϗ ἔϑηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε,
" καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ·
" ἵνα, ὅ, τι ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνό-
" ματί μȣ, δῷ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν,
" ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλȣς. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς
" μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμί-
" σηκεν. Εἰ ἐκ τȣ̃ κόσμȣ ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ
" ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμȣ ȣ̓κ ἐςὲ, ἀλλ᾽
" ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τȣ̃ κόσμου, διὰ τοῦτο
" μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημονεύετε τȣ̃ λόγου
" οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔςι δȣ̃λος μείζων τȣ̃
" κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, ϗ ὑμᾶς δι-
" ώξȣσιν· εἰ τὸν λόγον μȣ ἐτήρησαν, ϗ τὸν
" ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα
" ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ
" οἴδασι τὸν πέμψαντά με. Εἰ μὴ ἦλϑον καὶ
" ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ
" πρόφασιν ȣ̓κ ἔχουσι περὶ τ̄ ἁμαρτίας αὐτῶν.
" Ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν Πατέρα μου μισεῖ.
" Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν ἐκ εἶχον· νῦν δὲ
" καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν
" Πατέρα μου. Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ
" γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν· Ὅτι ἐμί-
" σησάν με δωρεάν. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παρά-
" κλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς,
" τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς
" ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.
" Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ'
" ἐμοῦ ἐστε.

" ^{o} Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδα-
" λισθῆτε. Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς·
" ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς
" δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦ-
" τα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι ἐκ ἔγνωσαν τὸν Πα-
" τέρα ἐδὲ ἐμέ. Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,
" ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν,
" ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρ-
" χῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. Νῦν δὲ
" ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ ἐδεὶς ἐξ
" ὑμῶν ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα
" λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν
" τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω
" ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. Ἐὰν
" γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος ἐκ ἐλεύσεται
" πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν

o Joh. xvi. 1. *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν
" κόσμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ περὶ δικαιοσύνης,
" καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ
" πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι
" πρὸς τὸν Πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεω-
" ρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ
" κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέ-
" γειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.
" Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀλη-
" θείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλή-
" θειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα
" ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ
" ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ
" λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Πάντα ὅσα
" ἔχει ὁ Πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον· Ὅτι
" ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
" Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν,
" καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν
" Πατέρα."

Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλή-
λους· Τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· "Μικρὸν, καὶ
" οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ
" με·" καί· " Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν Πα-
" τέρα;" Ἔλεγον οὖν· " Τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει,
" τὸ μικρόν;" οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. Ἔγνω οὖν
ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾷν, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς· " Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων,

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

" ὅτι εἶπον· Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ
" πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν
" λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς,
" ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθή-
" σεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενή-
" σεται. Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι
" ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παι-
" δίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν
" χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον.
" Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ
" ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία,
" καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν.
" Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν.
" Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε
" τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν.
" Ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου·
" αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ
" πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελά-
" ληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν
" παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ
" περὶ τοῦ Πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ
" τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ
" οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα
" περὶ ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὁ Πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς,
" ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε
" ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. Ἐξῆλθον
" παρὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον·

TEMPUS. A. D. 32. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

“ πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι
“ πρὸς τὸν Πατέρα.” Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε, νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν ὐδεμίαν λέγεις. Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, κ̀ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιςεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· “ Ἄρτι πιςεύετε;
“ Ἰδοὺ, ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα
“ σκορπισθῆτε ἕκαςος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μό-
“ νον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ Πατὴρ
“ μετ' ἐμοῦ ἐςι. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα
“ ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν
“ ἕξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσ-
“ μον.”

§. 128. *Christi oratio.*

p Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμὺς αὐτῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, κ̀ εἶπε· “ Πά-
“ τερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱὸν,
“ ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε· καθὼς ἔδωκας
“ αὐτῷ ἐξυσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέ-
“ δωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕ-
“ τη δέ ἐςιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε
“ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέςειλας
“ Ἰησοῦν Χριςόν. Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς
“ γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα

p Joh. xvii. 1. ad fin.

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" ποιήσω. Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ, Πάτερ,
" παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν
" κόσμον εἶναι, παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ
" ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ
" κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας·
" καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι. Νῦν ἔγνωκαν
" ὅτι πάντα, ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν.
" Ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐ-
" τοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς
" ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ
" με ἀπέστειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ
" περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς
" μοι, ὅτι σοί εἰσι. Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά
" ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐ-
" τοῖς. Καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗ-
" τοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχο-
" μαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνό-
" ματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς
" ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ᾿ αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ,
" ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέ-
" δωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώ-
" λετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας· ἵνα ἡ γρα-
" φὴ πληρωθῇ. Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ
" ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν
" χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. Ἐγὼ
" δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος
" ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου,

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem. — LOCUS. Hierosolyma.

" καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. Οὐκ ἐρω-
" τῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα
" τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσ-
" μου οὐκ εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί·
" Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος
" ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας
" εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν
" κόσμον. Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυ-
" τὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀλη-
" θείᾳ. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ
" καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν
" εἰς ἐμέ· ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ, Πά-
" τερ, ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν
" ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με
" ἀπέστειλας. Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς
" μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς
" ἕν ἐσμεν. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί· ἵνα
" ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἓν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ
" κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας
" αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. Πάτερ, οὓς
" δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα, ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖ-
" νοι ὦσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν
" ἐμὴν ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ
" καταβολῆς κόσμου. Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσ-
" μος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι
" ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγνώρισα
" αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

"ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ
"ἐν αὐτοῖς."

§. 129. *Christi Agonia in Gethsemane.*

[q] Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον [r] πέραν τοῦ χειμάῤῥου τῶν Κέδρων, [s] εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. [t] Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ· [u] ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [x] Καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· "Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ "ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ." Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς· "Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· "μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ." Καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, προσευχόμενος, καὶ λέγων· "Πάτερ μου, εἰ "δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον "τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ." [y] Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. [z] Καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· "Οὕτως "οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

Gethsemane.

q Matth. xxvi. 30.
r Joh. xviii. 1.
s Matth. xxvi. 30.
t Matth. xxvi. 36.
u Joh. xviii. 1.
x Matth. xxvi. 36—39.
y Luc. xxii. 45.
z Matth. xxvi. 40—43.

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Gethsemane.

" Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλ-
" θητε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυ-
" μον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής." Πάλιν ἐκ δευτέρȣ
ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων· " Πάτερ μου, εἰ
" οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ'
" ἐμȣ῀, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά
" σου." Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτȣ̀ς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι· [a] καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι. [b] Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. [c] Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανȣ῀, ἐνισχύων αὐτόν. Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο· ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτȣ῀ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. [d] Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· " Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύ-
" εσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τȣ῀ ἀν-
" θρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.
" Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ἤγγικεν ὁ παρα-
" διδούς με."

[a] Marc. xiv. 40.
[b] Matth. xxvi. 44.
[c] Luc. xxii. 43, 44.
[d] Matth. xxvi. 45, 46.

§. 130. *Christus proditur.*

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Gethsemane.

[e] Καὶ ἔτι αὐτȣ̃ λαλȣ̃ντος, ἰδȣ̀, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, ϗ μετ' αὐτȣ̃ ὄχλος πολὺς μεῖὰ μαχαιρῶν ϗ ξύλων, ἀπὸ τ̃ Ἀρχιερέων καὶ Πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.* [f] Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· "Τίνα ζητεῖτε;" Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τ̃ Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησȣ̃ς· "Ἐγώ "εἰμι." Εἱςήκει δὲ ϗ Ἰȣ́δας, ὁ παραδιδȣ̀ς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· "Ὅτι "ἐγώ εἰμι·" ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, ϗ ἔπεσον χαμαί. Πάλιν οὖν αὐτȣ̀ς ἐπηρώτησε· "Τίνα "ζητεῖτε;" Οἱ δὲ εἶπον· Ἰησȣ̃ν τὸν Ναζωραῖον. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησȣ̃ς· "Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· "εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν." Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν· "Ὅτι ȣ̂ς δέ-"δωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα." [g] Ὁ δὲ παραδιδȣ̀ς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων· "Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐςι· κρατήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησȣ̃, εἶπε·

* Ἤιδει δὲ ϗ Ἰούδας, ὁ παραδιδȣ̀ς αὐτὸν, τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησȣ̃ς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτȣ̃. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν Ἀρχιερέων ϗ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Joh. xviii. 2, 3.

[e] Matth. xxvi. 47. [f] Joh. xviii. 4—9.

[g] Matth. xxvi. 48—50.

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem. | LOCUS. Gethsemane.

Χαῖρε, ῥαββί· ϗ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησȣ̃ς εἶπεν αὐτῷ· “[h] Ἰȣ́δα, φιλήματι τὸν υἱὸν τȣ̃ “ἀνθρώπȣ παραδίδως;” [i] Ἡ ȣ̃ν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος ϗ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰȣδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησȣ̃ν, ϗ ἔδησαν αὐτόν.

[k] Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; [l] Σίμων οὖν Πέτρος, ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, ϗ ἔπαισε τὸν τȣ̃ Ἀρχιερέως δȣ̃λον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτȣ̃ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. Εἶπεν ȣ̃ν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· “Βάλε τὴν μάχαιράν σȣ εἰς τὴν θήκην· [m] πάν-“τες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ “ἀπολȣ̃νται. Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι “παρακαλέσαι τὸν Πατέρα μȣ, ϗ παραστήσει “μοι πλείȣς ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς “οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι ȣ̃τω δεῖ γε-“νέσθαι;” [n] Καὶ ἁψάμενος τȣ̃ ὠτίου [τȣ̃ Μάλχȣ] ἰάσατο αὐτόν.

Εἶπε δὲ ὁ Ἰησȣ̃ς πρὸς τȣ̀ς παραγενομένȣς ἐπ' αὐτὸν Ἀρχιερεῖς, ϗ στρατηγοὺς τȣ̃ ἱερȣ̃, ϗ Πρεσβυτέρους· “Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ “μαχαιρῶν ϗ ξύλων; Καθ' ἡμέραν ὄντος μου “μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, ȣ̓κ ἐξετείνατε τὰς χεῖ-

h Luc. xxii. 48.
i Joh. xviii. 12.
k Luc. xxii. 49.
l Joh. xviii. 10, 11.
m Matth. xxvi. 52—54.
n Luc. xxii. 51—53.

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem. — LOCUS. Gethsemane.

"ρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ "ἐξουσία τοῦ σκότους." [o] Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες, ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

[p] Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

§. 131. *Christus ante Annam et Caiapham traducitur. Petrus ter eum abnegat.*

Mane diei crucifixionis. — Summi pontificis prætorium.

[q] Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν Ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. [Καὶ] [r] ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν Ἀρχιερέα. [s] Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής· ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. [t] Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιη-

[o] Matth. xxvi. 56. [p] Marc. xiv. 51, 52.
[q] Joh. xviii. 13, 14. [r] Joh. xviii. 24.
[s] Joh. xviii. 15, 16. [t] Joh. xviii. 18.

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Gethsemane.

Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· "[h] Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ "ἀνθρώπου παραδίδως;" [i] Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν.

[k] Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; [l] Σίμων οὖν Πέτρος, ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ Ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· "Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην· [m] πάν-"τες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ "ἀπολοῦνται. Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι "παρακαλέσαι τὸν Πατέρα μου, καὶ παραστήσει "μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς "οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι οὕτω δεῖ γε-"νέσθαι;" [n] Καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου [τοῦ Μάλχου] ἰάσατο αὐτόν.

Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν Ἀρχιερεῖς, καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ Πρεσβυτέρους· "Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ "μαχαιρῶν καὶ ξύλων; Καθ' ἡμέραν ὄντος μου "μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖ-

[h] Luc. xxii. 48.
[i] Joh. xviii. 12.
[k] Luc. xxii. 49.
[l] Joh. xviii. 10, 11.
[m] Matth. xxvi. 52—54.
[n] Luc. xxii. 51—53.

TEMPUS. A.D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Gethsemane.

"ρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ "ἐξουσία τοῦ σκότους." [o] Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες, ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

[p] Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

§. 131. *Christus ante Annam et Caiapham traducitur. Petrus ter eum abnegat.*

Mane diei crucifixionis.

Summi pontificis prætorium.

[q] Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν Ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. [Καὶ] [r] ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν Ἀρχιερέα. [s] Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής· ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. [t] Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιη-

[o] Matth. xxvi. 56.
[p] Marc. xiv. 51, 52.
[q] Joh. xviii. 13, 14.
[r] Joh. xviii. 24.
[s] Joh. xviii. 15, 16.
[t] Joh. xviii. 18.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Summi pontificis prætorium.

κότες, (ὅτι ψῦχος ἦν,) ϗ ἐθερμαίνοντο· [u] ϗ εἰσελθὼν ἔσω [ὁ Πέτρος,] ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.

[x] Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται [y] ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς, [z] ϗ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει· [a] Μὴ ϗ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; [b] Ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· ϗ ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

Καὶ ἡ παιδίσκη, ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν· Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. [c] Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, [d] πάλιν οἱ παρεστῶτες * ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· ϗ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, ϗ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. [e] Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, [f] ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. [g] Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέ-

* *Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ Ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;* Joh. xviii. 26.

[u] Matth. xxvi. 58.
[x] Marc. xiv. 66.
[y] Joh. xviii. 17.
[z] Marc. xiv. 67.
[a] Joh. xviii. 17.
[b] Marc. xiv. 68—70.
[c] Luc. xxii. 59.
[d] Marc. xiv. 70, 71.
[e] Luc. xxii. 60.
[f] Marc. xiv. 72.
[g] Luc. xxii. 61.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

τρῶ· [h] κ̀ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τȣ̃ ῥήματος ȣ̃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι "δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς." [i] Καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς.

LOCUS. Summi pontificis prætorium.

§. 132. *Christus primum ante Caiapham, ac deinde ante universum Judæorum concilium traducitur. Profitetur se esse Christum, et mortis reus declaratur.*

[k] Ὁ οὖν Ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, κ̀ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτȣ̃. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἐγὼ παῤῥησίᾳ "ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν "τῇ συναγωγῇ, κ̀ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπȣ πάντοτε οἱ "Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα "ȣ̓δέν. Τί με ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον τȣ̀ς ἀκη-"κοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, ȣ̃τοι οἴδασιν "ἃ εἶπον ἐγώ." Ταῦτα δὲ αὐτȣ̃ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ Ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Εἰ κακῶς ἐλάλησα, "μαρτύρησον περὶ τȣ̃ κακȣ̃· εἰ δὲ καλῶς, τί με "δέρεις;"

[l] Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τȣ̃ λαȣ̃, Ἀρχιερεῖς τε κ̀ Γραμματεῖς, κ̀

[h] Marc. xiv. 72. [i] Matth. xxvi. 75.
[k] Joh. xviii. 19—23. [l] Luc. xxii. 66.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Summi pontificis, principum sacerdotum, seniorum et scribarum, prætorium.

ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν. [m] Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ εὕρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες· Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

Καὶ ἀναστὰς ὁ Ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ Ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ· [n] Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· „ [o] Ἐγώ εἰμι. Καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ„ που καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχό„ μενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ." [p] Εἶπον δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· „ Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι." [q] Τότε ὁ Ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,

[m] Marc. xiv. 55—61. [n] Matth. xxvi. 63, 64.
[o] Marc. xiv. 62. [p] Luc. xxii. 70.
[q] Matth. xxvi. 65, 66.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

λέγων· Ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε, νῦν ἠκέσατε τ̀ βλασφημίαν αὐτȣ̃. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἔνοχος θανάτȣ ἐςί.

LOCUS, Summi pontificis, principum sacerdotum, seniorum et scribarum, prætorium.

[r] Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. [s] Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπλύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ· [t] Προφήτευσον ἡμῖν, Χριςὲ, τίς ἐςιν ὁ παίσας σε;

§. 133. *Christus ad Pilatum deducitur.*

[u] Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ Ἀρχιερεῖς κ̀ οἱ Πρεσβύτεροι τȣ̃ λαοῦ κατὰ τȣ̃ Ἰησȣ̃, ὥςε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δήσαντες αὐτὸν, ἀπήγαγον [x] ἀπὸ τȣ̃ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· [y] καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. [z] Καὶ αὐτοὶ ȣ̓κ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτȣ̀ς, καὶ εἶπε· Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τȣ̃ ἀνθρώπȣ τȣ́του; Ἀπεκρίθησαν κ̀ εἶπον αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι

Pilati prætorium.

[r] Luc. xxii. 63.
[s] Marc. xiv. 65.
[t] Matth. xxvi. 68.
[u] Matth. xxvii. 1, 2.
[x] Joh. xviii. 28.
[y] Matth. xxvii. 2.
[z] Joh. xviii. 28—31.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Pilati prætorium.

παρεδώκαμεν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.* [a]Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες· Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.† [b]Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι "σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;" Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ "ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου "ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ "ἠγωνίζοντο ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· "νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν." Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ

* Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Joh. xviii. 32.

† Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν Πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα· ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Matth. xxvii. 12—14.

[a] Luc. xxiii. 2. [b] Joh. xviii. 33—38.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Pilati praetorium.

σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· “ Σὺ λέγεις ὅτι βα-
“ σιλεύς εἰμι ἐγώ. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι,
“ καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυ-
“ ρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας
“ ἀκούει μου τῆς φωνῆς.” Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος·
Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. [c] Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες· Ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.

§. 134. *Pilatus Christum ad Herodem mittit.*

[d] Πιλάτος δὲ, ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρώδης, ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ γινόμενον. Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἱστήκεισαν δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν

Herodis palatium.

[c] Luc. xxiii. 5.   [d] Luc. xxiii. 6—12.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Herodis palatium.

ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.

§. 135. *Herodes Christum ad Pilatum remittit, qui eum absolvere frustra conatur.*

Pilati prætorium.

[e] Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν, εἶπε πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ, ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

[f] Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. [g] Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· [h] Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Καθη-

[e] Luc. xxiii. 13—16. [f] Matth. xxvii. 15.
[g] Marc. xv. 7—9. [h] Matth. xxvii. 17—22.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Pilati prætorium.

μένε δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τῦ βήματος, ἀπέςειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτῦ, λέγεσα· Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς ϗ οἱ Πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τ̃ δὲ Ἰησῦν ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τί ἦν ποιήσω Ἰησῦν, τ̃ λεγόμενον Χριςόν; [i]Οἱ δὲ ἐπεφώνεν, λέγοντες· Σταύρωσον, ςαύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτὲς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν ἗τος; ἐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. [k]Οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.

§. 136. *Pilatus, Christum dimittere iterum nequicquam aggressus, eum verberibus cæsum Judæis tumultuantibus tradit. Tradito illudunt milites, eumque abripiunt, ut crucifigant.*

[l]Τότε ἦν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαςίγωσε. Καὶ [m]οἱ ςρατιῶται τῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τ̃ Ἰησῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκ-

[i] Luc. xxiii. 21, 22. [k] Marc. xv. 14.
[l] Joh. xix. 1. [m] Matth. xxvii. 27—30.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Pilati prætorium.

κίνην. Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτȣ͂, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτȣ͂. Καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτȣ͂, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰȣδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτȣ͂. [n] Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ ȣ̓δεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησȣ͂ς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυρȣ͂ν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ ȣ̓χ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰȣδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν τȣ͂ Θεȣ͂ ἐποίησεν.

Ὅτε οὖν ἤκȣσεν ὁ Πιλάτος τȣ͂τον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησȣ͂· Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησȣ͂ς ἀπόκρισιν ȣ̓κ ἔδωκεν αὐτῷ. Λέγει ȣ͂ν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; ȣ̓κ οἶδας ὅτι ἐξȣσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξȣσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησȣ͂ς· “Οὐκ εἶχες

[n] Joh. xix. 4—15.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Pilati prætorium.

“ ἐξȣσίαν οὐδεμίαν κατ᾽ ἐμȣ̃, εἰ μὴ ἦν σοι δεδο-
“ μένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδȣ́ς με σοὶ
“ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.” Ἐκ τȣ́τȣ ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰȣδαῖοι ἔκραζον, λέγοντες· Ἐὰν τȣ̃τον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τȣ̃ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

Pilati Tribunal, in loco qui dicitur *Lithostrotos.*

Ὁ ȣ̃ν Πιλάτος, ἀκȣ́σας τȣ̃τον τ̃ λόγον, ἤγαγεν ἔξω τ̃ Ἰησȣ̃ν, ϗ ἐκάθισεν ἐπὶ τȣ̃ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ· ἦν δὲ παρασκευὴ τȣ̃ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη·* ϗ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.

[o] Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι ȣ̓δὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλȣ, λέγων· Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίȣ τȣ́του· ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε· Τὸ αἷμα αὐτȣ̃ ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

* ἕκτη. Lectionem Codicibus et Verſionibus omnibus comprobatam, non auſus ſum loco movere. Horam a media nocte *ſextam*, quæ Judæis et Romanis *prima* fuit, hic poſitam ex temporis diſtributione Aſiaticis inſtituta, opinor, TOWNSONUM ſecutus: quem vide.

o Matth. xxvii. 24—26.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Pilati Tribunal, in loco qui dicitur *Lithostrotos.*

Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς [p] τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. [q] Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

§. 137. *Judas, pœnitentia ictus, laqueo se suspendit.*

Hierosolyma.

[r] Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς Πρεσβυτέροις, λέγων· Ἥμαρτον, παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει. Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον· Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ Προφήτου, λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.

[p] Luc. xxiii. 25. [q] Matth. xxvii. 31.
[r] Matth. xxvii. 3—10.

§. 138. *Christus abducitur crucifigendus.*

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Prætorium inter et montem Calvariæ.

[s] Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι * Σίμωνός τινος Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν, φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν· αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπε· "Θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε "ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ "τέκνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν "αἷς ἐροῦσι· Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι "αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. "Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· Πέσετε ἐφ' "ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς. Ὅτι "εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξη"ρῷ τί γένηται;" Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο, κακοῦργοι, σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. [t] Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅς ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.

Mons Calvariæ.

* Σίμωνα—τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου. Marc. xv. 21.

s Luc. xxiii. 26—32. t Matth. xxvii. 33, 34.

§. 139. *Quæ acciderunt ex quo Christus cruci pependit, dum ultimum vitæ spiritum emitteret.*

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Mons Calvariæ.

[u] Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν [x] οἱ στρατιῶται, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα· ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄῤῥαφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. Ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. [y] Ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων· ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστί. Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε· Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὃ γέγραφα, γέγραφα. [z] Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. [a] Καὶ σὺν αὐτῷ

[u] Matth. xxvii. 35.
[x] Joh. xix. 23, 24.
[y] Joh. xix. 19—22.
[z] Marc. xv. 25.
[a] Marc. xv. 27, 28.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Mons Calvariæ.

σταυροῦσι δύο λῃστάς· ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. [b] Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε· "Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί "ποιοῦσι." Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. [c] Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες· Ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν Γραμματέων καὶ Πρεσβυτέρων, ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Εἰ βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ. Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γάρ· Ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. [d] Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι, καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. [e] Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, λέγων· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.

[b] Luc. xxiii. 34, 35.
[c] Matth. xxvii. 39—43.
[d] Luc. xxiii. 36, 37.
[e] Luc. xxiii. 39—43.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Mons Calvariæ.

Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησȣ̃· Μνήσθητί μȣ, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ "ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ."

[f]Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σαυρῷ τȣ̃ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτȣ̃, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτȣ̃, Μαρία ἡ τȣ̃ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰησȣ̃ς ȣ̃ν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτȣ̃· "Γύναι, ἰδȣ̀ ὁ "υἱός σου." Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· "Ἰδοὺ ἡ "μήτηρ σȣ." Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.

A meridie ad tertiam horam pomeridianam, die crucifixionis.

[g]Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· "Ἠλὶ, Ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανί;" τȣ̃τ' ἔστι, Θεέ μȣ, Θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον· Ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. [h]Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει· "Διψῶ." Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξȣς μεστόν· [i]καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξȣς, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν.

[f] Joh. xix. 25—27. [g] Matth. xxvii. 45—47.
[h] Joh. xix. 28, 29. [i] Matth. xxvii. 48, 49.

TEMPUS. A.D. 33. A meridie ad tertiam horam pomeridianam, die crucifixionis.

LOCUS. Mons Calvariæ.

[k] Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Τετέλεσται. [l] Ὁ δὲ Ἰησοῦς, πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, [m] εἶπε· "Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρα- "θήσομαι τὸ πνεῦμά μου." Καὶ ταῦτα εἰπών, [n] καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

§. 140. *Quæ evenerunt ad Christi mortem. Qui præsentes adfuêre, dum ille cruci pendebat; et cætera, quæ eodem die acta sunt.*

[o] Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη. Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν, καὶ [p] ὅτι οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, [q] ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. [r] Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

[k] Joh. xix. 30.
[l] Matth. xxvii. 50.
[m] Luc. xxiii. 46.
[n] Joh. xix. 30.
[o] Matth. xxvii. 51—54.
[p] Marc. xv. 39.
[q] Matth. xxvii. 54.
[r] Luc. xxiii. 48, 49.

TEMPUS.
A. D. 33.
Inter tertiam et sextam horam pomeridianam, die crucifixionis.

LOCUS.
Mons Calvariæ.

Εἱςήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωςοὶ αὐτȣ̃ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες ὁρῶσαι ταῦτα· [s] ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου· [t] αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησȣ̃ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· [u] καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

[x] Οἱ ȣ̃ν Ἰȣδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ ςαυρȣ̃ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνȣ τȣ̃ σαββάτου,) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. Ἦλθον οὖν οἱ ςρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τȣ̃ ἄλλου τȣ̃ συςαυρωθέντος αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλ' εἷς τῶν ςρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα ϗ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτȣ̃ ἐςιν ἡ μαρτυρία· κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιςεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὀςȣ̃ν οὐ συντριβήσεται αὐτȣ̃. Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

s Matth. xxvii. 56. t Matth. xxvii. 55.
u Marc. xv. 41. x Joh. xix. 31—37.

TEMPUS. A. D. 33. Vespere diei crucifixionis.

LOCUS. Mons Calvariæ.

[y] Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, [z] ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος [a] ὀνόματι Ἰωσὴφ, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων· [b] βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [c] Οὗτος, [d] μαθητὴς [ὢν] τοῦ Ἰησοῦ, (κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,)* [e] τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. [f] Ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον) φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, [g] λελατομημένον ἐκ πέτρας, [h] ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρα-

* Οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν. Luc. xxiii. 51.

[y] Marc. xv. 42. [z] Matth. xxvii. 57.
[a] Luc. xxiii. 50, 51. [b] Luc. xxiii. 50, 51.
[c] Luc. xxiii. 51. [d] Joh. xix. 38.
[e] Marc. xv. 43—45. [f] Joh. xix. 38—41.
[g] Marc. xv. 46. [h] Joh. xix. 41, 42.

TEMPUS. A. D. 33. Vespere diei crucifixionis.

LOCUS. Sepulchrum in horto prope montem Calvariæ.

σκευὴν τῶν Ἰȣδαίων, ἔθηκαν τὸν Ἰησȣ̃ν.* [i] Κατακολουθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτȣ̃. Ὑποςρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. [k] Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τȣ̃ τάφου.

§. 141. *Quæ acta sunt die illo qui crucis supplicium secutus est.*

Dies post crucifixionem.

Hierosolyma.

[l] Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐςὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ· Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔςαι ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Ἔχετε κȣςωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέντες

* Καὶ προσεκύλισε [ὁ Ἰωσὴφ] λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τȣ̃ μνημείȣ. Marc. xv. 46.

[i] Luc. xxiii. 55, 56. [k] Matth. xxvii. 61.

[l] Matth. xxvii. 62. *ad fin.*

TEMPUS. A.D. 33.

ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τ̀ λίθον, μετὰ τ̃ κȣςωδίας.

LOCUS. Hierosolyma.

Eodem die, post horam sextam vespertinam.

[m] Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τȣ̃ Ἰακώβȣ, καὶ Σαλώμη, ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.

[m] Marc. xvi. 1.

FINIS PARTIS SEXTÆ.

PARS VII.

QUÆ ACTA SUNT PER QUADRAGINTA DIES, A DIE RESURRECTIONIS AD ASCENSIONEM.

§. 142. *Mulieres ſepulchrum primum adeunt.*

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem.

LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

[a] ΚΑΙ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον. ([b] Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί.)

[c] Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξι-

[a] Marc. xvi. 2. [b] Matth. xxviii. 2—4.
[c] Marc. xvi. 3—7.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei dominicæ post crucifixionem.

LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

οἷς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. [d] Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. [e] Ἔρχεται [Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ] πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

§. 143. *Petrus et Johannes sepulchrum invisunt.*

[f] Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. Ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα· καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον,

[d] Matth. xxviii. 8. [e] Joh. xx. 2.
[f] Joh. xx. 3—9.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei dominicæ post crucifixionem.

ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. Τότε ȣ̓͂ν εἰσῆλθε ϗ̀ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ϗ̀ εἶδε, ϗ̀ ἐπίϛευσεν. Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τ̀ γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναϛῆναι.

LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

§. 144. *Christus Mariæ Magdalenæ primum apparet.*

[g] Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτȣ̀ς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱϛήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίȣσα ἔξω. Ὡς ȣ̓͂ν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον· ϗ̀ θεωρεῖ δύο ἀγγέλȣς ἐν λευκοῖς καθεζομένȣς, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, ϗ̀ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπȣ ἔκειτο τὸ σῶμα τȣ̃ Ἰησȣ̃. Καὶ λέγȣσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μȣ, ϗ̀ ȣ̓κ οἶδα πȣ̃ ἔθηκαν αὐτόν. Καὶ ταῦτα εἰπȣ̃σα, ἐϛράφη εἰς τὰ ὀπίσω, ϗ̀ θεωρεῖ τ̀ Ἰησȣ̃ν ἑϛῶτα· ϗ̀ ȣ̓κ ᾔδει ὅτι ὁ Ἰησȣ̃ς ἐϛι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Γύναι, τί κλαίεις; "τίνα ζητεῖς;" Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπȣρός ἐϛι, λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάϛασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτὸν ἔθηκας, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Μαρία." Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ· Ῥαββȣνὶ, ὃ λέγεται, διδάσκαλε. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Μή μȣ ἅπȣ· "ȣ̓́πω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τ̀ πατέρα μȣ· πο-

[g] Joh. xx. 10—17.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem.

" ρεύȣ δὲ πρὸς τȣ̀ς ἀδελφȣ́ς μȣ, κ̀ εἰπὲ αὐτοῖς· " Ἀναβαίνω πρὸς τ̀ πατέρα μȣ κ̀ πατέρα ὑμῶν, " κ̀ Θεόν μȣ κ̀ Θεὸν ὑμῶν."

LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

§. 145. *Secunda vice Chriſtus ſe oſtendit.*

h Ὡς δὲ ἐπορεύοντο *ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτȣ̃, κ̀ ἰδȣ̀, ὁ Ἰησȣ̃ς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων· " Χαίρετε." Αἱ δὲ προσελθȣ̃σαι ἐκράτησαν αὐτȣ̃ τȣ̀ς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· " Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, " ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μȣ ἵνα ἀπέλθωσιν " εἰς τ̀ Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται."

§. 146. *Judæorum primariorum cum Romanis initum conſilium.*

i Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδȣ̀, τινὲς τ̀ κȣςωδίας, ἐλθόντες εἰς τ̀ πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς Ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τ̃ Πρεσβυτέρων, συμβȣ́λιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς ςρατιώταις, λέγοντες· Εἴπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτȣ̃, νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν, ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκȣσθῇ τȣ̃το ἐπὶ τȣ̃ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, κ̀ ὑμᾶς ἀμερίμνȣς ποιήσομεν. Οἱ δὲ, λαβόντες τὰ ἀρ-

Hieroſolyma.

* Nempe Maria Magdalene, Maria mater Jacobi, et Saſome.

h Matth. xxviii. 9, 10. i Matth. xxviii. 11—15.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei dominicæ post crucifixionem.

γύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

LOCUS. Hierosolyma.

§. 147. *Aliæ fœminæ sepulchrum visunt.*

Hortus prope montem Calvariæ.

[k] Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος, ἦλθον * ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· καί τινες σὺν αὐταῖς. Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ, δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη. Μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς.

* Nempe Joanna, ut videtur, cum aliis fœminis tum ex Galilæa, tum Hierosolymitanis. Has autem verisimile est, ex sepulchro mox redeuntes, Mariam Magdalenam in via forte obviam factam, comitem sibi adjunxisse. Vid. pag. insequentem, l. 1.

k Luc. xxiv. 1—12.

TEMPUS. A.D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem.

LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, ϗ Ἰωάννα, ϗ Μαρία Ἰακώϐȣ, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἳ ἔλεγον πρὸς τȣ̀ς ἀποςόλȣς ταῦτα. Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, ϗ ἠπίςȣν αὐταῖς. Ὁ δὲ Πέτρος ἀναςὰς ἔδραμεν* ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ϗ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· ϗ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

§. 148. *Chriſtus apparet duobus diſcipulis illis qui Emmaum ibant.*

Veſpere diei dominicæ, ſive tertiæ diei poſt crucifixionem.

Via inter Hieroſolymam et Emmaum.

[1] Καὶ ἰδȣ̀, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχȣσαν ςαδίȣς ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερȣσαλὴμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαȣ̀ς. Καὶ αὐτοὶ ὡμίλȣν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμϐεϐηκότων τȣ́των. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτȣ̀ς, καὶ συζητεῖν, ϗ αὐτὸς ὁ Ἰησȣ̃ς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατȣ̃ντο τȣ̃ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτȣ́ς· "Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, ȣ̀ς ἀντιϐάλλετε "πρὸς ἀλλήλȣς περιπατȣ̃ντες, καί ἐςε σκυθρω"ποί;" Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, ϗ ȣ̓κ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Ποῖα;"

* Secunda quidem vice. Vid. Joh. xx. 3.

1 Luc. xxiv. 13—35.

TEMPUS. A.D. 33. Vespere diei dominicæ, sive tertiæ diei post crucifixionem.

LOCUS. Via inter Hierosolymam et Emmaum.

Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ· ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτούς· "Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ "καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ "προφῆται. Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χρι-"στόν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;" Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. Καὶ παρεβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστί, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν

TEMPUS. A.D. 33. Vespere diei dominicæ, sive tertiæ diei post crucifixionem.

LOCUS. Emmaus.

μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, ϗ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, ϗ ἐπέγνωσαν αὐτόν· ϗ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ϗ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ϗ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα ϗ τοὺς σὺν αὐτοῖς, λέγοντας· Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι.* Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, ϗ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

Hierosolyma.

§. 149. *Christus, absente Thoma, discipulis apparet.*

m Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· "Εἰρήνη "ὑμῖν." Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Τί "τεταραγμένοι ἐστὲ, ϗ διατί διαλογισμοὶ ἀνα-"βαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Ἴδετε τὰς "χεῖράς μου ϗ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ "εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα "σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε "ἔχοντα." Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, ϗ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐ-

* 1 Cor. xv. 5.

m Luc. xxiv. 36—43.

TEMPUS. A.D. 33. Vespere diei dominicæ, sive tertiæ diei post crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

τοῖς· "Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;" Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

[n] Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· "Εἰρήνη "ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ, κἀγὼ "πέμπω ὑμᾶς." Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς· "Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον. Ἄν "τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· "ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται."

§. 150. *Christus, præsente Thoma, discipulis iterum apparet.*

Primam inter et octavam diem post Resurrectionem.

[o] Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ᾽ αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

Dies octava post Resurrectionen

Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ᾽ αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν· "Εἰρήνη ὑμῖν." Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· "Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς "μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν "πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός."

[n] Joh. xx. 21—23. [o] Joh. xx. 24—29.

TEMPUS. A. D. 33. Dies octava post Resurrectionem. | LOCUS. Hierosolyma.

Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι ἑώρακάς με, Θωμᾶ, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες." [p] Καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν.

§. 151. *Undecim discipuli in Galilæam abeunt. Christus ibi discipulis suis semel atque iterum se manifestat.*

Octavam inter et quadragesimam diem post Resurrectionem. | Galilæa.

[q] Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων· "Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς."

Mare Tiberiadis.

[r] Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω ἁλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον, καὶ

[p] Marc. xvi. 14. [q] Matth. xxviii. 16—18.
[r] Joh. xxi. 1—24.

TEMPUS. A.D. 33. Octavam inter et quadragesimam diem post Resurrectionem.

LOCUS. Mare Tiberiadis.

ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε;" Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὔ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· "Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε." Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, (ἦν γὰρ γυμνὸς,) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων,) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην, καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν." Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Δεῦτε, ἀριστήσατε." Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς,

TEMPUS. A.D. 33. Octavam inter et quadragesimam diem post Resurrectionem.

LOCUS. Mare Tiberiadis.

ϗ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τȣ̃το ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησȣ̃ς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· "Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με "πλεῖον τȣ́των;" Λέγει αὐτῷ· Ναὶ, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ· "Βόσκε τὰ "ἀρνία μου." Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· "Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με;" Λέγει αὐτῷ· Ναὶ, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ· "Ποίμαινε τὰ πρόβατά μȣ." Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· "Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με;" Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· "Φιλεῖς "με;" ϗ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Βόσκε τὰ πρόβατά μου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω "σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν, καὶ "περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, "ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σȣ, ϗ ἄλλος σε ζώσει, ϗ "οἴσει ὅπȣ οὐ θέλεις." Τȣ̃το δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τ̀ Θεόν. Καὶ τȣ̃το εἰπὼν λέγει αὐτῷ· "Ἀκολȣ́θει μοι." Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τ̀ μαθητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησȣ̃ς, ἀκολȣθȣ̃ντα, ὃς ϗ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτȣ̃, ϗ εἶπε· Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδȣ́ς σε; Τȣ̃τον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, ȣ̃τος δὲ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησȣ̃ς· "Ἐὰν "αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε;

TEMPUS. A. D. 33. Octavam inter et quadragesimam diem post Resurrectionem.

LOCUS. Mare Tiberiadis.

" σὺ ἀκολέθει μοι." Ἐξῆλθεν ἒν ὁ λόγος ἒτος εἰς τὲς ἀδελφὲς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ἐκ ἀποθνήσκει· ϗ ἐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησὲς, ὅτι ἐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', " Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως " ἔρχομαι, τί πρός σε;" Οὗτός ἐςιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τέτων, ϗ γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐςιν ἡ μαρτυρία αὐτε̃.

§. 152. *Quæ præcepit Christus discipulis suis de prædicatione Evangelii.*

[s] Εἶπε δὲ αὐτοῖς· " Οὗτοι οἱ λόγοι ὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν· ὅτι δεῖ " πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ " νόμῳ Μωσέως, ϗ προφήταις, ϗ ψαλμοῖς περὶ " ἐμε̃." Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τ̃ νοῦν, τ̃ συνιέναι τὰς γραφάς· ϗ εἶπεν αὐτοῖς· " Ὅτι ἕτω " γέγραπται, ϗ ἕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριςὸν, ϗ " ἀναςῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ϗ κηρυχ- " θῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτε̃ μετάνοιαν ϗ ἄφε- " σιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον " ἀπὸ Ἱερεσαλήμ. Ὑμεῖς δέ ἐςε μάρτυρες τέ- " των. [t] Πορευθέντες ἒν μαθητεύσατε πάντα " τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτὲς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ " Πατρὸς ϗ τε̃ Υἱε̃ ϗ τ̃ ἁγίε Πνεύματος· δι- " δάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλά-

[s] Luc. xxiv. 44—48. [t] Matth. xxviii. 19, 20.

TEMPUS. A. D. 33. Octavam inter et quadragesimam diem post Resurrectionem.

LOCUS. Mare Tiberiadis.

" μην ὑμῖν. [u] Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σω-
" θήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται.
" [x] Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πα-
" τρός μου ἐφ' ὑμᾶς. [y] Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύ-
" σασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί
" μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι
" καιναῖς· ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν τι πί-
" ωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει· ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖ-
" ρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσιν. [z] Ὑμεῖς δὲ
" καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἕως ου ἐν-
" δύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους. [a] Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ
" μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς
" συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν."

§. 153. *Christi Ascensio.*

[b] Ὁ μὲν οὖν Κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, [c] ἐξήγαγε αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ, ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, [d] ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. Bethania.

Dies qui Ascensionem et festum Pentecostes intercedebant.

[e] Καὶ αὐτοὶ, προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης. Καὶ Hierosolyma.

[u] Marc. xvi. 16.
[x] Luc. xxiv. 49.
[y] Marc. xvi. 17, 18.
[z] Luc. xxiv. 49.
[a] Matth. xxviii. 20.
[b] Marc. xvi. 19.
[c] Luc. xxiv. 50, 51.
[d] Marc. xvi. 19.
[e] Luc. xxiv. 52, 53.

TEMPUS. A.D. 33. ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνȣ͂ντες καὶ εὐλογȣ͂ντες τ͂ Θεόν. LOCUS. Hierosolyma.

Post Pentecosten. [f] Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχȣ͂, τȣ͂ Κυρίȣ συνεργȣ͂ντος, ϗ τ͂ λόγον βεβαιȣ͂ντος διὰ τ͂ ἐπακολȣθȣ́ντων σημείων.

---

[g] Πολλὰ μὲν ȣ͂ν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησȣ͂ς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτȣ͂, ἃ ȣ̓κ ἔςι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τȣ́τῳ, [h] ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, ȣ̓δὲ αὐτὸν οἶμαι τ͂ κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. [i] Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιςεύσητε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐςιν ὁ Χριςὸς ὁ υἱὸς τȣ͂ Θεȣ͂, ϗ ἵνα πιςεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτȣ͂. [k] Ἀμήν.

[f] Marc. xvi. 20.
[g] Joh. xx. 30.
[h] Joh. xxi. 25.
[i] Joh. xx. 31.
[k] Joh. xxi. 25.

FINIS PARTIS SEPTIMÆ.

EVANGELIORUM

HARMONIA BREVIS.

EVANGELIORUM

HARMONIA BREVIS.

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		§. 1. Præfatio. i. 1—4.	
			§. 2. ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ Præ-existentia et Deitas. i. 1—18.
		§. 3. Elizabethæ conceptio. i. 5—25.	
		§. 4. Salutatio ad Mariam. i. 26—38.	
		§. 5. Maria invisit Elizabetham. i. 39—56.	
		§. 6. Nascitur Johannes Baptista. i. 57—79.	
§. 7. Angelus apparet Josepho. i. 18—25.			
		§. 8. Christi nativitas. ii. 1—7.	
§. 9. Christi Genealogia. i. 1—17.		iii. 23—38.	
		§. 10. Angelus apparet Pastoribus, qui Christum adeunt. ii. 8—20.	
i. 25.		§. 11. Christi Circumcisio. ii. 21.	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		§. 12. Christus in Templo præsentatus. ii. 22—38.	
§. 13. Magi. Christi fuga in Ægyptum. Herodis crudelitas. Christi reditus. ii. 1—23.			
		ii. 39.	
		§. 14. Christus it ad Paschatis festum, 12 annos natus. ii. 40—52.	
iii. 1—12.	i. 1—8.	§. 15. De Johanne Baptista et ejus Ministerio. iii. 1—3.	
§. 16. Christi Baptismus. iii. 13—17.	i. 9—11.	iii. 21—23.	
iv. 1—11.	i. 12, 13.	§. 17. Tentatio Christi. iv. 1—13.	
			§. 18. Testimonium Johannis Baptistæ de Christo, et quos illud effectus habuerit. i. 19—52.
			§. 19. Nuptiæ in Cana. ii. 1—12.
			§. 20. Christus Hierosolymam petit tempore Paschatis, et expellit mercatores e Templo. ii. 13. *ad fin.*
			§. 21. Christi colloquium cum Nicodemo. iii. 1—21.
			§. 22. Christus commoratur et baptizat in Judæa. Johannes Baptista superio-

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
			rem Christi dignitatem prædicat. iii. 22. *ad fin.*
			§. 23. Christus secedit in Galilæam, post Baptistæ incarcerationem. Dum transit per Samariam, Discipulos colligit. iv. 1—42.
iv. 12. xiv. 3—5.	i. 14. vi. 17—20.	iii. 19, 20. iv. 14.	
			§. 24. Christus exercet in Galilæa suum primum Ministerium. Sanat in Cana unius e regis Herodis ministris filium qui Capernaumi ægrotabat. iv. 43. *ad fin.*
iv. 13—16.		§. 25. Christus petit Nazareth, ubi vitam suam miraculo conservat; ac deinde Capernaumi commoratur. iv. 15—31.	
		§. 26. Simonis et Andreæ, simulque Jacobi et Johannis vocatio; nec non Miraculum, quod illam præcessit.	
iv. 18—22.	i. 16—20.	v. 1—11.	
	§. 27. Christus in Synagoga Capernaumi dæmoniacum sanat. i. 21—28.	iv. 31—37.	
§. 28. Petri socrus et alii multi sanantur. Chris-			

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
tus, quem nonnulli e suis Discipulis comitantur, docet, et edit miracula per Galilaeam. viii. 14—17.	i. 29—34.	iv. 38—41.	
	i. 35—39.	iv. 42—44.	
	§. 29. Christus Leprosum sanat.		
viii. 2—4.	i. 40—45.	v. 12—16.	
ix. 2—8.	ii. 1—12.	§. 30. Christus Paralyticum sanat. v. 17—26.	
ix. 9.	§. 31. Matthaei vocatio. ii. 13, 14.	v. 27, 28.	
			§. 32. Ægroti sanatio ad Bethesdam. v. 1. *ad fin.*
xii. 1—8.	ii. 23—28.	§. 33. Christus Discipulos suos excusat, quod spicas die Sabbati vellant. vi. 1—5.	
§. 34. Christus hominem, cujus erat arida manus, die Sabbati sanat: Pharisaeis se subducit, et multos sanat. xii. 9—21.	iii. 1—12.	vi. 6—11.	
x. 2—4.	iii. 13—19.	§. 35. Christus secedit in montem: vocat ad se Discipulos suos: duodecim eligit: eum sequitur magna multitudo; multos sanat. iv. 12—19.	
§. 36. Christi sermo in Monte. v. 1. *ad fin.* vi. 1. *ad fin.* vii. 1. *ad fin.*		vi. 20-30. 32-36. vi. 37—42. 31. 44—49.	
		§. 37. Centuri-	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
viii. 5—13.		onis famulus sanatur. viii. 1—10.	
		§. 38. Viduæ filius resuscitatur in civitate Naïn. vii. 11—17.	
xi. 2—19.		§. 39. Christi responsum Discipulis a Johanne Baptista missis. vii. 18—35.	
§. 40. Christi monita ad Judæos, cum eos ad divina sua opera respicere jubet. xi. 20. *ad fin.*			
		§. 41. Mulieri, quæ peccatrix fuerat, peccata publice remittuntur a Christo, qui in convivio sedebat cum Pharisæo. vii. 36. *ad fin.*	
§. 42. Christus iterum Galilæam circumiens Dæmoniacum sanat: Scribæ autem et Pharisæi Spiritum Sanctum blasphemant. ix. 35. xii. 22—37.	vi. 6. iii. 22—30.	viii. 1—3. xi. 14—23.	
§. 43. Scribæ et Pharisæi ideo objurgantur, quod a Christo signum peterent. xii. 38—45.		xi. 16. 29—32. 24—26.	
		§. 44. Quinam sint vere benedicti. xi. 27, 28.	
§. 45. Christus			

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
veros Diſcipulos ſuos tanquam ſecum ſanguine maxime conjunctos habet. xii. 46. *ad fin.*	iii. 31. *ad fin.*	viii. 19—21.	
		§. 46. Chriſtus in convivio cum Phariſæo ſedens, Phariſæorum, ſcribarum, legiſque doctorum hypocriſin notat et verbis graviter caſtigat. xi. 37. *ad fin.*	
		§. 47. Chriſtus Diſcipulos ſuos et plebem docet. xii. 1. *ad fin.*	
		§. 48. Ex quorundam Galilæorum calamitatibus Judæos ſibi exemplum ſumere jubet Chriſtus. xiii. 1—9.	
§. 49. Parabolæ: curiis uſus ſit Chriſtus: unius ex iis explicationem Diſcipulis ſuis proponit. xiii. 1—53.	iv. 1—34.	viii. 4—18.	
§. 50. Chriſtus Lacum tranſire jubet: quæ inter navigandum evenerunt: tempeſtas ſedata. viii. 18—27.	iv. 35. *ad fin.*	viii. 22—25. ix. 57. *ad fin.*	
viii. 28. *ad fin.*	§. 51. Chriſtus Dæmoniacum Gadarenſem ſanat. v. 1—20.	viii. 26—39.	
	§. 52. Levi convivium. Chriſti		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
	colloquium ibidem habitum cum Discipulis suis. Jairi filia resuscitata. v. 21. *ad fin.*	viii. 40. *ad fin.*	
ix. 1. 10—26.	ii. 15—22.	v. 29. *ad fin.*	
§. 53. Duos cæcos sanat Christus. ix. 27—31.			
§. 54. Christus mutum Spiritum ejicit. Rursus Pharisæi blasphemant. ix. 32—34.			
xiii. 54. *ad fin.*	§. 55. Christus Nazareth repetens, rursus a suis contemptui habetur. vi. 1—6.		
§. 56. Quam ob causam mittuntur duodecim Apostoli ad prædicandum Evangelium. ix. 36. *ad fin.*			
§. 57. Præcepta et monita Apostolis data a Christo, ad missionem suam rite exequendam. x. 1.			
x. 5. *ad fin.*	vi. 7—11.	ix. 1—5.	
§. 58. Christus iter suum per Galilæam pergit. xi. 1.			
	§. 59. Pœnitentiam prædicant duodecim Apostoli, et Miracula ubique edunt, vi. 12, 13.	ix. 6.	
§. 60. Mors Johannis Baptistæ. xiv. 6—12.	vi. 21—29.		
		§. 61. De fama	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
xiv. 1, 2.	vi. 14—16.	Chriſti audit Herodes, et eum videre cupit. ix. 7—9.	
	§. 62. Duodecim Apoſtolorum reditus. vi. 30, 31.	ix. 10.	
xiv. 13—21.	vi. 32—44.	ix. 10—17.	§. 63. Panibus quinque et geminis piſcibus quinque hominum millia ſaturantur. vi. 1—14.
§. 64. Supra mare Chriſtus ambulat. xiv. 22. *ad fin.*	vi. 45. *ad fin.*		vi. 15—21.
			§. 65. Sermones a Chriſto habiti cum plebe in oppido Capernaumo, in Synagoga ejuſdem urbis, et cum Diſcipulis ſuis. Petri confeſſio. vi. 22. *ad fin.*
xv. 1—20.	§. 66. Chriſti ſermo cum Phariſæis et ſcribis, cum plebe, ſuiſque Diſcipulis, de manducando illotis manibus. vii. 1—23.		
§. 67. Chriſtus ſanat filiam Syrophœniſſæ mulieris. xv. 21—28.	vii. 24—30.		
xv. 29—31.	§. 68. Chriſtus hominem ſurdum et mutum ſanat. vii. 31 *ad fin.*		
§. 69. Chriſtus plus quatuor hominum millia cum ſeptem pa-			

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
nibus et paucis pisciculis saturat. xv. 32. *ad fin.*	viii. 1—10.		
§. 70. Pharisæi et Sadducæi rursus signum e cœlo petunt. xvi. 1—4.	viii. 11, 12.		
xvi. 4—12.	§. 71. Discipuli admonentur ut caveant a fermento Pharisæorum et Sadducæorum. viii. 13-21.		
	§. 72. Christus cæcum sanat prope Bethsaïdam. viii. 22—26.		
§. 73. Petrus iterum confitetur Jesum esse Christum. xvi. 13—20.	viii. 27—30.	ix. 18—21.	
xvi. 21. *ad fin.*	§. 74. Christus passionem et resurrectionem suam clarius prædicit, redarguit Petrum, omnesque hortatur ut ipsi se abnegent. viii. 31. *ad fin.* ix. 1.	ix. 22—27.	
§. 75. Christi transfiguratio. Illius sermo cum tribus Discipulis, cum de monte descenderet. xvii. 1—13.	ix. 2—13.	ix. 28—36.	
xvii. 14—21.	§. 76. Christus mutum et surdum spiritum ejicit. ix. 14—29.	ix. 37—43.	
	§. 77. Christus passionem et resurrectionem su-		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
xvii. 22, 23.	am rursus prædicit. ix. 30—32.	ix. 43—45.	
§. 78. Christus miraculum edit solvendi Tributi causa. xvii. 24. *ad fin.*			
§. 79. Discipuli contendunt inter se, quis major futurus sit. Christi ea de re agendi ratio et sermo. xviii. 1. *ad fin.*	ix. 33. *ad fin.*	ix. 46—50.	
		§. 80. Septuaginta Discipuli, moniti a Christo quo pacto se gerant, mittuntur. x. 1—16.	
			§. 81. Christus Hierosolymam petit ad festum Tabernaculorum. Illius agendi ratio et sermo, dum festum celebraretur. vii. 2. *ad fin.*
			§. 82. Mulier in adulterio deprehensa coram Christo sistitur. viii. 2—11.
			§. 83. Sermones a Christo habiti cum scribis et Pharisæis, cum iis qui in illum credebant, cumque Judæis non credentibus. viii. 12. *ad fin.*
			§. 84. Christus hominem a nativitate cæcum sa-

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
			nat. Quæ ex hoc miraculo conſecuta ſint. ix. 1. *ad fin.* x. 1—21.
		§. 85. Septuaginta Diſcipulorum reditus. x. 17—24. §. 86. Docetur Legiſperitus quomodo vita æterna comparetur. x. 25—37. §. 87. Diſcipuli rurſus orandi modum docentur. xi. 1—13. §. 88. Chriſtus ſanat mulierem, quæ per annos 18 infirma et inclinata fuerat. xiii. 10—21. §. 89. Chriſtus quæſtioni reſpondet, Utrum pauci ſalvi futuri ſint? xiii. 22. *ad fin.* §. 90. Quæ acta ſunt, cum Chriſtus die Sabbati cum quodam Phariſæorum principe panem manducaret. xiv. 1—24. §. 91. Chriſtus plebem docet, quæ difficultates cum ſuæ religionis profeſſione conjungantur. xiv. 25. *ad fin.* §. 92. Chriſtus adverſus Phariſæos et ſcribas excuſat ſeipſum.	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		quod publicanos et peccatores doceat. xv. 1. *ad fin.* §. 93. Chriftus, adhibita iniqui villici parabola, Difcipulos fuos edocet. Pharifæi redarguuntur. xvi. 1. *ad fin.* §. 94. Chriftus Difcipulos fuos rurfus et amplius edocet. xvii. 1—10. §. 95. Samaritani Chriftum recipere nolunt. Jacobus et Johannes ab eo reprehenduntur, quod acerbius cum illis agi velint. ix. 51. xvii. 11. ix. 52—56. §. 96. Chriftus decem leprofos mundat. xvii. 12—19. §. 97. Pharifæi Chriftum interrogant, quandonam venturum fit Dei regnum. Chrifti refponfio. xvii. 20. *ad fin.* §. 98. Chriftus Difcipulis fuis parabolam quandam proponit, aliam vero nonnullis qui in fe confidebant, tanquam jufti. xviii. 1—14. §. 99. Chriftus in Marthæ domo	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		recipitur. x. 38. *ad fin.*	§. 100. Christus Dedicationis festum Hierosolymis observat. x. 22—39.
			§. 101. Christus, post Dedicationis festum, Bethabaram rursus petit, ibique commoratur, donec apta sit occasio Judæam repetendi. x. 40. *ad fin.*
			§. 102. Christus Lazarum a mortuis exsuscitat. Quæ miraculum illud consequantur. xi. 1—54.
§. 103. Christus Judæam ingreditur. Pharisæi multa ab eo circa repudiandam uxorem quærunt. xix. 1—12.	x. 1—12.		
§. 104. Christus puerulis imponit manus, et benedicit eis. xix. 13—15.	x. 13—16.	xviii. 15—17.	
xix. 16. *ad fin.*	§. 105. Quid Christus responderit diviti quidam adolescenti interroganti, quomodo ipse ad vitam æternam pervenire posset. x. 17—31.	xviii. 18—30.	
	§. 106. Christus, dum ascendit Hierosolymam,		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
xx. 17—19.	duodecim Discipulis privatim rursus prædicit, quæ esset deinde passurus. x. 32—34.	xviii. 31—34.	
§. 107. Jacobi Johannisque ambitiosa petitio. xx. 20—28.	x. 35—45.		
xx. 29. *ad fin.*	§. 108. Christus cæco Bartimæo, prope Hiericho, visum reddit. x. 46. *ad fin.*	xviii. 35. *ad fin.*	
		§. 109. Christus publicanorum principem, nomine Zacchæum, invisit. xix. 2—28.	
			§. 110. Christus, sex diebus ante Pascha, Bethaniam venit. xi. 55. *ad fin.* xii. 1. 9—11.
xxi. 1—11. 14—17.	xi. 1—11.	xix. 29—44.	§. 111. Christus, medios inter Discipulorum ingentisque hominum multitudinis plausus, Hierosolymam pergit. Quæ ibi acta sint. xii. 12. *ad fin.*
xxi. 18, 19. 12, 13.	§. 112. Ficus infructuosa. Templum expurgatum. xi. 12-19.	xix. 45. *ad fin.*	
xxi. 20—22.	§. 113. Discipuli ficum penitus exaruisse observant. xi. 20—26.		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
xxi. 23. *ad fin.*	xi. 27. *ad fin.* xii. 1—12.	§. 114. Chriſti ſermo habitus cum ſummis ſacerdotibus, ſcribis, et ſenioribus, in Templo. xx. 1—19.	
§. 115. Phariſæi, et Herodiani, Sadducæi ſimul, et quidam e Phariſæis, qui Scriba erat, Chriſtum interrogant. Chriſtus viciſſim interrogat Phariſæos. xxii. 15. *ad fin.*	xii. 13—37.	xx. 20—44.	
§. 116. Chriſtus, Diſcipulis et magna hominum turba audientibus, Scribas et Phariſæos divina quadam eloquentia coram redarguit. xxiii. 1. *ad fin.*	xii. 38—40.	xx. 45. *ad fin.*	
	§. 117. Chriſtus viduæ mulieris munuſculum amplis divitum muneribus anteponit. xii. 41. *ad fin.*	xxi. 1—4.	
	§. 118. Chriſtus, e Templo ultimum egreſſus, ejus everſionem prædicit. Idem, in Oliveti monte ſedens, quatuor e ſuis Diſcipulis edocet, quænam futura eſſent ſigna		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
	adventus sui, ad exscindendos Judæos, et finiendam dispensationem Mosaïcam.		
xxiv. 1. *ad fin.*	xiii. 1. *ad fin.*	xxi. 5—36.	
§. 119. Describit Christus, quid extremo die futurum sit. Quid Christus toto hujus hebdomadis tempore egerit. xxv. 31. *ad fin.*			
§. 120. Quæ peracta sunt quarto illius hebdomadis die, quo Christus crucifixus est. xxvi. 1—16.	xiv. 1—11.	xxii. 1—6.	xii. 1—8.
	§. 121. Christus ad celebrandum Pascha sese accingit. xiv. 12—16.		
xxvi. 17—19.		xxii. 7—13.	
			§. 122. Christus cum duodecim Discipulis discumbit. Exoritur inter duodecim Discipulos ambitiosa contentio. xiii. 1—17.
xxvi. 20.	xiv. 17.	xxii. 14—18. 24—30.	
			§. 123. Christus Judæ proditionem prædicit. Discipulorum et Judæ agendi ratio. xiii. 18—35.
xxvi. 21—25.	xiv. 18—21.	xxii. 21—23.	
		§. 124. Christus Apostolis lapsum Petri et commune reliquorum Aposto-	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		lorum periculum prædicit. xxii.	
xxvi. 31—35.	xiv. 27—31.	31—38.	xiii. 36. *ad fin.*
§. 125. Christus in corporis sui crucifixi memoriam, Panis comestionem et Vini potionem instituit. xxvi. 26—29.	xiv. 22—25.	xxii. 19, 20.	
			§. 126. Christus Discipulos suos solatur. xiv. 1—31.
			§. 127. Christus gravissimum illum, quem cum Discipulis habere cœperat, sermonem continuat. xv. 1. *ad fin.* xvi. 1. *ad fin.*
			§. 128. Christi oratio. xvii. 1. *ad fin.*
§. 129. Christi Agonia in Gethsemane. xxvi. 30. 36—46.	xiv. 26. 32—42.	xxii. 39—46.	xviii. 1.
§. 130. Christus proditur. xxvi. 47—56.	xiv. 43—52.	xxii. 47—53.	xviii. 2—12.
	§. 131. Christus ante Annam et Caiapham traducitur. Petrus ter eum abnegat.		
xxvi. 57, 58. 69. *ad fin.*	xiv. 53, 54. 66. *ad fin.*	xxii. 54—62.	xviii. 13, 14. 24. 15-18. 25-27.
	§. 132. Christus primum ante Caiapham, ac deinde ante universum Judæorum concilium traducitur. Pro-		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
xxvi. 57. 59-68.	fitetur ſe eſſe Chriſtum, et mortis reus declaratur. xiv. 53. 55—65.	xxii. 63. *ad fin.*	xviii. 19—23.
xxvii. 1, 2. 11—14.	xv. 1—5.	xxiii. 1—5.	§. 133. Chriſtus ad Pilatum deducitur. xviii. 28—38.
		§. 134. Pilatus Chriſtum ad Herodem mittit. xxiii. 6—12.	
§. 135. Herodes Chriſtum ad Pilatum remittit, qui eum abſolvere fruſtra conatur. xxvii. 15-23.	xv. 6—14.	xxiii. 13—23.	xviii. 39. *ad fin.*
xxvii. 24—31.	xv. 15—20.	xxiii. 23—25.	§. 136. Pilatus, Chriſtum dimittere iterum nequicquam aggreſſus, cum verberibus cæſum Judæis tumultuantibus tradit. Tradito illudunt milites, eumque abripiunt, ut crucifigant. xix. 1—16.
§. 137. Judas, pœnitentia ictus, laqueo ſe ſuſpendit. xxvii. 3—10.			
xxvii. 32—34.	xv. 21—23.	§. 138. Chriſtus abducitur crucifigendus. xxiii. 26—32.	xix. 17.
xxvii. 35—50.	xv. 24—37.	xxiii. 33—46.	§. 139. Quæ acciderunt ex quo Chriſtus cruci pependit, dum ultimum vitæ ſpiritum emitteret. xix. 18—30.

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
xxvii. 51—54. 57—61.	**xv. 38. *ad fin.***	**xxiii. 45. 47. *ad fin.***	§. 140. Quæ evenerunt ad Christi mortem. Qui præsentes adfuere dum ille cruci pendebat; et cætera, quæ eodem die acta sunt. xix. 31 *ad fin.*
§. 141. Quæ acta sunt die illo qui crucis supplicium secutus est. xxvii. 62. *ad fin.*			
xxviii. 1—8.	§. 142. Mulieres sepulchrum primum adeunt. xvi. 1—8.	**xxiv. 1—11.**	**xx. 1, 2.**
		xxiv. 12.	§. 143. Petrus et Johannes sepulchrum invisunt. xx. 3—10.
	xvi. 9.		§. 144. Christus Mariæ Magdalenæ primum apparet. xx. 11—17.
§. 145. Secunda vice Christus se ostendit. xxviii. 9, 10.	**xvi. 10, 11.**		**xx. 18.**
§. 146. Judæorum primariorum cum Romanis initum consilium. xxviii. 11—15.			
		§. 147. Aliæ fœminæ sepulchrum visunt. xxiv. 1—12.	
		§. 148. Christus apparet duobus Discipulis illis qui Emmaum	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
	xvi. 12, 13.	ibant. xxiv. 13—35.	
	xvi. 14.	§. 149. Christus, absente Thoma, Discipulis apparet. xxiv. 36—43.	xx. 19, 20.
			§. 150. Christus, præsente Thoma, Discipulis iterum apparet. xx. 24—29.
xxviii. 16—18.			§. 151. Undecim Discipuli in Galilæam abeunt. Christus ibi Discipulis suis semel atque iterum se manifestat. xxi. 1—24.
xxviii. 19, 20.	xvi. 15—18.	§. 152. Quæ præcepit Christus Discipulis suis de prædicatione Evangelii. xxiv. 44—49.	xx. 21—23.
	xvi. 19, 20.	§. 153. Christi Ascensio. xxiv. 50—53.	

FINIS.